

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci

Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.
Jan 15,12

ŽIVOT PO ŽIVOTĚ

Co se stane, až
„přestaneme dýchat“?
str. 8–19

CESTA SVĚTLA

Setkání se
zmrtvýchvstalým
Ježíšem
str. 24–44

**„Co prospěje člověku, když získá
celý svět, ale ztratí svou duši?“**

Ježíš Kristus (Mk 8,36)

- 3 Světlo
- 4 Z výšky jsem viděl své rozdrčené tělo...
- 8 Co se stane, až „přestaneme dýchat“?
- 12 Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo
- 17 Zkoumání zážitků „Života po životě“
- 19 Virtuóz a housle
- 20 Co na to křesťanská víra?
- 22 Putuj s Ježíšem po místech jeho utrpení: Křížová cesta
- 24 A putuj i se vzkříšeným Ježíšem: Cesta světla
- 26 Prázdný hrob
- 28 Viděl a uvěřil
- 30 Zaslechla, že ji oslovil jménem. A ty?
- 31 Smutný den se mění v radostný
- 32 Poznali ho při „lámání chleba“
- 34 „Pokož vám!“
- 35 Moc odpouštět Božím jménem!
- 36 Dotkni se...
- 37 Setkání u jezera
- 38 Petr ustanoven prvním papežem
- 39 Velký úkol pro apoštoly i Církev
- 40 Nanebevstoupení a slib Ježíšova návratu
- 42 Deset dní očekávání a modlitby
- 43 A pak přišel On, Duch Svatý
- 44 Udělej si výlet – pout'
- 45 Tajná evangelia?
- 50 Slovo Boží a lidská slova – rozdíl, který udeří do oka
- 53 Objednávkový kupon tiskovin z A.M.I.M.S.
- 55 Kruh radosti
- 56 Zaměstnanecká mentalita (Úsměv / Láska s hadrem v ruce / Kolik? A jak? / Kolem mne šla láska... / Floribert Bwana Chui / Ty a Ježíš jako stopař
- 61 Profesor a rybář
- 62 SČS: Mám důvod děkovat – MDD
- 64 Biblická křížová cesta sv. Jana Pavla II.

Milovaní čtenáři!

Je to téma, které zaujme snad každého. Dokonce jeden můj kamarád – kněz, který vyrůstal v nevěřícím prostředí a křest přijal až ve dvaceti jedna letech – mi vyprávěl, jak ho ještě v době hledání smyslu a nasměrování života velmi zaujala a ovlivnila kniha amerického lékaře a filozofa Raymonda A. Moodyho *Život po životě*. A tak jsme toto téma zvolili i pro jedno vydání časopisu *Milujte se!*. Na obálce má v obdélníčku v levém horním rohu písmeno „P“. To znamená, že je to „preevangelizační“ číslo. Snažili jsme se ho tedy pojmut tak, aby zaujalo i ty, kteří jsou víře vzdáleni. Takto v posledních letech označujeme ta vydání, která jsou zvláště vhodná k rozdávání a dalšímu šíření – i když se snažíme, aby do značné míry byla taková všechna čísla. Ale o těchto „P“ to platí dvojnásob. Může to být i takové vodítko pro vás.

I když svědectví o zážitcích lidí, kteří se ocitli na prahu mezi životem a smrtí, mohou být pro někoho velmi přínosná k zamyšlení nad tím, co je po smrti, pro nás křesťany je samozřejmě rozhodující svědectví samotného Pána Ježíše. Nejen jeho slova, která mají váhu toho, který o tom „něco ví“ (jako Bůh o tom ví dokonce úplně vše a nemůže se ani mýlit, ani lhát), ale zásadní důležitost pro nás má i jeho zmrtvýchvstání. Je potvrzením absolutní (božské) autority jeho slov. A je současně první zkušeností lidstva s tím, co můžeme mít jednou po „vzkříšení těla“ (na konci světa v „Poslední den“ po jeho slavném příchodu) i my: zkušeností učedníků s někým, kdo má oslavené tělo. Protože Bůh nám v Ježíši Kristu svědčí, že pro věčný život nepočítá jen s naší nesmrtelnou duší, ale jednou i s naším vzkříšeným tělem, „které nabude stejné podoby jako jeho tělo oslavené“. Proto je do tohoto čísla zařazeno i další téma: Cesta světla, která navazuje na Ježíšovu křížovou cestu a zachycuje první dotyky lidí s tím, co může být dáno jednou i nám, pokud z tohoto světa odejdeme jako Ježíšovi přátelé.

Děkuji vám všem, kteří vydávání časopisu duchovně a materiálně podporujete a umožňujete tak jeho zaslání nejen pro ty, kteří ho mají objednaný, ale i tisk velkého množství výtisků navíc pro další šíření. Pán Bůh zaplat' i vám, kteří se na tomto dalším šíření podílíte. Za všechny podporovatele časopisu *Milujte se!* a za jejich rodiny sloužím každý měsíc mši svatou.

V Kristu P. Pavel Zahradníček

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci
75/2026, XX. ročník, vydáno 27. ledna 2026

Vychází s církevním schválením Biskupství brněnského
č. j.: Ep/1379/08 ze dne 25. 1. 2008

Koordinátor: P. ThLic. Marek Dunda, Th.D.
Šéfredaktor: P. ThLic. Pavel Zahradníček, Th.D.
Překlady: Terezie Eisnerová OP
Jazyková a grafická úprava: Ondřej P. Vaněček

Vydavatel: Milujte se! z.s., Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí
e-mail: redakce@milujte.se, www.milujte.se
číslo účtu pro zaslání darů: 2101330155/2010, specifický symbol: 7777

ISSN 1802-4327, MK ČR E 17470

Katolický časopis *Milujte se!* je zaměřen na osvětu a vzdělávání široké veřejnosti jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Časopis vychází pod záštitou sester Matky Terezy.

Objednávky: Časopis je neprodejný a distribuován zdarma. Lze jej v požadovaném počtu výtisků objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jediné díky zasláním darům, neboť časopis nemá předplatné či státní a církevní dotace. Zaslání dary lze podle §15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Redakce si vyhrazuje právo zveřejnění textů krátit, případně upravovat.
Fotografie lidí umístěné u svědectví a článků jsou pouze ilustrační.
Znění licencí Creative Commons (CC) naleznete na <http://creativecommons.org/licenses>.

Foto na titulní straně: Lucie Netrdová

Podpořte Milujte se! – objednejte si jej

Máme velkou radost, že se k vám dostává další číslo časopisu *Milujte se!*, který u nás začal vycházet díky iniciativě sester Matky Terezy. Vydávání dalších čísel se však neobejde bez vaší pomoci. Prosíme vás o modlitby – za nás, kteří časopis připravujeme, za všechny čtenáře a za ty, kteří časopis šíří dále k těm, kteří by se k němu jinak nedostali a nemohli si jej objednat. Jsme však raději, můžeme-li zasílat časopis čtenářům přímo domů, a nikoli jej pouze anonymně distribuovat.

Časopis posíláme všem zájemcům zdarma (je distribuován pouze v ČR). Náklady na výrobu a distribuci jednoho výtisku, které činí přibližně 25 Kč, jsou hrazeny výhradně z darů čtenářů. Dary na podporu časopisu *Milujte se!* můžete posílat na účet 2101330155/2010, specifický symbol 7777 a jako variabilní symbol použijte údaj ze složenky, která je součástí zásilky. Dary jsou potvrzovány a lze je uplatnit při snížení základu daně.

Časopis *Milujte se!* můžete objednat sobě nebo svým přátelům e-mailem na redakce@milujte.se nebo poštou na adrese redakce.

redakce

Světlo je elektromagnetické záření o vlnové délce 400 až 750 nanometrů, které se ve vakuu pohybuje rychlostí 299 792 458 m/s (1 079 252 848,8 km/h). S vlnovou délkou souvisí barva světla a rychlost je závislá na prostředí, kterým světlo proniká, přičemž se světlo při přechodu z jednoho prostředí do jiného lomí a tím nám dává nahlédnout do toho, co je jinak našim očím skryto, protože úhel lomu je různý pro různé vlnové délky, takže se neviditelné („bílé“) světlo rozkládá na jednotlivé barvy. Zajímavé je, že základní barvy jsou 3, takže digitální fotoaparát může vytvořit obrázky složené z milionů barevných odstínů jen díky oddělenému zachycení intenzity červené, zelené a modré. Můžeme v tom vidět stopu Trojjediného Stvořitele nebo tím ukázat, že učení o Nejsvětější Trojici není nesmyslné, když nahradíme matematiku fyzikou.

Za zamyšlení stojí otázka: „K čemu nám světlo slouží?“ Doprovází nás na každém kroku, pomáhá nám poznávat svět kolem nás, orientovat se v něm, ale také se něco dovědět o světě, který na vlastní oči spatřit nemůžeme. Můžeme se tam podívat pomocí technických prostředků, které

vyzařují světlo a reprodukují obrázky vytvořené světlem zachyceným kamerou nebo fotoaparátem. Můžeme si o mnoha věcech číst v knížkách a časopisech, samozřejmě jen tehdy, když nám na písma svítí přirozené nebo umělé světlo. Světlo také dává barvy věcem kolem nás i nám samotným, věci i živí tvorové se jeví barevně díky rozdílnému odrazu dopadajícího světla. Dopravu řídí světla semaforů. Pomocí světla soustředěného do jednoho paprsku se dá řezat, operovat nebo změřit momentální vzdálenost Měsíce. Představte si tu přesnost – američtí astronauti na Měsíci umístili zrcadlo a vědci ze Země umí namířit laserový paprsek tak přesně, že se na to zrcátko trefoří a odražený paprsek zase na Zemi zachytí! Stejný paprsek načítá data z DVD v přehrávači, ale také je na tyto nosiče v počítači vypaluje. Můžeme přenášet data ve velkých objemech a velkou rychlostí pomocí světla optickým kabelem. Světlem měříme i vzdálenosti, ať už jde o světelné roky ve vesmíru nebo o přesné vyjádření délky jednoho metru. A dalo by

se mluvit o fotosyntéze, slunečních elektrárnách, dobíjení baterií a mnoha dalších možnostech využití světla.

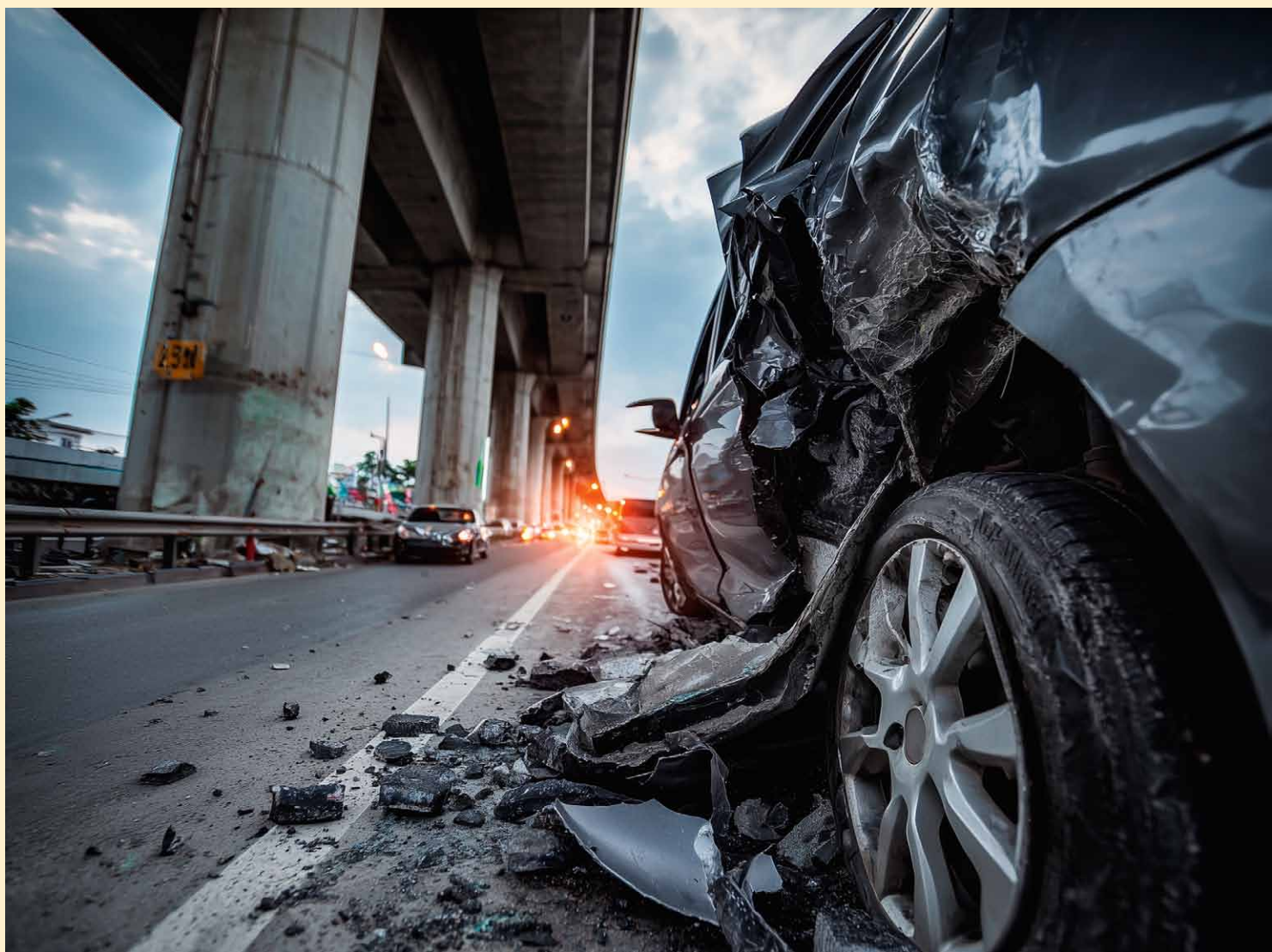
Když si uvědomíme, co všechno světlo znamená a dokáže, a pak slyšíme, že nám Pán Ježíš říká: „Vy jste světlo světa!“, měla by se nám rozklepat kolena. Ježíš neříká „měli byste být“ nebo „kdyby se vám chtělo“. Jste. A pokud nejste, nepatříte do mého týmu. Ale zatímco se nám budou klepat kolena, oči se nám mohou rozzářit hrdostí a radostí. Mám možnost být stejně důležitý jako světlo. Jako světlo, které je v neustálém pohybu, ukazuje cestu, pomáhá při práci, vzdělání i zábavě, nesvítí samo sobě, léčí, informuje. Když přestane působit zdroj světla, je okamžitě tma, zatímco třeba teplo i po vypnutí zdroje zůstává zpočátku stejné, ubývá ho jen zvolna. Nemám s tím, co mi Bůh dal, „zalézat pod kbelík“ a svítit si jen tak sám pro sebe. Mám být světlem, které koná svou práci pořád a neustále.

P. Václav Trmač ■

Pán Ježíš říká: „Vy jste světlo světa!“

Z výšky jsem viděl své rozdrcené tělo...

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

Pracuje jako grafik a designér, přestože je poloslepý po autonehodě, kterou přežil jen zázrakem po tom, co byl ve stavu klinické smrti. Havárie, řada operací, dlouhá léčba a trvalé následky změnily jeho život. Ale to, co prožil během několika desítek minut klinické smrti, změnilo jeho život ještě mnohem víc!

Poslední moment, který si pamatuji „v těle“

Stalo se to v roce 2004. Měl jsem tehdy necelých 12 let. V létě jsme jeli na dovolenou do Mladé Boleslavi k mé babičce. Nějakých 27 kilometrů před Hradcem

Králové jsme měli velmi těžkou autonehodu. Tátu zastihl mikrospánek, vybočil ze silnice, auto narazilo do mostního pilíře. Část, ve které jsem seděl, se odlomila a doslova rozmačkala. Proto jsem byl zraněn ze všech nejvážněji.

***Tátu zastihl
mikrospánek,
vybočil ze silnice,
auto narazilo
do mostního pilíře.***

Otec rád cestoval v noci, protože silnice jsou volnější. Chvilí před havárií mi táta z legrace řekl: „Chyť mě za ramena

a masíruj mě, abych neusnul.“ A to byl poslední moment, který si pamatuji ve svém těle.

Jako bych stál vedle auta – a viděl sám sebe

A pak z ničeho nic jsem stál vedle auta! Nedovedl jsem si vysvětlit, co se děje...

Díval jsem se na své tělo ležící ve vraku vozidla! Díval jsem se na tatku, na maminku, na bratra... Viděl jsem, že mám v hlavě zapíchnutou tyč, že mám celou tvář zborcenou, nohu rozlámanou a vytočenou do boku – viděl jsem, jak visí jen na kůži... Kromě levé nohy to schytalo celé tělo. Viděl jsem, jak přijíždí sanitka, vytahují mě ven z auta.

Slyšel jsem, jak jeden záchranář volá: „On je mrtvý!“

A pak: „Udělejte mu tracheotomii!“

Viděl jsem, jak vzali skalpel, rozřízali mi krk, vložili mi tam trubičku, stlačili balónek na trubičce – naplnil se krví. Pak znovu.

Když to dělali, začal jsem mít takový pocit, jako kdybych neměl tělo, jako by mi chybělo. A naráz jsem se začal vznášet nad svým tělem. Viděl jsem, jak kolem pobíhají záchranáři. Začal jsem se vzdalovat od svého těla. Pak jsem viděl Zemi, Měsíc – vše jako by se spojovalo, galaxie, vesmír...

A pak přišel ten moment, kdy jsem jakoby z vesmíru přešel do „duchovního světa“. Dostal jsem se do takového mezibodu. Cítil jsem bytostně, že jsem někde tam... Všude zavládl takový velký pokoj.

Zahrada

Z ničeho nic se přede mnou vytvořila zahrada a na konci té zahrady bylo světlo, které začalo zářit, a z toho světla šel neskutečný pokoj, radost, pocit totálního naplnění – nedokážu to ani slovy vystihnout. Podle mě ani neexistuje způsob, jak to vyjádřit.

Tento pocit, ten stav, ve kterém jsem byl tam nahoře, mě provází celý život v tom smyslu, že ho celý život hledám – a už ho nemám. Když jsem byl mladší, tak mě ta vzpomínka dostávala až do deprese. Bylo to takové absolutní naplnění, jakého jsem zde na zemi už nikdy potom nedosáhl, a podle mě ho už ani nikdy zde na zemi nedosáhnou!

Když jsem před sebou uviděl to světlo, vydal jsem se za ním. Věděl jsem, že cesta za tím světlem trvá dvanáct roků (celý můj dosavadní život), a zároveň jako by to trvalo jednu setinu sekundy, nebo jednu tisícinu. Takový paradox – jako by tam neexistoval čas... ▷

Začal jsem se vznášet „nad svým tělem“. Viděl jsem, jak kolem pobíhají záchranáři... Pak jsem viděl Zemi, Měsíc – vše jako by se spojovalo...

Foto: Unsplash, Casey Horner (CC0), Freepik / montáž: Ondřej P. Vaněček

Když jsem kráčet tou zahradou, na jedné straně jsem viděl všechno takové škaredé, hnusné, rozpadnuté, věci podléhající rozpadu, a na druhé straně jsem viděl všechno krásné, věci které „kvetly“. Ze začátku jsem nevěděl, co se to děje. Na té zlé straně jsem viděl zlé věci, které jsem udělal, na té dobré straně dobré věci.

***Z ničeho nic
se přede mnou
vytvořila zahrada
a na konci té
zahrady bylo světlo,
které začalo zářit,
a z toho světla šel
neskutečný pokoj,
radost.***

Byl to takový flashback mého vlastního života. Jako dvanáctiletý jsem viděl špatné i dobré věci, které jsem udělal... Byl to takový mišmaš: Kráčíš dvanáct let, zároveň je to jedna setina sekundy... Vidíš dobré věci, vidíš zlé věci, vidíš před sebou to světlo, chvíli prožíváš napětí a strach z toho, co vidíš...

Světlo, před kterým se skloníš

Došel jsem k tomu světlu a položil jsem se tváří k zemi. Věděl jsem, že se musím sklonit před tím světlem... Tak bych to vyjádřil.

Když jsem se před tím světlem sklonil, šel z něho tak neuvěřitelný pokoj, že jsem cítil, že kdybych se do něj podíval, tak mě to roztrhne. Je to takový paradox, že my zde na zemi se modlíme, prosíme o pokoj, prosíme o lásku, a tam je tak silná, že by tě roztrhla.

Když jsem se sklonil, viděl jsem, jak se z toho světla ke mně vztáhly ruce, a viděl jsem díry od hřebů – ne v dlaních, jak to znám z obrázků, ale v zápěstích. Obrovské díry... Náhle jsem viděl i nohy a také díry...

Hlas

A pak jsem uslyšel hlas. Byl to takový paradox, že ten hlas nebyl vyslovený. Když se mě lidé ptají, jak to mohu vysvětlit, říkám: Věděl jsem, že ke mně promlouvá přes své nitro, srdce – tak nějak...

A co řekl, to se objevilo ve mně – uvnitř. (...) Ježíš se mě zeptal: „Chci ti dát dar, který bude pro tebe velmi těžký, a ze začátku nebudeš vědět, k čemu jsi ho dostal, ale věřím, že ho budeš používat na správné věci. Ale abych ti mohl dát ten dar, potřebuji od tebe, abys mi nabídl něco ze sebe. Já bych velmi toužil, abys mi dal svůj zrak, abys jednoho dne viděl dále než jen svými očima.“

A já jsem v tu chvíli řekl: „Dobře, Pane.“

Nevím, jak mě to napadlo, nepřemýšlel jsem nad následky svého rozhodnutí. Řekl jsem: „Dobře, dotkni se mě.“

Ježíšův dotek – a návrat

On se dotkl pravé části mé hlavy a já jsem pocítil takové pálení. Řekl, že si chce vzít jedno mé oko, abych se nedíval na svět jen skrze fyzické světlo, ale i duchovním...

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

Řekl, že si chce vzít jedno mé oko, abych se nedíval na svět jen skrze fyzické světlo, ale i duchovním...

Pak řekl, že se musím vrátit. Takové klišé: že ještě není můj čas. Neřekl to přesně tak. Řekl, že se musím vrátit, protože celý proces mého rozhodnutí v mém životě ještě nenastal. Že se budu muset ve svém životě mnohokrát rozhodnout...

Potom jsem se od něj začal vzdalovat. Zahrada se uzavřela, znovu celý vesmír... až jsem se dostal na zem ke svému tělu. Viděl jsem tam ty elektrošoky – jak mi je dávali: přiložili elektrody, rána – a tma...

Byl jsem v kómatu velmi dlouho. Rodičům řekli, že nevědí, zda přežiji.

Já nemohu být nevěřící – na základě toho, co jsem prožil, to není možné! Ale i já se mohu dostat do stavu, že Bohu nedůvěřuji.

...

Já nemohu být nevěřící – na základě toho, co jsem prožil, to není možné! Ale i já se mohu dostat do stavu, že Bohu nedůvěřuji. A to jsou dvě různé věci: věřit, že někdo

existuje, a důvěřovat někomu! I já jsem se později dostal do stavu, kdy jsem přestal na nějakou dobu Bohu důvěřovat...

(Pozn. redakce: Tím působivé svědectví Mateje Hlavatého nekončí, protože má ještě jednu velmi podstatnou část: vyprávění o dlouhé cestě, po které ho, potom co Matej na škole důvěru v Boha ztratil, Bůh sám vedl, aby mu začal důvěřovat ještě více než předtím. Celé Matejovo svědectví si můžete v nezkrácené verzi poslechnout na kanálu GODZONE Daily na www.youtube.com/watch?v=N3lv804TCHU.)

Matej Hlavatý
(připravil P. Pavel Zahradníček, zkráceno a redakčně upraveno podle vyprávění Mateje Hlavatého na www.youtube.com/watch?v=N3lv804TCHU a podle www.slovoplus.sk/grafik-a-dizajner-matej-hlavaty-to-ze-som-prezil-je-zazrak-na-ktory-hladam-odpoved-cely-zivot) ■

Jsou to dvě různé věci: věřit, že někdo existuje, a důvěřovat někomu!

Co se stane, až „přestaneme dýchat“?

V průběhu 20. století v nebývalé míře přibýlo těch, kteří myšlenku na smrt a na to, co je po ní – na věčnost –, doslova vytěsnili ze svého života. Nebo se o to alespoň ze všech sil snaží... Pak přišel mladý americký lékař a filozof Raymond A. Moody, který udělal něco šokujícího: začal se ptát lidí, co zažili, když byli mrtví – tedy v době, po kterou se nacházeli ve stavu klinické smrti. A oni mu odpovídali. Ne jeden nebo dva – ale desítky, později stovky lidí.

Světlo, „setkání s bytostí“ a další překvapivé shody

Mnozí z lidí, se kterými hovořil o jejich zážitcích na prahu mezi životem a smrtí, popisovali „cestu“ s překvapivě podobnými prvky: temný tunel, světlo plné lásky, setkání s bytostí, která zná každý okamžik jejich života. Z těchto rozhovorů vznikla kniha *Život po životě*, která v roce

1975 převrátila pohled na smrt a stala se jedním z nejčtenějších titulů 20. století. Moody původně vůbec nechtěl dokazovat posmrtný život. Chtěl jen zaznamenat svědectví lidí, kteří se „na chvíli ocitli na druhé straně“. Jenže místo materiálu na úhlednou vědeckou studii narazil na něco, co se vymykalo všem teoriím – a co dodnes fascinuje miliony čtenářů.

Na něco, pro co vědci dosud nemají zcela uspokojivé vysvětlení. A pro co možná žádné čistě medicínské vysvětlení ani neexistuje...

Vědec, který nehledal Boha, ale poznání

Raymond A. Moody se narodil v Porterdale v americkém státě Georgia jako syn

Klinická smrt je stav, kdy dojde k zástavě dechu a srdeční činnosti, ale centrální nervová soustava (mozek a mícha) je ještě funkční. Je to stav, který může být reverzibilní (obnovitelný) při včasné resuscitaci.

Později vystudoval ještě psychologii a získal druhý doktorát (Ph.D.) na Univerzitě Západní Georgie. Tato univerzita byla v té době centrem moderního výzkumu lidského vědomí a mimořádných stavů mysli. Moody tam následně působil jako profesor psychologie. A aby toho nebylo málo, v roce 1976 dokončil také studium medicíny a získal lékařský titul (M.D.).

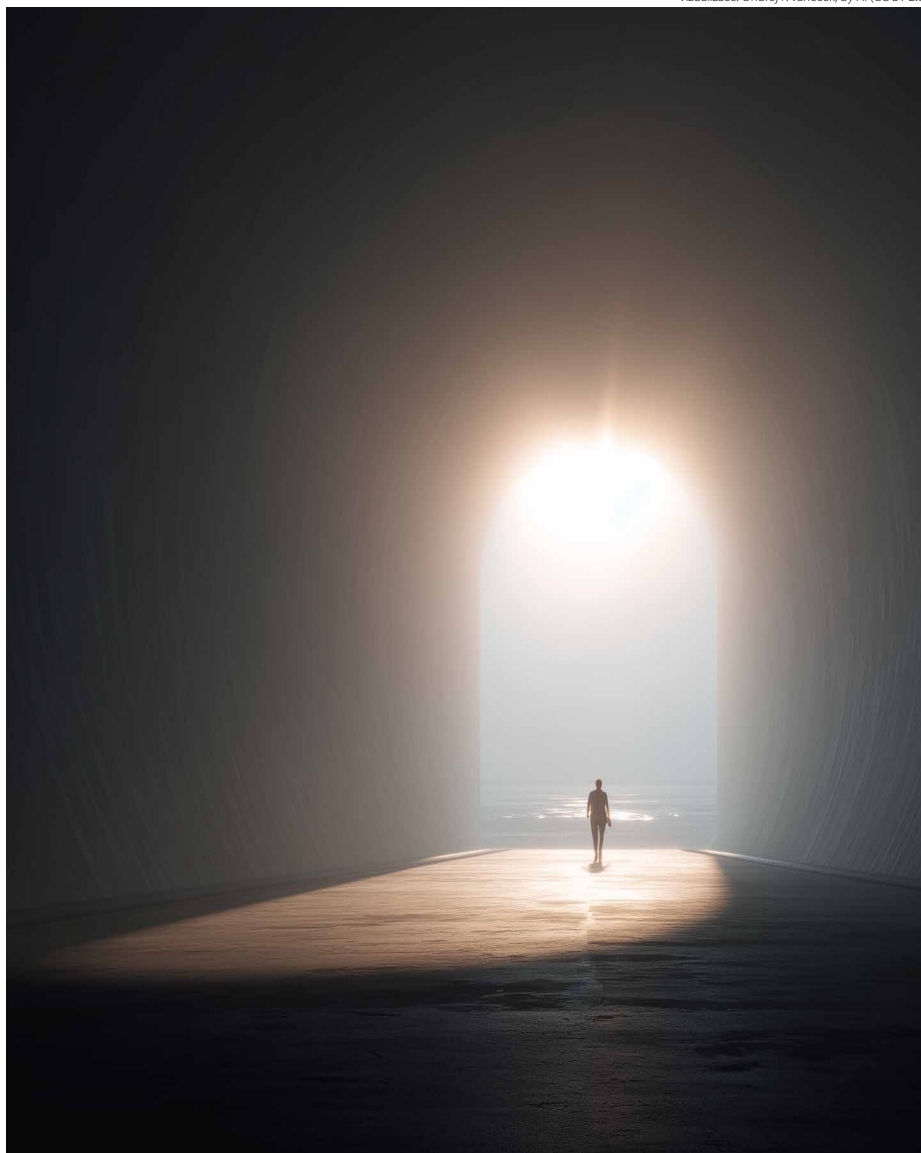
Poprvé se tomu jen pousmál...

Když mu jeden z kolegů mimochodem zmínil „podivný zážitek pacienta

po zástavě srdce“, Moody se tomu nejprve jen pousmál. Zlom nastal, když velmi podobný příběh uslyšel podruhé. A potřetí. A pak zjistil, že na každé přednášce, na které tyto zážitky zmínil, se zvedne někdo, kdo řekne: „Víte, něco takového se stalo mně, ale nikdy jsem o tom nemluvil.“ Probudila se v něm zvědavost filozofa. Začal vést rozhovory, zapisoval, třídil. A s údivem sledoval, jak se v těch výpovědích rýsuje společný vzorec – jako by šlo o jediný příběh, který jen prožil každý trochu po svém. ▷

Mnozí, se kterými hovořil, popisovali „cestu“ s překvapivě podobnými prvky: temný tunel, světlo plné lásky, setkání s bytostí, která zná každý okamžik jejich života.

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

chirurga, který byl agnostik – tedy člověk, který si není jistý existencí Boha a nepřiklání se ani k víře, ani k ateismu. To je důležitý detail: Moody nebyl vychován v náboženském prostředí a jeho pozdější výzkum, který ho přivedl k závěru, že lidské vědomí může existovat i nezávisle na tělesných funkcích – tedy že smrt těla nemusí znamenat zánik osoby, proto nevychází z náboženského přesvědčení, ale z racionálního zájmu a touhy vědce po poznání.

Studoval na Virginské univerzitě, kde získal tři tituly v oboru filozofie: bakalářský (1966), magisterský (1967) a doktorát (1969). Z filozofie se specializoval na logiku a dějiny myšlení – tedy právě na to, jak lidé různých kultur a dob přemýšleli o životě, smrti a lidském vědomí.

*Původně vůbec nechtěl
dokazovat posmrtný život.
Chtěl jen zaznamenat
svědectví lidí, kteří se
„na chvíli ocitli na druhé
straně“.*

Moody původně vůbec netušil, že napíše bestseller. Své rozhovory s lidmi, kteří byli „klinicky mrtví“, začal zpracovávat jen jako doplňkový výzkum ke svým přednáškám. Materiálu ale přibývalo a brzy měl přes sto padesát takových případů. Všiml si, že se v nich opakují konkrétní prvky, které si ti lidé navzájem nemohli předem sdělit. V roce 1975 se rozhodl vše shrnout a vydal knihu *Life After Life* (*Život po životě*) v malém nakladatelství Mockingbird Books. Jeho přátelé ho varovali: „Raymonde, tohle ti zničí akademickou kariéru.“ Jenže se stal pravý opak. Kniha vyvolala šok – během několika týdnů se stala nejdiskutovanější publikací v Americe a Moody byl zván do televizí, lékařských společností i na teologické fakulty.

Foto: Unsplash, Charlota Blunarova (CC0)

Foto: Freepik (CC0)

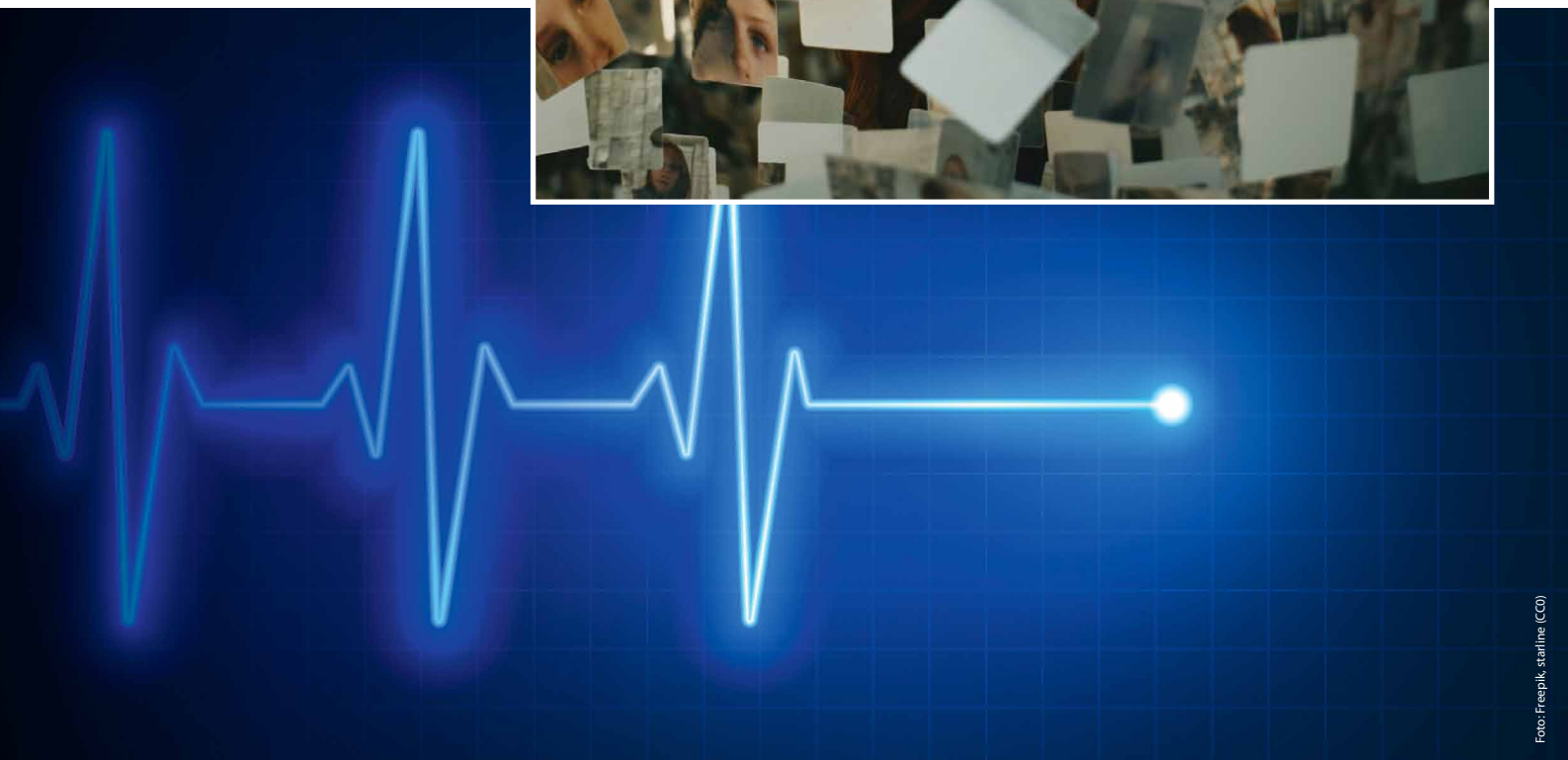

Foto: Freepik, starline (CC0)

Odpověď na otázky, které se lidé báli klást

Moodyho kniha nepřišla do prázdna. Byla 70. léta – doba, kdy Amerika stále žila traumatem války ve Vietnamu s více než 58 tisíci mrtvých Američanů, většinou mladých. V takové situaci nešlo nemyslet na smrt a jen si užívat života...

Současně se rychle zlepšovala lékařská technika a stále více pacientů se vracelo „zpět mezi živé“ po zástavě srdce – a s sebou si přinášeli zážitky, které nešlo vysvětlit chemií ani halucinací.

A byla to také doba, kdy vznikalo hospicové hnutí, které kladlo důraz na důstojné umírání a pravdivý pohled na smrt, nikoli na její popírání.

Na tomto pozadí působila Moodyho kniha jako jiskra v suché trávě: nezastrašovala, ale otevírala dveře. Ukazovala lidem, kteří o tom dosud neměli ani tušení, že o smrti se dá mluvit bez strachu – protože není koncem, ale přechodem!

Pojďme se nyní podrobněji podívat na jednotlivé prvky tohoto „přechodu“, jak před Raymondem Moodym s přibývajícím počtem shromážděných svědectví vyvstávaly stále jasněji.

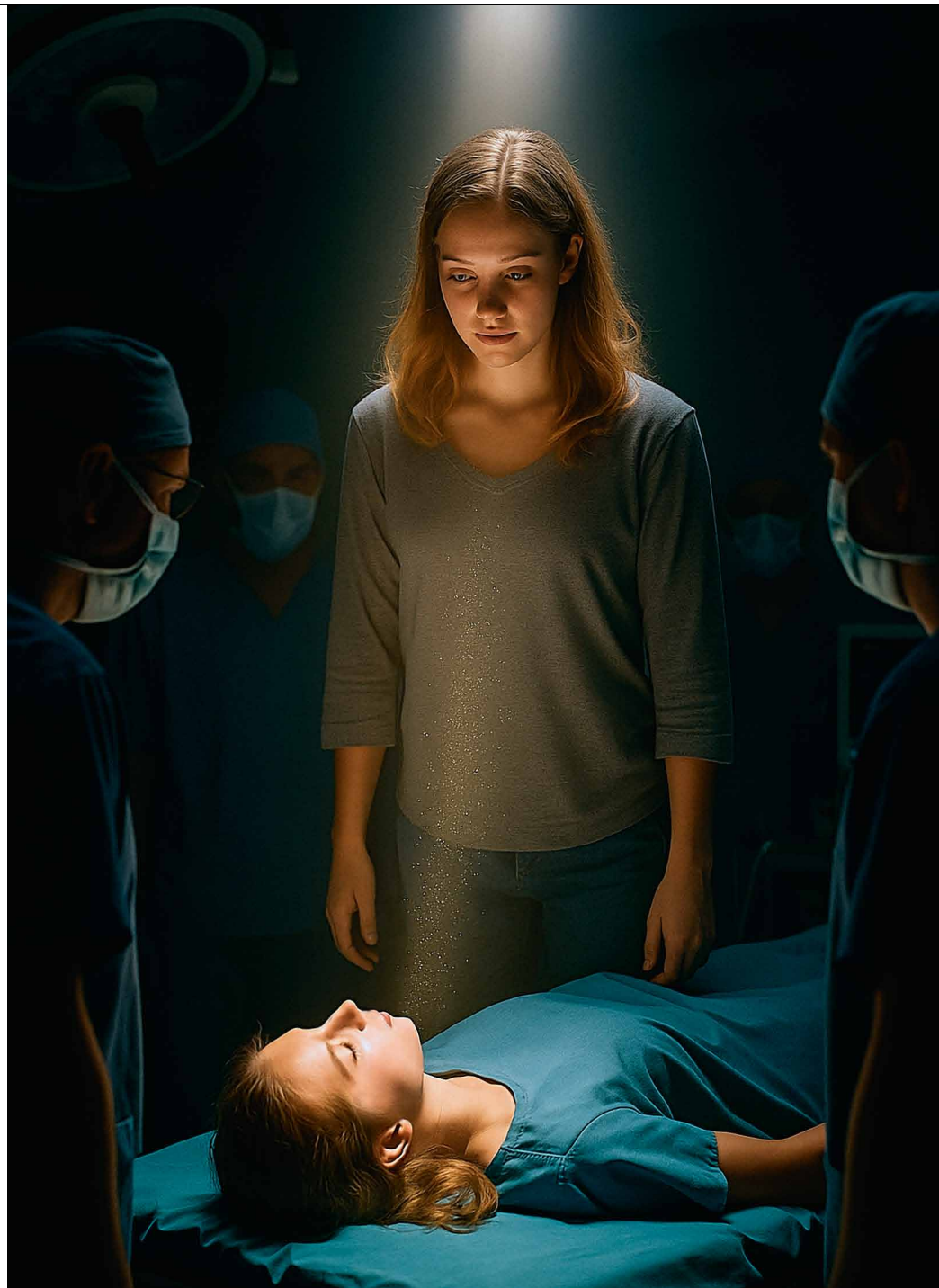
1. Oddělení od těla – okamžik, kdy člověk zjistí, že „není mrtvý“

První prvek, který zaznamenal u většiny případů, je překvapivě prostý – a zároveň šokujícím způsobem paradoxní: lidé popisují, že vnímají, jak se jejich tělo ocitá v bezvědomí. Nebo dokonce slyší, jak lékaři oznamují jejich smrt... Ale přesto jsou stále nějakým způsobem při vědomí! A nejen to – uvědomují si, že nejsou uvězněni v těle. Vznášejí se nad ním, dívají se shora na vlastní tělo a sledují, co se děje kolem.

„Viděla jsem sama sebe ležet na operačním stole,“ popisuje jedna z pacientek. „Nejdřív jsem tomu nevěnovala pozornost, pak mi došlo: Ten člověk dole jsem já! Ale já jsem byla nahoře u stropu a cítila jsem se živější než předtím!“

Moody zjistil, že tito lidé často přesně popsali, co se dělo v místnosti, i když byli podle lékařských záznamů v bezvědomí a bez mozkové aktivity. Někteří zopakovali rozhovory lékařů, které probíhaly v době, kdy byli oficiálně „mrtví“. Jiní popsali detaily, které mohli vidět pouze z místa pod stropem – například barvu pera, které lékař držel, nebo pohyb přístrojů za jejich zády.

Pro tyto lidi to nebyl stav snu ani halucinace. Naopak: téměř všichni zdůrazňo-

Vizualizace: Milujte se! by AI (CC BY 4.0)

„Viděla jsem sama sebe ležet na operačním stole,“ popisuje jedna z pacientek. „Nejdřív jsem tomu nevěnovala pozornost, pak mi došlo: Ten člověk dole jsem já! Ale já jsem byla nahoře u stropu a cítila jsem se živější než předtím!“

vali, že vědomí mimo tělo bylo „jasnější“, „skutečnější“ než běžný život. Jeden muž to vyjádřil slovy: „Když žijeme tady, je to, jako bychom měli šedivé brýle. Až když jsem vyšel z těla, viděl jsem poprvé doopravdy.“

2. Nové vnímání – „vidím a slyším jinak než dříve“

Jakmile se člověk ocitne „mimo tělo“, začíná vnímat svět novým způsobem. Ne fyzickým zrakem a sluchem, ale jakýmsi „vědomím“, které není omezeno prosto- ▶

Foto: Pexels, Jean-Daniel Francoeur (CC0)

rem ani hmotou. Lidé popisují, že zároveň vidí vše kolem sebe – nejen v místnosti, kde leží jejich tělo, ale často i v jiných částech budovy. Nejsou omezeni stěnami, vzdáleností ani časem.

„Nebylo to jako vidění očima,“ říká jeden pacient. „Spíš jsem viděl všechno najednou. Když jsem se chtěl na něco soustředit, okamžitě jsem to ‚viděl‘ – i když to bylo v jiné místnosti.“

Moody uvádí výpověď ženy, která během operace svojí myslí „prošla“ zdí a viděla svou dceru sedět v čekárně a trhat si ubrousek na drobné kousky – přesně tak, jak později potvrdila rodina! Jiný muž popsal, že během resuscitace „věděl“, co se děje o několik pater níže, kde jeho bratr telefonoval – a tento rozhovor pak přesně zopakoval.

Mnozí svědci také uvádějí, že slyšeli rozhovory ostatních, i když je nikdo nevyslovil nahlas. Jako by zachytili myšlenku dříve, než se stala slovem: „Když mě lékař viděl na monitoru bez pulsu, pomyslel si ‚Je konec.‘ Já jsem ten jeho vnitřní hlas slyšel jasněji, než kdyby to vykřikl nahlas.“

Tento druh vnímání – jednotný, celkový, přesahující hranice těla – je jednou z nejpůsobivějších částí Moodyho zjištění. A také jedním z nejobtížněji vysvětlitelným „nějakým normálním způsobem“.

Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo

Mnozí z těch, kteří prožili ve stavu klinické smrti mimořádné věci (lékaři používají pro tyto zážitky zkratku NDE z *Near-Death Experience*, česky „zážitek blízké smrti“), uvádějí, že jejich zážitek byl na jedné straně daleko skutečnější než pozemská realita, ale zároveň těžko sdělitelný: zkušenost, která je daleko za hranicí vyjadřovacích schopností našeho jazyka. Lidé, kteří to zažili, říkají: „Nemám slov, která by to popsala.“ A dodávají: „Nebylo to světlo, jaké známe – bylo to vědomí, bylo

to vše, a přitom nic z toho, co mohu vysvětlit.“ „Cítil jsem lásku, ale žádné slovo ‚lásky‘ to nedokáže vyjádřit.“

Vědci uvádějí, že tento motiv nepopsatelnosti se opakuje ještě častěji než další velmi časté prvky: „tunel“ nebo „panoráma života“. Lidé se snaží použít analogie (světlo, hudba, láska), ale vždy dodávají, že jde jen o nedokonalé přirovnání. Tento prvek zároveň souhlasí s výpověďmi křesťanských mystiků, kteří mluví o „nevýjádřitelné blaženosti“, „světle, které nelze

popsat lidským jazykem“, a také s tím, co říká Bible, když mluví o „*pokoji, který převyšuje všechno pomyslení*“ (Flp 4,7) a když dodává: „*Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují*“ (1 Kor 2,9).

Tento velmi často se opakující prvek ve svědectví lidí, kteří přežili svou klinickou smrt, má velký význam:

- Podtrhuje, že nejde o halucinaci nebo představu založenou na známých zkušenostech.
- Naznačuje, že lidské vědomí se setkává s realitou mimo hranice smyslů.
- Dává váhu tvrzení, že jde o dotek jiného řádu reality.

„Cítil jsem lásku, ale žádné slovo ‚lásky‘ to nedokáže vyjádřit.“

(jeden z Moodyho respondentů)

Připravil P. Pavel Zahradníček (podle pramenů uvedených na str. 19) ■

Ti lidé prokazatelně vidí to, co nemohli vidět! Podle některých svědků dokonce dochází k tomu, že „vnímání není jen pasivní“, ale způsobuje pochopení: člověk vidí a zároveň ví, co daná skutečnost znamená. Mnozí to popsali jako poznání pravdy, které je okamžité a bez pochyb.

3. Temný prostor nebo tunel – „něco mě táhlo vpřed“

Dalším prvkem, který Raymond Moody zaznamenal u značné části svědků, je zážitek pohybu temným prostorem. Někteří jej popisují jako tunel, jiní jako dlouhou

chodbu nebo prázdnotu bez hranic – společným prvkem ale je pocit pohybu směrem vpřed, a to ne z vlastní vůle, ale jakoby „něčím veden“.

„Letěla jsem vysokou rychlostí tmou,“ říká jedna žena, která přežila srdeční zástavu. „Nebála jsem se. Věděla jsem, že na konci je světlo. To světlo mě volalo.“

Právě prožitek „cesty tunelem“ – rychlého pohybu temnotou směrem ke světlu – se stal doslova ikonickým symbolem zážitků na hranici života a věčnosti. Moody zdůrazňuje, že ho sice neudává každý, ale většina z jeho svědků tento

„Nebála jsem se. Věděla jsem, že na konci je světlo. To světlo mě volalo.“

moment popsala tak podobně, jako by šli stejnou cestou – jen každý ho vyjadřuje svými slovy. Jeden pacient židovského původu řekl: „Měl jsem pocit, že mě cosi přitahuje dopředu, jako kdybych byl magnet a to světlo na konci bylo magnet opačného pólu.“

Moody upozorňuje, že svědci sice mluví o temnotě, ale nejde o temnotu strachu. Nejde o „pád“, ale spíše o „přechod“. Někteří popisují tento úsek jako zvláštní „ticho“, jiní jako „mezistav“. Jeden muž ▷

Lidé často přesně popsali, co se dělo v místnosti, i když byli podle lékařských záznamů v bezvědomí a bez mozkové aktivity.

Foto: Freepik (CCO)

řekl: „Bylo to, jako když procházíte dlouhou chodbou v noci – ale necítíte opuštěnost. Spíš očekávání.“

Moody v knize uvádí i pozoruhodný detail: někteří svědci měli pocit, že se nepohybují sami, ale „jsou nesení“ nebo „vedeni bytostí, kterou zatím nevidí“.

4. Setkání se světlem – „Světlo, které myslí a miluje“

Po průchodu temným prostorem se ve výpovědích objevuje další pozoruhodný moment: zářící světlo, ke kterému se člověk přibližuje – nebo které se přibližuje k němu. Nejde však o fyzické světlo

„To světlo bylo bytost,“ říká jedna pacientka. „Nebyla to energie ani nějaká síla. Byla to Osoba. A tato Osoba mě znala dokonale – a přesto mě milovala víc, než si dokážu představit.“

jako ze slunce nebo reflektoru. Svědkové shodně uvádějí, že toto světlo je živé, osobní a inteligentní.

„To světlo bylo bytost,“ říká jedna pacientka. „Nebyla to energie ani nějaká síla. Byla to Osoba. A tato Osoba mě znala dokonale – a přesto mě milovala víc, než si dokážu představit.“

Moody upozorňuje, že lidé, kteří toto světlo prožili, se často zdráhali použít slovo „Bůh“, ale zároveň dodávali, že toto světlo mělo všechny vlastnosti, které tradičně připisujeme Bohu: nekonečnou lásku, porozumění, přijetí, moudrost a klid.

Jeden svědek to vystihl slovy: „To světlo mě neodsuzovalo. Jen se ptalo: ‚Co jsi udělal se svým životem?‘ Ale nebyla to výčitka. Byla to pozvánka k pravdě.“

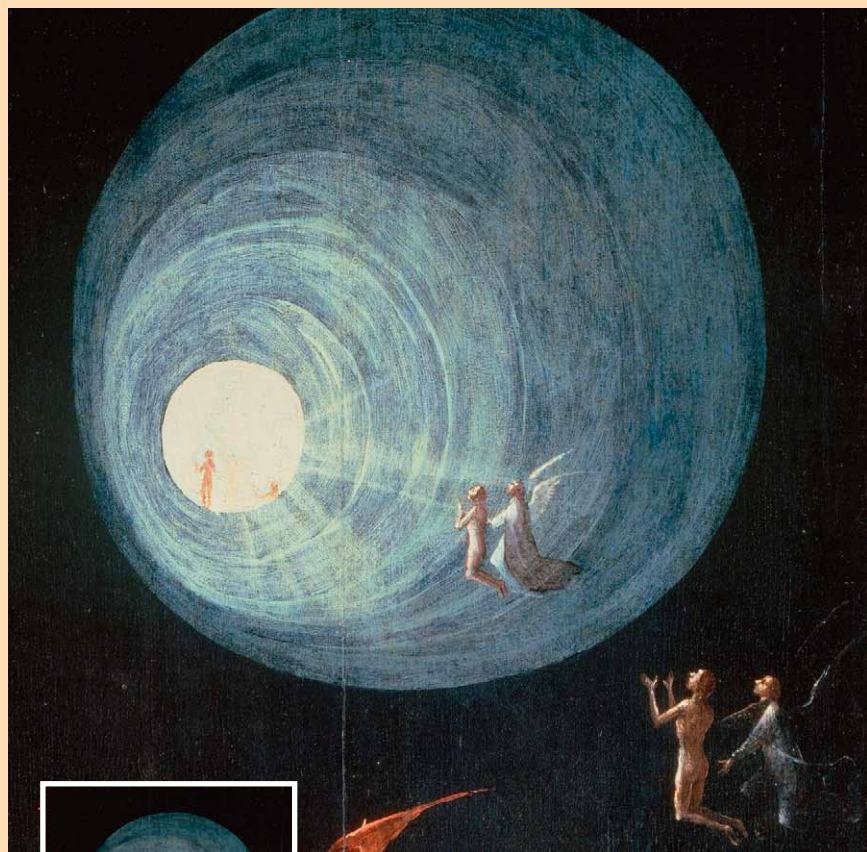
Zajímavé je, že se tento zážitek objevuje napříč kulturami a náboženským zázemím. Ateisté ho popisují se stejným úžasem jako věřící. Někteří používají slova „Světlo“, jiní „Láska“ nebo „Boží přítomnost“. Ačkoli se názvy liší, zkušenost je pozoruhodně stejná.

Moody uvádí výpověď muže, který prožil klinickou smrt po úrazu: „Světlo se mě neptalo slovy. Všechno, co jsem kdy udělal, se na mě dívalo skrze toto Světlo – a přesto jsem cítil, že jsem milován víc než kdy předtím.“

Tento prvek – osobní, vědomé a milující Světlo – patří k nejpůsobivějším částem Moodyho výzkumu. Lidé, kteří jej prožili, tvrdí, že ani po letech na něj nedokážou zapomenout. Ne jako na sen, ale jako na *nejreálnější setkání svého života*.

5. Panoráma života – „Viděl jsem svůj život, ale tentokrát pravdivě“

Jedním z nejprekvapivějších prvků, který Moody objevil u velké části svědků, je

Hieronymus Bosch: *Příchod duší do Empyreum* (detail, olejomalba na dřevě, 1490, z cyklu obrazů *Vize ze záhrobí*)

Světlo a tunel na 500 let starém obraze

Výjev na obraze nizozemského malíře Hieronyma Bosche *Vize ze záhrobí: Příchod duší do Empyreum* (empyreum – řecký výraz pro nejvyšší nebe, nebeský ráj) asi z roku 1490 velmi připomíná svědectví, která známe ze současných výzkumů NDE – zkušeností blížících smrti. Shoda motivu cesty umírajícího tunelem ke světlu je velmi výmluvná, než aby byla nahodilá. Není důvod předpokládat, že podobné zážitky nemohly být známy už dříve.

... většina tento moment popsala tak podobně, jako by šli stejnou cestou – jen každý ho vyjadřuje svými slovy.

Foto: Pexels, Ryan Klaus (CC0)

Někteří používají slova „Světlo“, jiní „Láska“ nebo „Boží přítomnost“.

tzv. „životní revue“ – panoráma celého vlastního života, promítnuté v *jediném okamžiku*. Nejde ale jen o pouhou vzpomínku nebo sled obrazů. Lidé popisují, že

svůj život prožili znovu – ale ne svými očima. Prožili jej z pohledu všech, kterých se jejich slova, činy a postoje dotkly.

„Najednou jsem nebyl jen sám sebou,“ svědčí jeden muž. „Byl jsem i tím malým chlapcem, kterého jsem kdysi udeřil. Cítil jsem jeho bolest a zmatek, jako bych to byl já. Nešlo nic skrýt.“

Moody upozorňuje, že v této „životní bilanci“ nejde o odsouzení, ale o poznání pravdy. Lidé necítí strach, ale hluboké pochopení. Jako by jim byla odhalena

„To světlo mě neodsuzovalo. Jen se ptalo: ‚Co jsi udělal se svým životem?‘ Ale nebyla to výčitka. Byla to pozvánka k pravdě.“

skutečná hodnota každého slova, každého gesta. Jeden svědek řekl: „Bylo úplně jedno, co jsem v životě vlastnil. Podstatné bylo to, kolik lásky jsem dal – a kolik jsem jí dokázal přijmout.“

Moody také zmiňuje případy, kdy lidé během této životní revue pochopili, že i zdánlivě „nevýznamné“ činy (např. úsměv na cizího člověka, povzbuzení nemocného) měly nesmírnou hodnotu – zatímco věci, kterým dříve přikládali důležitost (peníze, postavení), nyní zcela ztratily význam.

Pozoruhodné je, že tatáž zkušenost se objevuje u lidí všech náboženství i u těch, kteří v Boha vůbec nevěřili. Nikdo ji nepisoval jako soud ve smyslu trestu – spíše jako zjevení pravdy o sobě samém.

6. Hranice návratu – „Bylo mi řečeno: ještě není tvůj čas“

V této fázi zážitku se lidé dostávají na jakousi „hranici mezi dvěma světy“. Ne každý ji popisuje stejně – někdo vidí bránu, most, zeď, hranici světla, jiný jen cítí, že dál už by znamenalo definitivní odchod ze života.

„Stála jsem na prahu světla,“ říká jedna žena. „Chtěla jsem vstoupit, ale Světlo mi řeklo: ‚Ještě není tvůj čas. Musíš jít zpět kvůli svým dětem.““

Někteří svědkové popisují, že jim byla ukázána budoucnost jejich rodiny bez nich – a pochopili, že jejich úkol ještě neskončil. Jiní měli pocit, že se vracejí „pro někoho“ nebo „kvůli nedokončenému poslání“. ➤

Ateisté ho popisují se stejným úžasem jako věřící.

„Chtěla jsem vstoupit, ale Světlo mi řeklo: „Ještě není tvůj čas. Musíš jít zpět kvůli svým dětem.““

Foto: Pexels, Jamie Saw (CCO)

Moody uvádí i případy, kdy se člověk svobodně rozhodoval: „Mohl jsem zůstat – nebo se vrátit. Věděl jsem, že když zůstanu, už nikdy nepoznám bolest. Ale když se vrátím, budu moci říct lidem, že smrt není konec.“

A pak je zde ještě jeden typický prvek: Samotný návrat bývá náhlý a nepříjemný.

Zatímco setkání se světlem je provázeno hlubokým pokojem, návrat do těla bývá spojen s pocitem stísněnosti, chladu, bolesti nebo zátěže. „Cítil jsem se, jako

když si oblékám příliš těsné boty – jenže to bylo moje tělo...“ svědčí jeden pacient.

Moody shrnuje, že většina těch, kteří se vrátili, to neudělala proto, že by chtěli – ale proto, že cítili, že mají ještě úkol. A to, co prožili, zásadně změnilo jejich pohled na život.

7. Proměna života – „Od té chvíle vím, že smrt není konec“

Lidé, kteří se vrátili z prožitku blízké smrti, se téměř bez výjimky shodují v tom, že

„Věděl jsem, že když zůstanu, už nikdy nepoznám bolest. Ale když se vrátím, budu moci říct lidem, že smrt není konec.“

už nikdy nežili tak jako dřív. Nezměnily se jen jejich názory – změnil se jejich žebříček hodnot, způsob jednání i to, jak vnímají sebe a druhé. „Předtím jsem se honil za penězi,“ říká jeden z Moodyho respondentů. „Po svém zážitku jsem pochopil, že jediná věc, která má cenu, je láska. Nemá cenu to, co mám, ale to, co dávám!“

Společné rysy této proměny Moody shrnuje takto:

- **Zmizel strach ze smrti.** Nejde o lhostejnost, ale o hluboký klid: smrt není konec, ale návrat.
- **Menší zájem o materiální věci, větší o duchovní hodnoty.** Nevěnují tolik energie kariéře nebo prestiži, ale rodině, vztahům a pomoci druhým.
- **Touha sloužit a pomáhat.** Někteří z těchto lidí změnili profesi – stali se zdravotníky, terapeuty, dobrovolníky.

Jeden člověk to vyjádřil jednoduše: „Dřív jsem se ptal, co si ze světa mohu vzít. Teď se ptám: co mohu do světa přinést?“

Moody upozorňuje, že tato vnitřní proměna není přechodná. Lidé, kteří měli svůj zážitek před desítkami let, stále popisují, že to byla nejdůležitější událost jejich života – a že je skutečně formovala, nejen ohromila.

Připravil P. Pavel Zahradníček (seznam literatury je uveden za následujícím článkem na str. 19) ■

„Dřív jsem se ptal, co si ze světa mohu vzít. Teď se ptám: co mohu do světa přinést?“

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

Zkoumání zážitků „Života po životě“

Raymond A. Moody nebyl osamělým badatelem v tomto oboru ani podivínem stojícím na okraji vědy. Jeho kniha „Život po životě“ (viz předcházející článek) spustila lavinu systematických studií, lékařských publikací a dlouhodobých výzkumů napříč kontinenty. Někteří vědci říkají ano, jiní hledají čistě neurologické vysvětlení. Ale nikdo už nemůže říci: „To jsou jen výmysly nebo náhody.“

Co následovalo po Moodym?

Když Raymond A. Moody vydal svou knihu *Život po životě*, udělal jen první krok ve zkoumání jevu označovaného anglicky jako NDE (*Near-Death Experience*), česky „zážitek blízké smrti“, tedy zkušeností člověka, který byl na pokraji smrti nebo klinicky mrtvý a prožil něco, co se vymyká běžnému fyziologickému vysvětlení. Následující seznam, který zdaleka není a ani nemůže být úplný, nabízí ales-

poň to nejdůležitější (odkazy na prameny jsou v závěru článku):

- **1980** – americký psycholog **Kenneth Ring** zavedl metodiku a vytvořil škálu, kterou lze zážitky blízké smrti klasifikovat.
- **1982** – americký kardiolog **Michael Sabom** zdokumentoval pacienty, kteří během klinické smrti popsali přesné detaily operace, které nemohli vidět ani slyšet.

Dodnes nikdo nepředložil jednotnou teorii, která by všechny shodné prvky těchto zážitků vysvětlila čistě fyziologicky.

- **90. léta** – britský neuropsychiatr **Peter Fenwick** analyzuje stovky případů a dochází k závěru: tyto zážitky ▷

nejdou náhodně ani kulturně podmíněné – mají je věřící i ateisté, křesťané i ti, kteří vyznávají nekřesťanská náboženství.

- **2001** – nizozemský kardiolog **Pim van Lommel** publikuje v prestižním časopise *The Lancet* prospektivní studii 344 pacientů po zástavě srdce. Výsledek: vědomí se někdy „aktivuje“, když je mozek neaktivní.
- **2009** – vychází *The Handbook of Near-Death Experiences*, první akademická syntéza výzkumů dvou generací badatelů.
- **2021** – americký profesor a psychiatr **Bruce Greyson** shrnuje 50 let klinických pozorování ve své knize *After (Poté)*.
- **2023** – projekt **AWARE II**, vedený britským lékařem Samem Parniou,

využívá moderní přístroje během resuscitací. Zjišťuje, že někteří lidé udávají vědomé prožitky v době, kdy nemají měřitelnou mozkovou aktivitu.

To vše ukazuje: Raymond A. Moody v knize *Život po životě* nezachytil jen nějakou kuriozitu. Otevřel dveře k hlubší otázce: Může lidské vědomí přesahovat hranice biologické smrti?

Co z toho vyplývá?

Dosavadní pokusy vysvětlit „zážitky blízké smrti“ pouze chemickými procesy v mozku (a byla jich celá řada – nejvýznamnější viz druhá část pramenů na konci článku) narážejí na zásadní problémy. Hypotézy typu „halucinace při nedostatku kyslíku“ nebo „mozkové zkratky v závěru života“ sice mohou popsat některé dílčí prvky, ale nedokážou vytvo-

řit ucelený a konzistentní obraz toho, co lidé v klinické smrti prožívají. Ti vědci, kteří se snaží doložit, že se jedná výhradně o halucinace nebo obdobné jevy, dodnes nepředložili jednotnou teorii, která by všechny shodné prvky těchto zážitků vysvětlila čistě fyziologicky (tedy zcela přirozenými příčinami).

Zůstávají totiž nezodpovězeny otázky:

- Jak může člověk vnímat dění kolem sebe v okamžicích, kdy jeho mozek nevykazuje žádnou aktivitu?
- Proč tito lidé popisují události mimo své fyzické tělo – a tyto události jsou následně ověřeny jako pravdivé?
- Jak je možné, že lidé z různých kultur, věřící i ateisté, uvádějí téměř totožnou „cestu“ – s tunely, světlem a setkáním s bytostmi plnou lásky?
- A proč tyto zážitky u tisíců lidí vedou k trvalé proměně života směrem k altruismu, pravdivosti a duchovní hloubce – nikoli k úzkosti nebo psychickému rozvratu, jak by se dalo čekat po traumatickém zážitku?

Může být vědomí jen produktem mozku?

Tyto otázky staví současnou vědu před výzvu: vědomí se možná nechová jako produkt mozku – nechová se jako pro-

Stále více výzkumníků – včetně těch, kteří nepřistupují k tématu nábožensky – dnes připouští možnost, že mozek není zdrojem vědomí, ale jen jeho nástrojem...

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

dukt, který by jednoduše zanikl, když se zastaví srdce a mozková činnost.

Stále více výzkumníků – včetně těch, kteří nepřistupují k tématu nábožensky – dnes připouští možnost, že mozek není zdrojem vědomí, ale jen jeho nástrojem, který naše vědomí během našeho pozemského života používá (srov. *Virtuos a housle* vpravo na této straně). Jinými slovy: vědomí (křesťan by řekl duše) přesahuje tělo a pokračuje i po biologické smrti.

A přesně to naznačují ti, kdo se „na chvíli ocitli na druhé straně“...

Připravil P. Pavel Zahradníček ■

Prameny:

Moody, Raymond A. *Life After Life*. Atlanta: Mockingbird Books, 1975 (dostupné i on-line v edici k 25. výročí od vydání: avalonlibrary.net/ebooks/Raymond%20Moody%20-%20Life%20After%20Life.pdf)

Ring, Kenneth. *Life at Death: A Scientific Investigation of the Near-Death Experience*. New York: Coward, McCann & Geoghegan, 1980.

Sabom, Michael. *Recollections of Death: A Medical Investigation*. New York: Harper & Row, 1982.

Fenwick, Peter – Fenwick, Elizabeth. *The Truth in the Light: An Investigation of Over 300 Near-Death Experiences*. London: Headline, 1995.

van Lommel, Pim et al. „Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands“. *The Lancet* 358, no. 9298 (2001): 2039–2045.

Holden, Janice Miner; Greyson, Bruce; James, Debbie (eds.). *The Handbook of Near-Death Experiences: Thirty Years of Investigation*. Santa Barbara: Praeger Publishers, 2009.

Greyson, Bruce. *After: A Doctor Explores What Near-Death Experiences Reveal about Life and Beyond*. New York: St. Martin's Essentials, 2021.

Parnia, Sam et al. „AWAreness during REsuscitation II: A multicenter study of consciousness and awareness in cardiac arrest“. *Resuscitation* 185 (2023): 109–121.

Prameny, které se snaží o neurobiologická vysvětlení NDE:

Blackmore, Susan. *Dying to Live: Science and the Near-Death Experience*. London: Grafton, 1993.

Nelson, Kevin R. *The Spiritual Doorway in the Brain: A Neurologist's Search for the God Experience*. New York: Dutton, 2011.

Blanke, Olaf – Dieguez, Sebastian. „Leaving body and life behind: Out-of-body and near-death experience“. In: Laureys, Steven; Gosseries, Olivia; Tononi, Giulio (eds.). *The Neurology of Consciousness: Cognitive Neuroscience and Neuropathology*. London: Academic Press, 2009, 303–325.

Foto: Unsplash, Faith Knight (CC0)

Virtuos a housle

Je-li mozek jen nástrojem, má to dalekosáhlé důsledky.

Duše člověka, která je duchovní podstaty, nehmotná, nesložená, nemůže být nijak „poškozena“ nebo zasažena či „špatně vyvinutá“. Vlastně, doslovně vzato, neexistuje ani cosi jako „duševní nemoci“ – s výjimkou hříchu. Ten opravdu zasahuje duši člověka. Vše ostatní se (někdy pro nás známým a jindy dosud neznámým způsobem) týká těla – které je pro duši určitým „nástrojem“, skrze který se duše nyní projevuje.

Je to asi tak, jako kdybychom třeba dobrému houslistovi dali rozšlápnuté housle s jedinou strunou a roztřepeným smyčcem. Vyloudil by na ně jen pazvuky. To ale nic nevypovídá o jeho skutečných

kvalitách. Jednou v nebi, až dostanou oslavené tělo, budeme žasnout nad krásou těch, které jsme zde na zemi nazývali retardovanými nebo duševně nemocnými. Bude to, jako by houslista z našeho příkladu nakonec dostal do ruky bezvadný, mistrovský nástroj – a nyní by teprve mohl ukázat své výjimečné kvality, kterými mnohé jiné převyšuje, a dát zaznít dojemným tonům... Pán Ježíš řekl: „Ano, jsou poslední, kteří budou prvními, a jsou první, kteří budou posledními“ (Lk 13,30).

To, o čem mluvím – oslavené tělo –, není jen hypotéza, je to skutečnost, o které nás ujistil sám Bůh, když se před dvěma tisíciletími stal člověkem...

P. Pavel Zahradníček ■

Doslovně vzato, neexistuje cosi jako „duševní nemoci“ – s výjimkou hříchu. Ten opravdu zasahuje duši člověka...

Detail „Iotra po pravici“, kterému Ježíš těsně před smrtí řekl: „Amen, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Tento zločinec, který prosil Pána Ježíše v posledních chvílích svého života o odpuštění, je zde vyobrazen dvakrát: jeho mrtvé tělo visí přivázané na kříži, jeho duši přenáší anděl k Bohu. (Meister vom Tod des Heiligen Nikolaus von Münster: *Kalvárie* - malba, olej na desce, cca 1470/1480, celý obraz v bílém rámečku a červeným rámečkem vyznačený detail)

Co na to křesťanská víra?

Zážitky blízké smrti (NDE z „Near-Death Experience“, česky „zážitek blízké smrti“ – viz předcházející články), jak je zdokumentoval Raymond A. Moody a mnozí další, nejsou pro křesťanství ničím neznámým nebo překvapivým.

Písmo svaté i tradice totiž od počátku učí, že člověk není jen tělo, ale také duch – a že duchovní složka člověka může existovat i nezávisle na těle. Apoštol Pavel otevřeně říká: „Byl jsem vytržen až do třetího nebe – nevím, bylo to v těle nebo mimo tělo; Bůh to ví.“ (2 Kor 12,2–3) Už zde vidíme, že křesťanská víra počítá s možností vědomého prožitku mimo fyzické tělo.

Oddělení duše od těla – odpovídá katolické nauce

Moody popisuje, že lidé v klinické smrti vnímají, jak „opouštějí tělo“. Církev učí, že v okamžiku smrti dochází k oddělení duše od těla, přičemž duše předstupuje před Boha (srov. *Katechismus katolické církve*, KKC 366, 1021). O tom, co Moody nazývá „vědomí mimo tělo“, křesťanská teologie hovoří jako o duchu člověka – lidské duši, která je nesmrtelná. Bible říká: „Duch se vrátí k Bohu, který ho dal.“ (Kaz 12,7)

Světlo plné lásky – není to v rozporu s obrazem Boha

Mnozí svědkové popisují setkání s bytostí čisté lásky, která je dokonale zná, a přesto je neodsuzuje. Bible popisuje Boha přesně takto:

„Bůh je světlo a tma v něm vůbec není.“ (1 Jan 1,5)

„Bůh je láska.“ (1 Jan 4,8)

Církev varuje před tím, abychom automaticky považovali každé světelné zjevení za Boha – přesto je tento motiv s biblickým obrazem Boha v souladu.

Panoráma života a „soud“ – v souladu s naukou Církve

„Panoramatický přehled života“ – okamžité zjevení všech činů a důsledků – výrazně připomíná zvláštní soud, který katolická nauka popisuje takto: „Každý obdrží bezprostředně po smrti odplatu podle svých skutků.“ (KKC 1021)*

Není to soud lidským pohledem, ale pohledem Pravdy. To, co popisují svědkové, odpovídá této zkušenosti: nejsou

* Tento zvláštní neboli osobní soud je podle katolické víry odlišný od „posledního soudu“ (všeobecného soudu), který nastane na konci světa po druhém příchodu Ježíše Krista na svět a po vzkříšení těl zemřelých. Při posledním (všeobecném) soudu vyjde na světlo i pravda o všech dějinných událostech světa.

odsuzování nějakým soudcem, ale vidí sami sebe pravdivě.

Sv. Jan od Kříže říká: „Na soudu budeme souzeni z lásky.“ A právě to lidé v NDE prožívají – ne mechanický seznam činů, ale poznání, nakolik žili z lásky.

Hranice návratu – biblický obraz „času milosti“

Mnozí lidé, kteří prožili „zážitek blízké smrti“ (NDE), říkají, že se vrátili, protože „ještě nenastal jejich čas“. V Písmu svatém se opakovaně objevuje motiv, že Bůh má pro každého člověka určený čas (srov. Kaz 3,1–2). Zážitky NDE lze chápat jako Bohem danou milost obrátit své srdce, ale nikoli jako plný vstup do věčnosti. Po skutečné a plné smrti již není dle katolické víry, opřené o slova Ježíše Krista, Boha, který se stal člověkem, žádná možnost obrácení. Z tohoto pohledu nikdo z těch, kdo zažili NDE, nezažil plně smrt ani věčnost, jen se „ocitl na jejím prahu“.

Proměna života – ovoce Ducha

Křesťanství učí, že setkání s Boží pravdou člověka proměňuje (KKC 1428). To, že lidé po NDE ztrácejí strach ze smrti, získávají touhu po pravdě a lásce a odmítají materialismus, nasvědčuje, že tyto zážitky jsou projevem Božího působení. Pán Ježíš říká, že podle ovoce se pozná strom: „Dobrý strom nemůže nést špatné ovoce ani špatný strom nést dobré ovoce.“ (Mt 7,18)

Pohled křesťanské víry: opatrnost, nikoli odmítnutí

Katolická církev se k těmto jevům nestaví odmítavě, ale rozlišuje je. Zároveň je však třeba varovat před automatickou interpretací „zážitku blízké smrti“ (NDE) jako „definitivního pohledu na nebe či peklo“, protože plný stav duše po smrti přesahuje lidskou zkušenost. Mnozí teologové tyto zážitky vnímají jako možný „dotek prahu věčnosti“ – nikoli důkaz, ale záblesk pravdy. Ten může být užitečný zvláště pro ty, kteří jsou vzdáleni od jasného poselství křesťanského zjevení o posledních věcech člověka – o tom, co nám v Ježíši Kristu – Bohu, který se stal člověkem – dal poznat o smrti a věčném životě ON sám.

Křesťan věří v nesmrtelnou duši, ve věčný život, v nebe a peklo ne proto, že

Teologové tyto zážitky vnímají jako možný „dotek prahu věčnosti“ – nikoli důkaz, ale záblesk pravdy...

... mohou být užitečné zvláště pro ty, kteří jsou vzdáleni od jasného poselství křesťanského zjevení o posledních věcech člověka.

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve

Zvláštní soud

Bezprostředně po smrti se koná zvláštní soud, při němž se rozhoduje o osudu zemřelých.^[Sent. fidei prox.]

Nebe

Duše spravedlivých, které jsou v okamžiku smrti prosty všech hříchů a trestů za hříchy, vcházejí do nebe.^[De fide]

Peklo

Duše těch, kteří umírají ve stavu těžkého osobního hříchu, přicházejí do pekla.^[De fide]

Očistec

Duše spravedlivých, které v okamžiku smrti jsou zatíženy lehkými hříchy nebo časnými tresty za hříchy, jdou do očistce.^[De fide]

Příchod Kristův a všeobecný soud

Na konci světa přijde Ježíš Kristus ve slávě k soudu.^[De fide]

Doba příchodu Ježíše Krista je lidem neznáma.^[De fide]

Kristus bude po svém příchodu soudit všechny lidi.^[De fide]

Srov. Ott, Ludwig. „Dogmatika“, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994.

o nich svědčí lidé, kteří prožili NDE, ale proto, že o nich svědčí Ježíš Kristus, Bůh, který se stal člověkem.

A co „život(y) před životem“?

Ze stejného důvodu křesťanská víra jasně odmítá jakoukoliv možnost převtělování a „dalších životů na této zemi“ – a tím také „předcházející životy“, protože to všechno je v příkrém rozporu s tím, co nám o těchto skutečnostech dal Bůh poznat. Kdo věří v Ježíše Krista a v jeho božství, ví, že se Ježíš jako pravý Bůh nemůže ani mýlit (jako Bůh je vševědoucí), ani nemůže lhát (jako Bůh je nekonečně dobrý). A jeho výpověď – slovo Boha, který se stal člověkem – je v této věci naprosto jasná a jednoznačná...

P. Pavel Zahradníček ■

„Duch se vrátí k Bohu, který ho dal.“ (Kaz 12,7)

Putuj s Ježíšem po místech jeho utrpení:

Křížová cesta

Již v prvních křesťanských stoletích přicházeli do Jeruzaléma – do „Svatého města“ – poutníci, aby prošli místy Kristova utrpení.

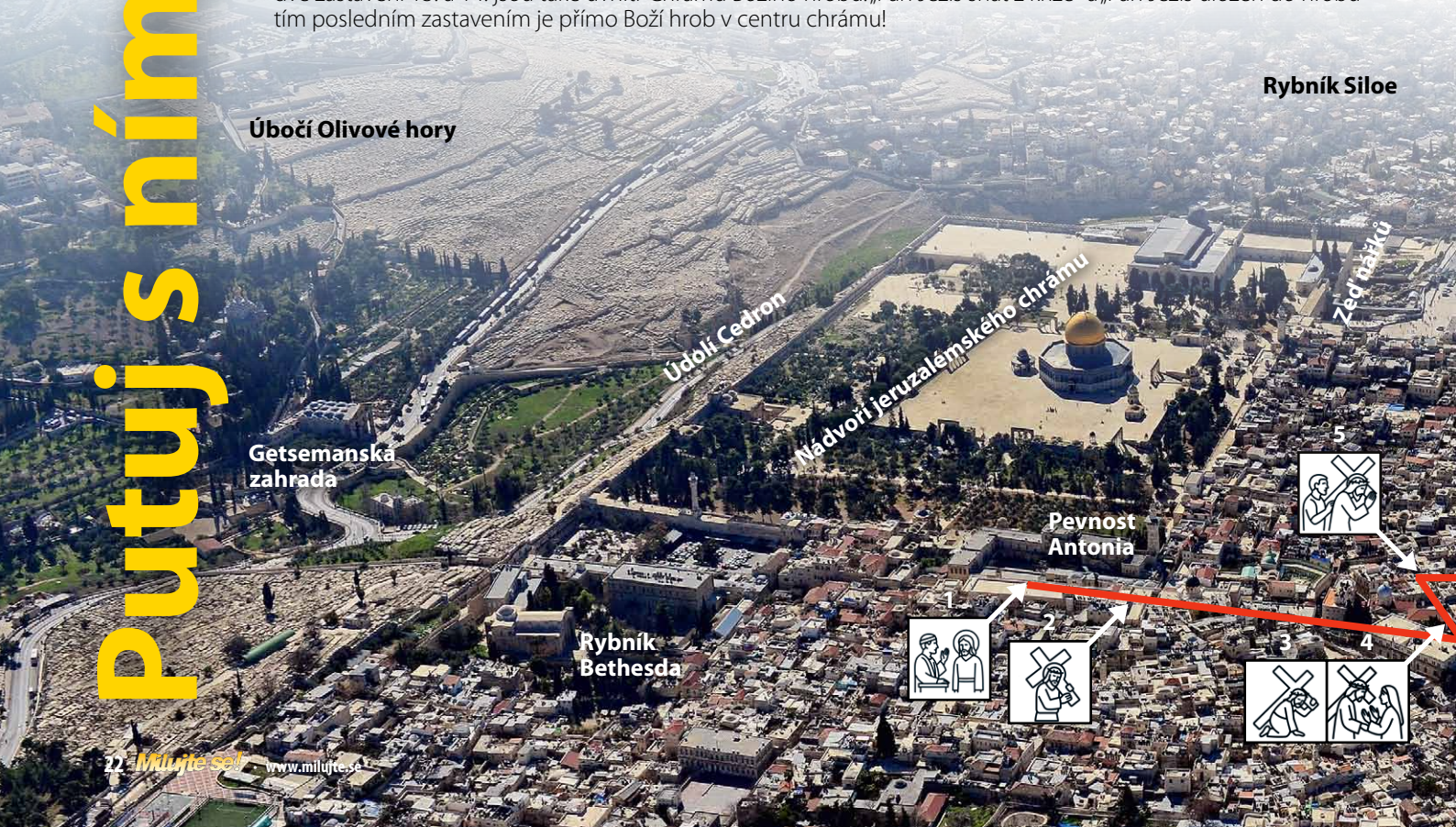
Kořeny už ve starověku

Historik Eusebius z Cesareje, současník a očitý svědek mnoha událostí z počátku 4. křesťanského století, vypráví, jak císařovna Helena, matka římského císaře Konstantina, vykonala pouť do Svaté země (někdy mezi lety 317 a 327), našla ostatky Ježíšova kříže a dala podnět ke stavbě Chrámu Božího hrobu v Jeruzalémě (Eusebius, *Vita Constantini* III, 25–40).

Své putování po „svatých místech“ v letech 380 až 384 popisuje velmi podrobně poutnice Egerie v obsáhlém cestopise (*Itinerarium Egeriae*). Později se trasa, kterou ulicemi Jeruzaléma procházel Pán Ježíš od pevnosti Antonia, kde ho Pilát odsoudil, až na popravič vrchol Golgoty (Kalvárii) a kterou v Ježíšových stopách procházeli i mnozí další poutníci, začíná nazývat latinsky *Via dolorosa* (bolestná cesta).

Křížová cesta není jen historickým připomenutím. Je výzvou k následování Krista, k přijetí kříže v každodenním životě.

Obrázek dole: letecký pohled na jeruzalémské Staré město s vyznačenou trasou křížové cesty; 1. a 2. zastavení „Pán Ježíš odsouzen Pilátem“ a „Pán Ježíš přijímá kříž“ jsou na místě, kde stála pevnost Antonia; další jsou v ulicích Jeruzaléma: 3. „První Ježíšův pád“, 4. „Setkání s Pannou Marií“, 5. „Šimon pomáhá nést kříž“ (viz obrázek na protější straně), 6. „Veronika podává Ježíšovi roušku“, 7. „Druhý pád“, 8. „Setkání s plačícími ženami“ a 9. „Třetí pád“. 10. zastavení „Pán Ježíš svlečen ze šatů“ je na úpatí Golgoty – u vchodu do Chrámu Božího hrobu; 11. a 12. „Pán Ježíš přibit na kříž“ a „Pán Ježíš umírá na kříži“ je uvnitř Chrámu Božího hrobu – v kapli na vrcholu Golgoty; zbyvajících dvě zastavení 13. a 14. jsou také uvnitř Chrámu Božího hrobu: „Pán Ježíš sňat z kříže“ a „Pán Ježíš uložen do hrobu“ – tím posledním zastavením je přímo Boží hrob v centru chrámu!

ve formě obrazů v interiéru, nebo jako venkovní areály s kapličkami.

Různé formy i dnes

I dnes existují různé formy křížové cesty. Některé křížové cesty mají ještě i 15. zastavení: „Pán Ježíš vstal z mrtvých“. Jeho rozvinutím do dalších čtrnácti zastavení je tzv. Cesta světla – viz str. 24–44 tohoto čísla časopisu. Ale to není nic až tak nového, protože ve skutečnosti rozjímání žádné křížové cesty nekončí „přivalili kámen, rozešli se domů a byl konec...“ Vždy končí alespoň naznačeným výhledem na Ježíšovo zmrtvýchvstání. Bez něho by křížové cestě úplně „chyběla pointa“.

Papež sv. Jan Pavel II. se v římském Koloseu na Velký pátek 1991 modlil zvláštní „biblickou křížovou cestu“ (viz poslední strana tohoto čísla). Obsahuje také 14 zastavení, ale vynechává některé události, které nejsou výslovně zmíněny v Písmu svatém (například Ježíšovo setkání s Veronikou podávající mu šátek na otření zkrvavené tváře, o kterém svědčí pouze pozdější křesťanská tradice), a místo nich zařazuje jiné události, přímo doložené v evangeliích (např. Pán Ježíš na Olivové hoře, Petrovo zapření, bičování). I tato forma modlitby křížové cesty je dnes církevně schválenou alternativou (viz *Enchiridion indulgentiarum*, editio quarta, 1999, doplněno 2007).

Připravil P. Pavel Zahradníček

Foto: Wikimedia Commons, ABRAHAM GRÄNER (CC BY-SA 4.0)

Foto: Flickr, baldeaglebluff (CC BY-SA 2.0)

Jednotlivá zastavení křížové cesty jsou vyznačená v ulicích Jeruzaléma.

Touha „mít Ježíšovu cestu i doma“

Od středověku chtěli poutníci uchovat svou zkušenost z Jeruzaléma i po návratu domů. A něco z ní toužili zažít i ti, kteří do Jeruzaléma nikdy putovat nemohli. Proto vznikaly tzv. kalvárie, zachycující podobu místa, kde byl Ježíš ukřižován, a napodobeniny Božího hrobu. Velkou roli v jejich šíření měli františkáni, řeholní řád, který od roku 1342 na základě buly *Gratias agimus* papeže Klementa VI. převzal správu posvátných míst ve Svaté zemi.

A vznikaly i celé křížové cesty s vyobrazeními jednotlivých událostí Ježíšova utrpení. Počet zastavení křížové cesty nebyl od počátku jednotný. Například dominikánský kazatel Alvarus z Córdoba († 1430) propagoval 12 zastavení. V 16. a 17. století existovala řada různých variant (7, 12, ale i 19 zastavení). Ustálení na 14 zastaveních přinesli františkáni v 17. století. Oficiální potvrzení vydal papež Klement XII. bulou *In supremo* (1731), kde přiznal odpustky těm, kdo konají křížovou cestu podle této formy. Od 18. století se křížové cesty staly běžnou součástí kostelů – buď

Trasa Ježíšovy křížové cesty v Jeruzalémě

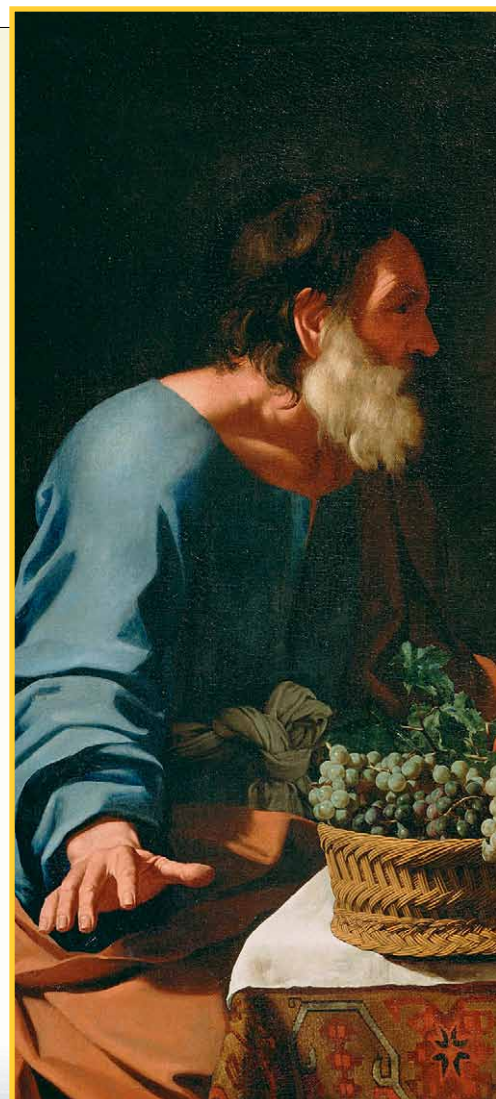
A putuj i se vzkříšeným Ježíšem:

Cesta světla

Ve čtrnácti zastaveních velikonoční pobožnosti Cesty světla, která byla poprvé oficiálně slavena v římských katakombách v roce 1990, můžeme vstoupit do fascinujících a radostných událostí následujících po Ježíšově zmrtvýchvstání a připojit se k těm, kteří jsou ohromeni hloubkou a smyslem všeho, co se začalo odvíjet od onoho velikonočního rána, kdy ženy našly prázdný hrob. Zároveň jsme pozváni, abychom spolu s apoštoly a dalšími lidmi uznali Ježíše Krista za svého Pána a Boha.

biskup Vojtěch Cikrle (je autorem i čtrnácti rozjímání „Cesty světla“
na následujících stranách)

*Ježíšovou křížovou cestou, smrtí
a pohřbem ale vše nekončilo!
Takzvaná „Cesta světla“ je rozjímáním
(uvažováním spojeným s modlitbou)
o tom, co bylo dál.*

Bartolomeo Cavarozzi: Večeře v Emauzích
(malba, olej na plátně, asi 1615–1625)

Zastavení cesty světla v Jeruzalémě

Směr k vrcholu
Olivové hory
k místu Ježíšova
nanebevstoupení

12

Foto: Wikimedia Commons (CCO)

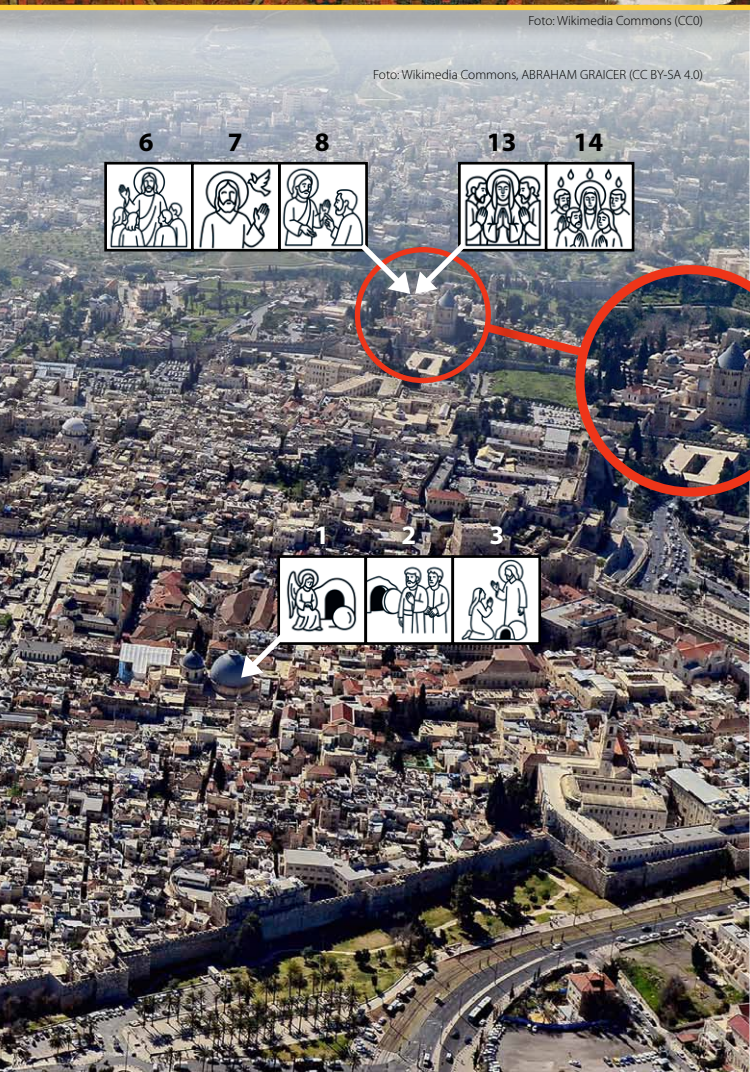

Foto: Wikimedia Commons, ABRAHAM GRAICER (CC BY-SA 4.0)

„Nevstal-li Kristus, vaše víra nemá cenu...”

Ale Kristus z mrtvých vstal, a to jako první z těch, kteří zesnuli.“

svatý Pavel, jeden z těch, kteří se setkali se Zmrtvýchvstalým (1 Kor 15,17.20)

Většina událostí Cesty světa se odehrává v Jeruzalémě (snímek vlevo), ale některé se udály v Galilei na hoře Tábor a u Genezaretského jezera (družicový snímek dole) a nanebevstoupení na Olivové hoře východně od Jeruzaléma.

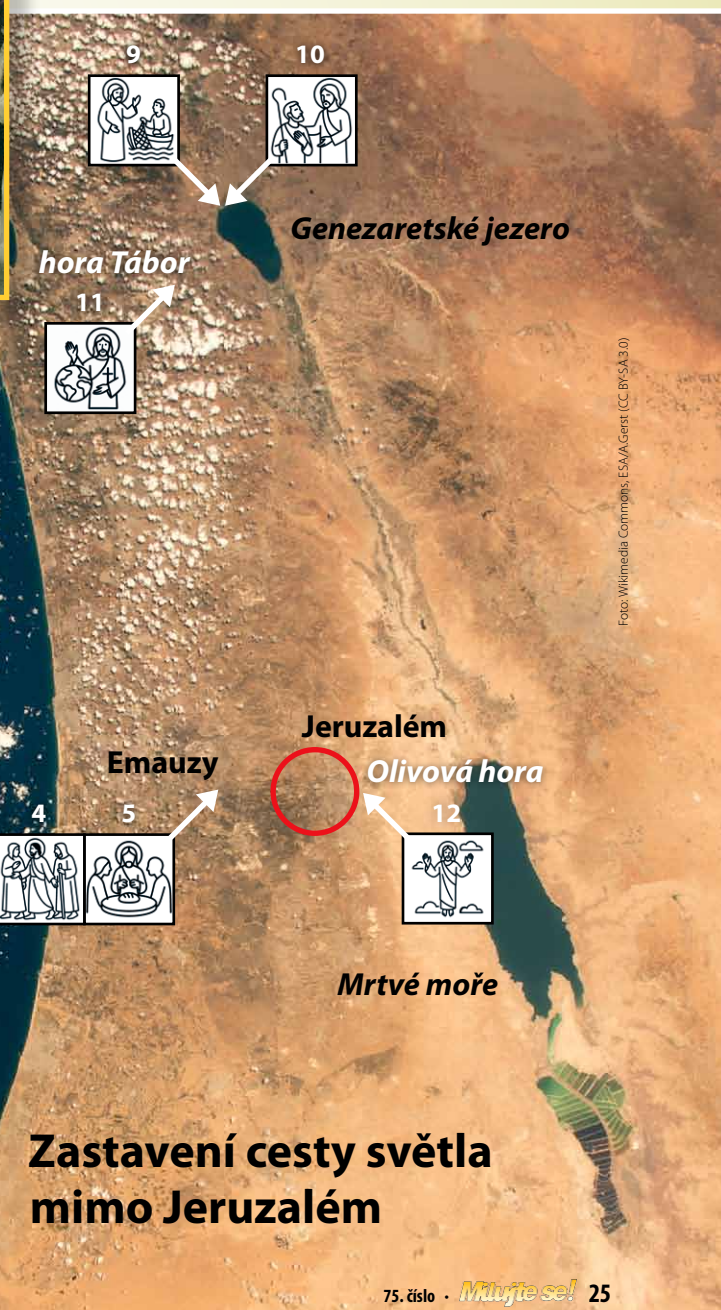

Foto: Wikimedia Commons, ESA/A.Gerst (CC BY-SA 3.0)

Zastavení cesty světa mimo Jeruzalém

Prázdný hrob

Naše fantazie by toužila vidět ten okamžik: jak to bylo, když Pán Ježíš „vstával z hrobu“. Na rozdíl od tzv. apokryfních evangelií (nepůvodních, pozdějších textů, které nejsou součástí Bible – viz články „Tajná evangelia?“ a „Slovo Boží a lidská slova...“ na str. 45nn), čtyři kanonická evangelia (tedy ta, která jsou součástí Bible) nechávají tuto chvíli zahalenou tajemstvím noci mezi Bílou sobotou a ránem Neděle vzkříšení. Když za úsvitu anděl odvalil kámen, hrob už byl prázdný.

Irma Martin: *Tři ženy u Kristova hrobu* (malba, olej na plátně, 1843)

Foto: Wikimedia Commons

Druhý den (tj. v sobotu, den po Velkém pátku, kdy byl Ježíš ukřižován a pohřben – pozn. redakce), to je po dnu příprav na svátek, přišli velekněží a farizeové společně k Pilátovi a řekli: „Pane, vzpomněli jsme si, že ten podvodník ještě živa prohlásil: ‚Po třech dnech vstanu z mrtvých.‘ Dej tedy rozkaz zajistit hrob až do třetího dne. Jinak by mohli jeho učedníci přijít, ukradnout ho a říci lidu: ‚Vstal z mrtvých.‘ Pak by ten poslední podvod byl ještě horší než první.“ Pilát jim odpověděl: „(Tady) máte stráž. Jděte a zajistěte (hrob), jak uznáte za dobré.“ Oni šli a zajistili hrob tím, že zapečetili kámen a (postavili) stráž. Po sobotě, na úsvitu prvního dne v týdnu, přišla Marie Magdalská a druhá Marie podívat se na hrob. Vtom nastalo velké zemětřesení, neboť anděl Páně sestoupil z nebe, přistoupil, odvalil kámen a posadil se na něj. Jeho zjev byl jako blesk a jeho roucho bílé jako sníh. Strachem z něho se strážci zděsili a klesli jako mrtví. Anděl promluvil k ženám: „Vy se nebojte. Vím, že hledáte Ježíše, ukřižovaného. Není tady. Byl vzkříšen, jak řekl. Pojdte a podívejte se na to místo, kam byl položen. A rychle jděte a povězte jeho učedníkům, že byl vzkříšen z mrtvých.“

Z evangelia podle Matouše (Mt 27,62–28,7)

První zastavení Ježíš vstal z mrtvých

Anděl promluvil k ženám: „Vy se nebojte. Vím, že hledáte Ježíše ukřižovaného.

Není tady. Byl vzkříšen, jak řekl. Pojdte a podívejte se na to místo, kam byl položen.“

Mt 28,5–6

Stojíme u události, od které se odvíjí křesťanská víra. Jsme v bodě, kde se dotýkají dvě epochy lidstva. Největší bolest, prohra a smrt jsou překonány a mění se v radost, vítězství a v plnost života. Právě k těmto hodnotám jsme ve vítězném Kristu připojeni. Je to nabídka k překonání zla a k začátku nového života pro každého z nás.

Tzv. edikula – kaple s Božím hrobem – v centru stejnojmenného chrámu v Jeruzalémě

Bolest, prohra a smrt jsou překonány a mění se v radost.

Vlevo: Dodnes zachovaný skalní hrob s otáčivým kamenem v blízkosti Jeruzaléma – jde o hrob podobného „konstrukčního typu“, jako byl Ježíšův skutečný hrob, ze kterého se po jeho zničení Peršany v roce 614 dochovalo jen torzo

Dole: Na nákrese (v řezu pod chrámem) je v podzemí pod Konstantinovou bazilikou vidět stará cisterna (do skály vytesaná velká nádrž na dešťovou vodu), ve které našla sv. Helena, matka císaře Konstantina Velikého, naházené kříže odsouzenců – včetně kříže Ježíšova. Naházeli je tam zřejmě vojáci po ukončení poprav. Do cisterny, ve které byly kříže nalezeny, se vstupuje přes podzemní kapli, která dnes nese jméno svaté Heleny.

Golgota, původní stav, kolem roku 30

zahrady na skalních terasách bývalého lomu

Ježíšův hrob ve skále

hradby Jeruzaléma

Golgota s kříží (skalní ostroh nad nepoužívaným lomem)

Křesťanský chrám v době císaře Konstantina, 4. stol.

edikula s Ježíšovým hrobem

nádvoří s Golgotou

Konstantinova bazilika

hlavní vchod

kaple sv. Heleny

cisterna, kde byl nalezen Ježíšův kříž

Chrám Božího hrobu v současné podobě, 21. stol.

současná podoba edikuly s hrobem

zbytek skály Golgoty ve zdivu chrámu

kaple sv. Heleny

cisterna

dvůr

V době Ježíšova ukřižování v roce 30 bylo popravčí návrší Golgota (řecky Kalvárie) ještě za hradbami města – šlo o ostroh nad tehdy již nepoužívaným lomem (horní nákres). Císař Konstantin Veliký dal v letech 326 až 335 nad blízkým Ježíšovým hrobem postavit Chrám Božího hrobu – část skály Golgoty byla na jeho nádvoří (nákres uprostřed) a dnes je ve zdivu chrámu (řez dole).

Viděl a uvěřil

Apoštol Petr a ještě jeden Ježíšův učedník (ze souvislosti víme, že je to apoštol Jan – všude v Janově evangeliu o sobě mluví ve třetí osobě bez toho, že by uváděl své jméno) slyší vyprávění Marie Magdalské. Zní naprosto neuvěřitelně! Představ si, že by ti třetí den po pohřbu řekli, že hrob, do kterého byl uložen někdo z tvých blízkých, je prázdný! Oba okamžitě běží ke hrobu. Jan je mladší, doběhne ke hrobu za městem jako první, a když nahlédne dovnitř, uvidí jen plátna, do kterých při pohřbu Ježíšovo tělo zabalili...

Druhé zastavení Učedníci nacházejí prázdný hrob

Pak za ním přišel i Šimon Petr, vešel do hrobky a viděl, že tam leží pruhy plátna. Rouška však, která byla na Ježíšově hlavě, neležela u těch pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě. Potom vstoupil i ten druhý učedník, který přišel ke hrobu první, viděl a uvěřil.
Jan 20,6–8

Otevřený hrob a splasklé pohřební plátno. Místo, kde se mladému zadýchanému muži mění astronomický úsvit v úsvit jiný, ve kterém s tlukoucím srdcem a rozzářenýma očima vstupuje do nového období svého života, života z víry. Kolik takových okamžiků od té chvíle proběhlo? Kdy a jak jsem tento úsvit zažil já?

Poutníci v Chrámu Božího hrobu

Eugène Burnand: *Učedníci Petr a Jan běží ke hrobu ráno v den Vzkříšení* (malba, olej na plátně, 1898)

Foto: Wikimedia Commons

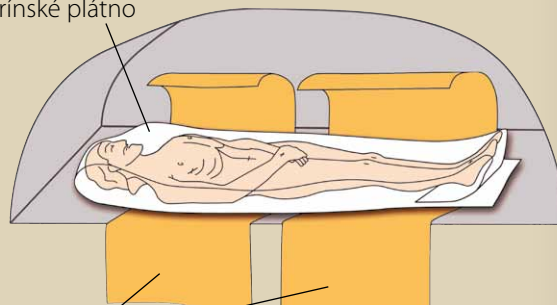

Foto: Flickr, CNE CNA C6F (CCO)

Schéma ukazující způsob, jakým se zavinovalo mrtvé tělo do pláten podle zvyklostí při židovském pohřbu v Ježíšově době (1. století) – dochované Turínské plátno je na schématu bílé.

Dlouhý pruh plátna dochovaný jako tzv. Turínské plátno

Další použitá plátna (nedochovaná)

Jako první vrstva pod plátnem na tváři byla „rouška na Ježíšově hlavě“ (Jan 20,7)

Foto: archiv MSI

Dole: Snímek celého Turínského plátna po záchranných konzervátorských zásazích v roce 2002. Je uchováváno ve speciální schráně v turínském dómu, která ho chrání před poškozením. Uvnitř pouzdra, které umožňuje i jeho přemísťování a vystavování, je ochranná atmosféra vzácných plynů (tj. plátno se z ní ani při vystavování již nevyjímá). Plátno již v roce 1978 velmi podrobně nafotografoval Vernon Miller – snímky lze prohlížet ve vysokém rozlišení na shroudphotos.com.

Foto: archiv MSI

Superimpozice (kriminalistická metoda vzájemného překryvu obrazů k určování totožnosti) tváře z Turínského plátna a roušky z Manoppella (pravděpodobně je tou v evangeliu zmíněnou „rouškou na Ježíšově hlavě“).

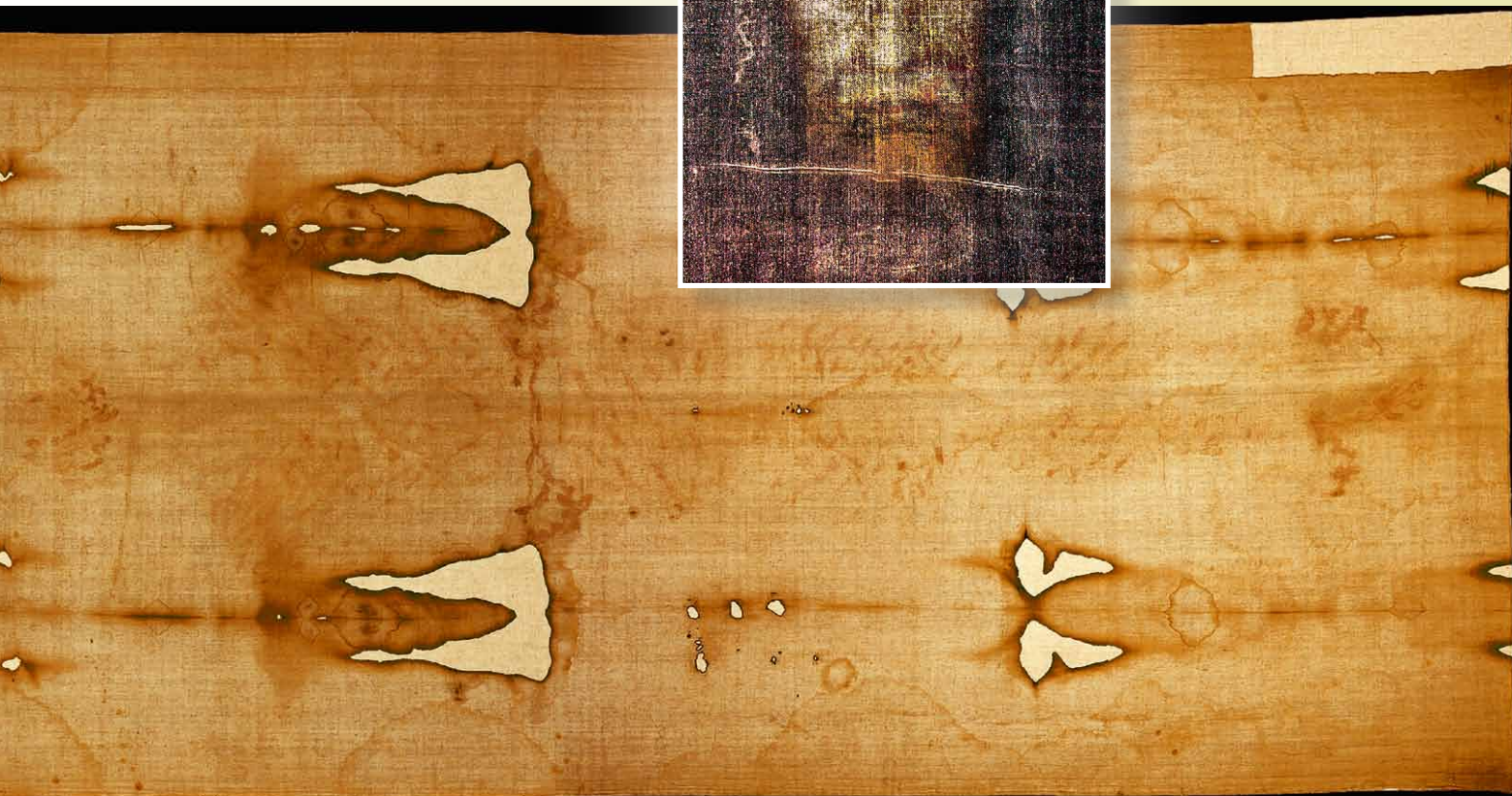

Foto: sindone.org

Zaslechla, že ji oslovil jménem. A ty?

Marie (z předchozích vět 20. kapitoly Janova evangelia víme, že je to Marie Magdalská) stála venku u hrobky a plakala. (...) Viděla za sebou stát Ježíše, ale nevěděla, že je to on. Ježíš jí řekl: „Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?“

Ona myslela, že je to zahradník, a proto mu řekla: „Pane, jestliže tys ho odnesl, pověz mi, kam jsi ho položil, a já ho přenesu.“ Ježíš jí řekl: „Marie!“ Ona se k němu obrátila a zvolala hebrejsky: „Rabbuni!“ – to znamená „Mistře“.

Jak je možné, že ho hned nepoznala?!

Rozrušení? Slzy v očích? – Ne! Ježíš má vzkříšené, oslavené tělo. Proměněné pro věčnost... Takové, jaké budeme mít i my, jeho přátelé, jednou při jeho druhém příchodu na konci světa – po „vzkříšení mrtvých“! Slíbil nám to a na jeho slovo je spolehnoutí.

Třetí zastavení

Vzkříšený Ježíš se ukazuje Magdaléně

Ježíš jí řekl: „Marie!“ Ona se k němu obrátila a zvolala hebrejsky: „Rabbuni!“ – to znamená „Mistře!“ ...

Marie Magdalská tedy šla a zvěštovala učedníkům: „Viděla jsem Pána“ – a toto že jí řekl.

Jan 20,16.18

Rozrušená učednice nehledá živého Krista, hledá jeho mrtvé tělo. Kolik měla v celých dějinách následovnic a následovníků.

Ovšem ve chvíli setkání s Ježíšem se vše mění a ona přijímá úkol svědčit o tom, s kým se setkala.

Její život dostává nový smysl. Má pro co žít, a to ji dělá šťastnou. Jestlipak utíkala i zpět, když měla vyplnit přijatý úkol?

Foto: Flickr, Kent Wang (CC BY-SA 2.0)

G. L. Bernini, A. Raggi: *Noli me tangere* – *Nedotýkej se mě* (skulptura, mramor, 1649–1652; Řím, kostel sv. Dominika a Sixta)

Vpravo: Poutnice uvnitř Ježíšova hrobu se rukou dotýká mramorového obložení do skály vytesané lavice, na které leželo tělo Pána Ježíše. Na pozadí stránky je tzv. edikula – kaple postavená nad Kristovým hrobem.

Foto: Flickr, koadmunkee (CC BY 2.0)

Foto: Flickr, Catholic Church (England and Wales) (CC BY-NC-ND 2.0)

Smutný den se mění v radostný

Také dva smutní učedníci nějakou dobu nevěděli, že je to Ježíš, který se k nim připojil. Když to po delší době zjistili, nejsmutnější den jejich života se stal neradostnějším! Už víš, že živý Pán Ježíš doprovází i tebe?

Vlevo: Ferdinand Olivier: *Cesta do Emau* (malba, olej na plátně, 1827)

Dole: Eucharistická adorace v Domě pokoje (Beit Šalom). Tento klášter Komunity blahoslavenství se nachází v lokalitě Emauzy (Nikopolis) v těsné blízkosti pozůstatků byzantsko-románské baziliky připomínající setkání Ježíše se dvěma učedníky v neděli po zmrtvýchvstání (viz ruiny baziliky na následující straně).

Čtvrté zastavení Vzkříšený Ježíš na cestě do Emauzy

Ještě ten den se ubírali dva z nich do vesnice zvané Emauzy, která je vzdálena od Jeruzaléma šedesát honů. Jak tak hovořili a uvažovali, přiblížil se k nim sám Ježíš a připojil se k nim. A řekl jim: „Jak jste nechápaví a váhaví uvěřit tomu všemu, co mluvili proroci.“

Potom začal od Mojžíše, probral dále všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech částech Písma na něj vztahuje.
Lk 24,13.15.25.27

Dva smutní a zklamaní muži odcházejí ze společenství ostatních. O nedávných událostech vědí všechno, ale absolutně nechápou vzájemné vztahy mezi nimi a tím, co vědí odjinud, a jak to spolu souvisí. Nejsou jediní, kdo mají v hlavě velký zmatek a ve zklamaném srdci pusto a prázdno. Neznámý cizinec na cestě uspořádává myšlenky v jejich hlavách a srdce jim plní nadějí a úžasem. Není možné nechat jít dál toho, který večer mění v úsvit.

**Život v Boží blízkosti,
to je důvod k radosti!**

Foto: Wikimedia Commons, Stav Konchtyk Pikiwiki Israel (CC BY 2.5)

Poznali ho při „lámání chleba“

A. N. Mironov: *Večeře v Emauzích* (malba, olej na plátně, 2024)

V závěru příběhu o dvou učednících putujících s Ježíšem do Emauz (viz předcházející strana) je řeč o tom, že ho poznali právě v okamžiku, kdy jim „lámal chleba“. Neříká se to zde výslovně, ale tradice Církve věří, že to bylo při eucharistii. I nám dává Ježíš při slavení eucharistie – mše svaté – sám sebe pod viditelnou podobou chleba. Poznáš ho?

Foto: Wikimedia Commons, AN Mironov (CCO)

Páté zastavení Vzkříšený Ježíš se dává poznat při lámání chleba

*Když byl s nimi u stolu, vzal chléb, pronesl nad ním požehnání,
rozlámá ho a podával jim.*

*Vtom se jim otevřely oči a poznali ho. On jim však zmizel.
Lk 24,30–31*

Po vysloveném díkyvdání s přijímáním rozlamaného chleba se prožívaný večerní úsvit mění v jasný den. Ten, kdo se ztrácí jejich očím, už není neznámý, a dokonce jim ani nemusí říkat, co mají dělat. Učedníkům je to naprosto jasné. Ve světle radosti nového věku spěchají tmou zpět do společenství, ze kterého před několika hodinami utekli. A spěchají tam šťastni. Jestlipak na cestě vůbec odpočívali?

**„Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má věčný život a já ho vzkřísím v poslední den.“
Ježíš Kristus (z Janova evangelia – Jan 6,54)**

Foto: Wikimedia Commons, Ori- (CCO)

Plaketa se dvěma biblickými „emauzskými“ výjevy (Ježíš a dva učedníci na cestě do Emauz a při večeři v Emauzích) vyřezaná ze slonoviny ve 2. polovině 9. století v karolinské Evropě

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Jan 8,32

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve¹⁾ o Eucharistii

Kristova reálná přítomnost v Eucharistii

V Eucharistii je skutečně, reálné a podstatně přítomno Tělo a Krev Ježíše Krista. ^[De fide]

Kristus se v Eucharistii stává přítomným skrze proměnu celé podstaty chleba ve své Tělo a celé podstaty vína ve svou Krev. ^[De fide]

Způsoby chleba a vína (vnější vlastnosti – pozn. red.) zůstávají i po proměnění podstaty. ^[De fide]

Vlastnosti Kristovy reálné přítomnosti v Eucharistii

V Eucharistii je přítomen celý Kristus – jeho Tělo a Krev, jeho duše a jeho božství. ^[De fide]

Pod každou způsobou (tedy jak pod způsobou chleba, tak pod způsobou vína – pozn. red.) je přítomen celý Kristus. ^[De fide]

V každé části obou způsobů je i po rozdělení přítomen celý Kristus. ^[De fide]

Tělo a Krev Kristova jsou v Eucharistii po konsekraci přítomny trvale. ^[De fide]

Kristu přítomnému v Eucharistii náleží klanění kultem latríe (je to způsob úcty, který přísluší Bohu a který je zcela odlišný od úcty, kterou prokazujeme svatým – pozn. red.). ^[De fide]

Vztah Eucharistie k rozumu

Kristova reálná přítomnost v Eucharistii je tajemstvím víry. ^[Sent. certa]

Eucharistie jako svátost

Eucharistie je pravá svátost, ustanovená Ježíšem Kristem. ^[De fide]

Materie Eucharistie je chléb a víno. ^[De fide]

Formou Eucharistie jsou konsekrační (proměňovací – pozn. red.) slova pocházející od Krista. ^[Sent. certa]

Eucharistie působí niterné spojení s Kristem a jako pokrm duše udržuje a rozmnožuje její nadpřirozený život. ^[Sent. certa]

¹⁾ Dogmata jsou mimořádným projevem učitelského úřadu Církve zpravidla v oblastech, u kterých došlo v minulosti ke sporům. Vyhlášená dogmata se vzájemně doplňují, proto není možné některé z nich ignorovat. Zde uvedená dogmata nevylučují celou nauku Církve k danému tématu, ale pouze zdůrazňují některé oblasti. Uvádíme stručné formulace, které je třeba chápat v kontextu, v jakém byla dogmata vyhlášena, a v souvislosti s dalším učením Církve.

Poznámka: **De fide** – pravda víry; **Sent. certa** – logický závěr vyvozený z pravdy víry; **Sent. comm.** – všeobecně rozšířené mínění teologů; **Sent. fidei prox.** – pravda považovaná za zjevenou Bohem, kterou však Církev definitivním způsobem neprohlásila za pravdu víry; **Sent. pia** – zbožný názor; **Sent. probabilis** – názor považovaný teology za pravděpodobný, ale nikoliv jistý.

Foto: Unsplash, Lennon Caranzo (CCO)

*I nám dává
Ježíš při slavení
eucharistie – mše
svaté – sám sebe
pod viditelnou
podobou chleba.
Poznáš ho?*

Vlevo: Mše svatá v pozůstatcích baziliky v lokalitě Emauzy (Nikopolis) asi 20 km západně od Jeruzaléma

„Pokoj vám!“

Ještě je stále neděle – ten první den po vzkříšení. Už je večer. A nyní přichází Ježíš mezi apoštoly. Dva tam chybí: Tomáš – ten tam s nimi bude za týden... A Jidáš.

Šesté zastavení

Vzkříšený Ježíš se ukazuje učedníkům

*Když o tom mluvili, stál on sám uprostřed nich a řekl jim:
„Pokoj vám! (...)*

*Proč jste rozrušení a proč vám v mysli vyvstávají pochybnosti?
Podívejte se na mé ruce a na mé nohy: vždyť jsem to já sám!
Dotkněte se mě a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti,
jak to vidíte na mně.“*

Lk 24,36.38–39

Pokoj vám! Tolikrát opakovaný pozdrav vzkříšeného Krista vyjadřuje přání plnosti Božích darů nejen pro učedníky, ale pro lidi všech časů. Dotkněte se mne, není to sen, je to realita.

Jako by Ježíš říkal i nám všem: „Dívejte se na mne a nebudete zmateni.“

Mohli učedníci slyšet něco krásnějšího? Mohl jsem něco krásnějšího v životě slyšet já?

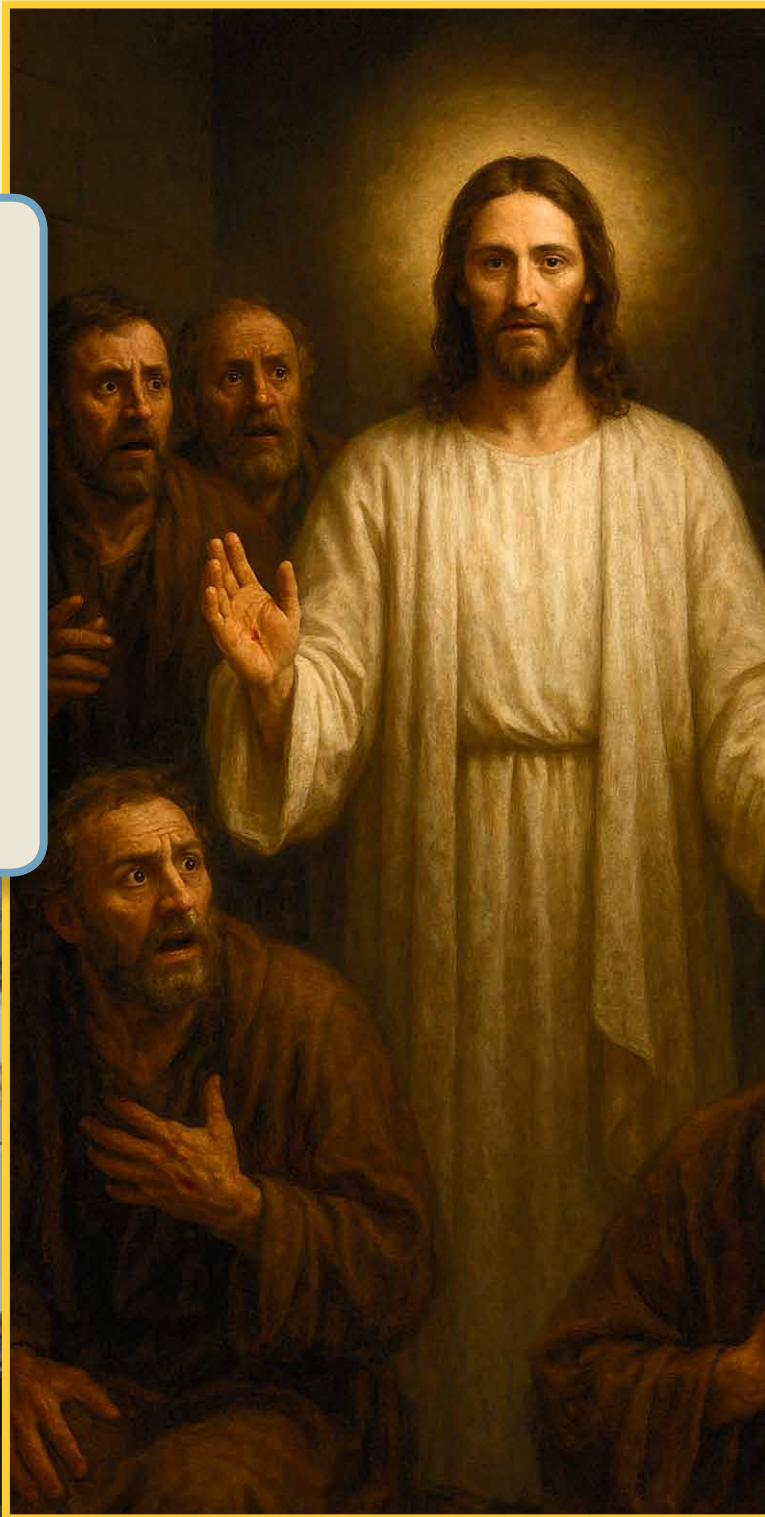

Foto: Wikimedia Commons, Chris06 (CC BY-SA 4.0)

Vlevo: Gotická klenba vybudovaná křížáky nad Večeřadlem, kde Pán Ježíš ustanovil eucharistii a kde po jeho ukřižování a vzkříšení učedníci s Pannou Marií pobývali. Nachází se v patře domu, jehož dochovaná spodní část prokazatelně pochází z Ježíšovy doby a sloužila jako místo setkávání prvokřesťanské komunity.

Moc odpouštět Božím jménem!

Po tom, co zažili, že jim Ježíš odpustil (Petrovi odpustil, že ho třikrát ze strachu zapřel, ostatním, že ho opustili a rozutekli se, když ho zatkli...), dává nyní apoštolům moc, aby i oni mohli odpouštět hříchy. Apoštolové tuto moc předali biskupům – svým nástupcům. Ti ji předávají kněžím...

Vlevo: *Pokoj vám. Přijměte Ducha Svatého.* (obraz vytvořený umělou inteligencí, 2025)

Dole: Modlitby za jednotu křesťanů a vzájemné odpuštění ve Večeřadle neboli Horní místnosti na místě, kde nejenom při poslední večeři Pán Ježíš ustanovil eucharistii (mši svatou), ale kde také po svém zmrtvýchvstání dal apoštolům moc odpouštět hříchy a tím ustanovil svátost smíření: „Pokoj vám! Přijměte Ducha Svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny...”

Sedmé zastavení Vzkříšený Ježíš dává moc odpouštět hříchy

Navečer toho prvního dne v týdnu přišel Ježíš tam, kde byli učedníci.

Ze strachu před židy měli dveře zavřeny.

Stanul mezi nimi a řekl: „Pokoj vám!“

Znovu jim řekl: „Pokoj vám. Jako Otec poslal mne, tak já posílám vás.“

Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha Svatého!

Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.“

Jan 20, 19.21–23

Další důležitá událost prvního dne po sobotě, oné první neděle, která dává smysl všem ostatním nedělím. Po již známých slovech „Pokoj vám!“ pověřuje Kristus učedníky stejně, jako byl on sám pověřený Otcem, aby v jeho jménu „odmocňovali“ zlo, tedy aby zlo zbavovali moci, a „umocňovali“ jistotu odpuštění. Každý z nás ve zcela konkrétních selháních svého života zažil díky tomuto ustanovení velkou radost, úlevu i nový začátek. Připomeňme si to, děkujeme a využijeme této možnosti.

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve

Církev přijala od Krista moc odpouštět hříchy spáchané po křtu. ^[De fide]

Církevní absolucí se hříchy odpouštějí skutečně a bezprostředně. ^[De fide]

Absoluční moc Církve se vztahuje na všechny hříchy bez výjimky. ^[De fide]

Dokonalá lítost dává těžkému hříšníkovu milost ospravedlnění již před přijetím svátosti pokání. ^[Sent. fidei prox.]

Dokonalá lítost působí mimosvátostně ospravedlnění pouze tehdy, je-li spojena s touhou po svátosti. ^[De fide]

Nedokonalá lítost stačí při svátosti smíření k odpuštění hříchů. ^[Sent. certa]

Svátostné vyznání hříchů je příkaz božského práva a je nutné ke spáse. ^[De fide]

Z Božího příkazu podléhají zpovědní povinnosti všechny těžké hříchy co do druhu, počtu a okolností měnících druh hříchů. ^[De fide]

Srov. Ott, Ludwig. „Dogmatika“, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994.

Foto: Flickr, Catholic Church (England and Wales), (CC BY-NC-ND 2.0)

„Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny.“ (Jan 20,23)

Dotkni se...

Uběhl týden, je další neděle. Tomáš nemohl uvěřit, když mu vše vyprávěli. Nebylo to lehké uvěřit. Ani pro nás to někdy není lehké. Ale i nám chce Pán Ježíš pomoci, abychom v něj uvěřili. Už ti dal prožít nějaké takové „Boží doteky“?

Osmé zastavení

Vzkříšený Ježíš utvrzuje víru Tomáše

Potom vyzval Tomáše: „Vlož sem prst a podívej se na mé ruce, vztáhni ruku a vlož ji do mého boku; a nebuď nevěřící, ale věřící.“

Tomáš mu odpověděl: „Pán můj a Bůh můj!“
Jan 20,27–28

Hledající učedník, který pochybuje o pravdivosti radostné zvěsti, se touží přesvědčit sám. Jeho následná slova „Pán můj a Bůh můj!“ jsou vrcholem Janova evangelia i správného učednictví. Tomáš jako první ze všech učedníků říká Ježíšovi nejen „Pán můj“, ale také „Bůh můj“. Takto jej dosud neoslovil nikdo z lidí.

A Ježíš, jako by mluvil k nám, dodává: „Blahoslavení (neboli šťastní), kdo neviděli, a přesto uvěřili.“

Simon de Châlons: Pochyby sv. Tomáše
(malba, olej na dřevě, 1535)

Foto: Wikimedia Commons, Shonagon

Apoštol Tomáš se mohl dotknout Ježíše, nás se v různých situacích dotýká Ježíš...

Ježíšovy rány

Když Tomášovi ukázal Pán Ježíš své rány po hřebecích, byly na dlaních? Na středověkých, a dokonce i novověkých vyobrazeních mívá ukřižovaný Pán Ježíš probité dlaně (snímek nahoře), ale na Turínském plátně (viz str. 28–29) má rány na zápěstích (uprostřed). Jak ukazuje rentgenový snímek lidské ruky (dole), z vaziva dlaní by se hřebí vlivem váhy těla ve směru šípky vytrhly. Na Turínském plátně jsou umístěny překvapivě správně!

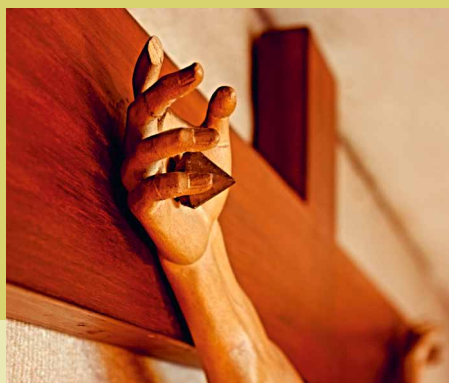

Foto: Flickr, Senioscopal (CC BY 2.0)

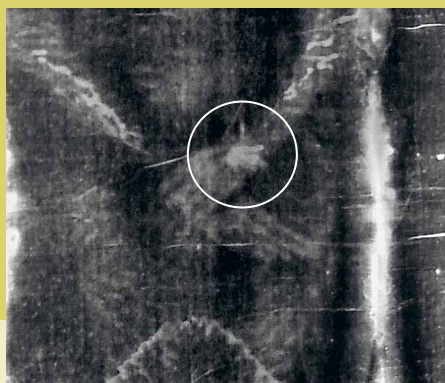
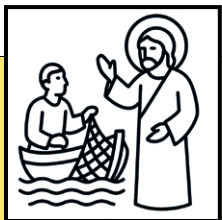

Foto: Wikimedia Commons

Foto: Wikimedia Commons, Hellerhoff (CC BY-SA 3.0)

Setkání u jezera

Foto: Wikimedia Commons

Tintoretto: Kristus u Galilejského moře (malba, olej na plátně, 1575/1570, detail)

A pak uběhlo několik týdnů. Část apoštolů se vrátila ke své práci – původním povoláním byli rybáři. Ale když se setkáš s Ježíšem, pak už nikdy nemá být vše tak, jak to bylo předtím – „po staru“.

Dnešní rybáři na Tiberiadském jezeře (bývá označováno také jako Genezaretské jezero nebo Galilejské moře, současný izraelský název je Kinneret)

Deváté zastavení Vzkříšený Ježíš se setkává se svými učedníky u Tiberiadského jezera

Když už nastávalo ráno, stál Ježíš na břehu, ale učedníci nevěděli, že je to on.

Ježíš se jich zeptal: „Dítky, nemáte něco k jídlu?“

Odpověděli mu: „Nemáme.“

On jim řekl: „Hodte síť na pravou stranu lodi, a najdete.“

Hodili ji tedy, a nemohli ji už ani utáhnout pro množství ryb.

Jan 21,4–6

Scéna, v níž se snoubí syrová obyčejnost všednodenní práce s překvapující blízkostí Ježíše. Banální stereotyp obyčejného života je prozařován vznešeným světlem, které každou maličkost jako stavební kámen začleňuje do stavby Božího království. Zkusme tuto událost prožít očima celou noc těžce a marně pracujících učedníků, kteří jsou fascinováni bohatým úlovkem i blízkostí svého Pána. Přijměme s nimi na začátku nového dne Ježíšovo pozvání ke snídani.

Petr ustanoven prvním papežem

Je to takový „přijímací pohovor“ pro budoucího prvního papeže, pastýře celé Církve... Pán Ježíš se ptá Petra jen na jednu věc, zato opakovaně: „Máš mě rád?“
Ježíš se ptá i tebe... Vše ostatní ti může doplnit on sám svou božskou mocí. Ale máš ho rád?

Desáté zastavení

Vzkříšený Ježíš uděluje Petrovi primát

*Zeptal se ho potřetí: „Šimone, synu Janův, miluješ mne?“
Petr se zarmoutil, že se ho potřetí zeptal: „Miluješ mne?“;
a odpověděl mu: „Pane, ty víš všechno – ty víš, že tě miluji!“
Ježíš mu řekl: „Pas moje ovce!“
Jan 21,17*

Mít rád Krista znamená přijmout poslání. K poslání si Bůh nevolí „dokonalé“. Má zálibu v těch, kteří vědí, že jsou hříšníky, ale mají jej rádi. Když z lodi vidí učedníci na břehu postavu a Jan říká Petrovi: „Pán je to!“, Petr jako jediný z učedníků skáče do vody, aby byl u něho první. (Kdybychom byli na jeho místě, neplavali bychom po všem, co se předtím stalo, spíše na druhou stranu?) A po krátké době mu Pán před svěřením nejvyššího poslání v Církvi klade třikrát jedinou otázku: „Máš mne rád?“ Jak často ji kladl a klade i každému nás?

Kostel primátu sv. Petra v lokalitě Tabgha na severozápadním pobřeží Tiberiádského jezera (Galilejského moře) nedaleko od Kafarnaa. Připomíná místo, kde Ježíš slovy „pas mé ovce“ ustanovil Petra jako viditelnou hlavu Církve.

Máš mě rád?

Foto: Wikimedia Commons, Antiquary (CC BY 4.0)

Foto: Flickr, Israel_photo_gallery (CC BY-ND 2.0)

Velký úkol pro apoštoly i Církev

Podle tradice se toto předposlední setkání apoštolů se zmrtvýchvstalým Ježíšem odehrálo na hoře Tábor, která se vypíná nad Galilejí a tvarem připomíná horu Říp.

„Získejte za učedníky všechny národy...“

Visualize: Ordleij P. Vanček, by AI (CC BY 2.0)

Jedenácté zastavení Vzkříšený Ježíš vysílá učedníky do světa

Ježíš k nim přistoupil a promluvil: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.

Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal.

Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“

Mt 28,18–20

S vysláním k dalším lidem celého světa, blízkým i vzdáleným, s výzvou k životodárnému společenství s Kristem přijímají učedníci nejen ujištění o jeho moci, ale také o jeho blízkosti. Tato ujištění jsou nejradostnější jistotou, se kterou můžeme ve svém životě také počítat. Víme o této jistotě a počítáme s ní?

„... já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“

Foto: Wikimedia Commons (CCO)

Raphael Santi: Sv. Pavel káže v Athénách (tempera, papír, 1515, detail). Nahoře: Fotografie hory Tábor tyčící se nad krajinou Galileje

Nanebevstoupení a slib Ježíšova návratu

Stalo se to 40 dní po jeho
zmrtvýchvstání. Čas jeho návratu
neznáme. Ale víme, že co slíbí, splní.
Splnil přece i svůj slib, že třetí den
vstane z mrtvých...!

Dvanácté zastavení Vzkříšený Ježíš vystupuje do nebe

*Když to pověděl, byl před jejich zraky vyzdvižen
a oblak jím ho vzal z očí.*

Sk 1,9

Oslňující jas oblaku Boží přítomnosti bere
učedníkům Ježíše z očí. Je to jediné známé lou-
čení navzájem se milujících osob beze stopy
zámutku. Dokonce, jak píše evangelista Lukáš,
učedníci odcházejí z místa rozloučení s velkou
radostí. Vědí, že On je s nimi. Tento klíč k rado-
sti byl svěřen i nám.

*Tvou smrt zvěstujeme,
tvé vzkříšení vyznáváme,
na tvůj příchod čekáme,
Pane Ježíši Kriste...*

Paolo Veronese: Nanebevstoupení (malba, olej na plátně, 1585)

Foto: Wikimedia Commons, AVRAM GRAICER (CC BY-SA 3.0)

Zbytky oktagonálního
zdiwa kostela a muslimský
minaret na místě Ježíšova
nanebevstoupení na vrcholu
Olivové hory nad Jeruzalémem

Olivová hora

Getsemanská
zahrada

Chrámové nádvoří

Zed' nářku

Údolí Cedron

Foto: Flickr, Catholic Church (England and Wales), (CC BY-NC-ND 2.0)

Foto: Wikimedia Commons, dcastor (CCO)

Zbytky zdi oktagonálního kostela (nejstarší část je ze 4.–7. stol.) na Olivové hoře označují místo, odkud podle křesťanské i muslimské tradice (minaret v pozadí) vystoupil Ježíš na nebe.

A pravda vás osvobodí

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve

Příchod Kristův

Na konci světa přijde Ježíš Kristus ve slávě k soudu.^[De fide]

Doba příchodu Ježíše Krista je lidem neznáma.^[Sent. certa]

Všichni mrtví vstanou v soudný den se svými těly.^[De fide]

Mrtví vstanou s tímtež tělem, které měli na zemi.^[De fide]

(Tím je řečeno: bude to „jejich tělo“ a ne „nějaké cizí“, „nové“, které by s jejich původním tělem nemělo nic společného, prvním „výskytem“ vzkříšeného a oslaveného těla bylo právě Ježíšovo oslavené tělo, jak ho viděli jeho přátelé po Ježíšově zmrtyvýchvstání – pozn. red.)

Těla spravedlivých budou proměněna a oslavena podle vzoru Kristova vzkříšeného těla.^[Sent. certa]

Těla zavržených vstanou v nepomíjejícínosti a nesmrtelnosti, ale nebudou oslavena.^[Sent. certa]

Kristus bude po svém příchodu soudit všechny lidi.^[De fide]

Přítomný svět v soudný den zanikne (v té podobě, jak ho známe – pozn. red.).^[Sent. certa]

Svět bude v soudný den nově uspořádán (do věčné podoby – pozn. red.).^[Sent. certa]

Srov. Ott, Ludwig, „Dogmatika“, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994.

Po svém utrpení jim (Ježíš) poskytl mnoho důkazů, že žije: po čtyřicet dní se jim zjevoval a mluvil o Božím království. Když s nimi jedl, přikázal jim, aby neodcházeli z Jeruzaléma, ale čekali na Otcovo zaslíbení: „Vždyť jste přece o tom ode mne slyšeli: Jan křtil vodou, ale vy budete pokřtěni Duchem Svatým za několik málo dní.“

Tu se ho ptali ti, kteří s ním byli: „Obnovíš teď, Pane, v Izraeli království?“ On jim však řekl: „To není vaše věc, abyste věděli čas a okolnosti, jak je Otec z vlastní moci ustanovil. Ale až na vás sestoupí Duch Svatý, dostanete moc a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku, ano až na konec země.“ Když to pověděl, byl před jejich zraky vyzdvižen a oblak jim ho vzal z očí.

Hleděli upřeně k nebi za ním, jak odchází, a najednou vedle nich stáli dva muži v bělostných šatech a řekli: „Lidé z Galileje, proč tak stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl vzat od vás do nebe, přijde zase právě tak, jak jste ho viděli, že odchází do nebe.“ Potom se apoštolové vrátili do Jeruzaléma z hory, která se nazývá Olivová. Je blízko Jeruzaléma, vzdálená jenom délkou sobotní cesty.

A když přišli (zase do města), vystoupili do hořejší místnosti, kde bydleli Petr a Jan, Jakub a Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Horlivec a Juda, Jakubův (bratr). Ti všichni jednomyslně setrvali v modlitbách spolu se ženami, s Ježíšovou matkou Marií a s jeho příbuznými.

Ze Skutků apoštolů (Sk 1,2–14)

Deset dní očekávání a modlitby

Bylo by lákavé dát se do toho hned – když mají apoštolové takový velký úkol: získat celý svět pro Pána Ježíše... Ale oni poslechnou, co jim Ježíš řekl: že mají začít modlitbou a prosit o Ducha Svatého! Ten čas se jim pak bohatě vrátí, když se do díla dají s Boží pomocí. A stejně tak i nám – bez Božího požehnání marné lidské namáhání... A to samé platí o práci bez Božího vedení.

Veit Stoss: *Seslání Ducha Svatého* (dřevo, polychromované, 1477–1489, detail oltáře v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Krakově)

„Proste, a dostanete...”

Třinácté zastavení

V očekávání Ducha Svatého spolu s Marií

Potom se apoštolové vrátili do Jeruzaléma z hory, která se nazývá Olivová. Je blízko Jeruzaléma, vzdálená jenom délkou sobotní cesty.

A když přišli zase do města, vystoupili do hořejší místnosti, kde bydleli Petr a Jan, Jakub a Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Horlivec a Juda, Jakubův bratr.

Ti všichni jednomyslně setrvali v modlitbách spolu se ženami, s Ježíšovou matkou Marií a s jeho příbuznými.

Sk 1,12–14

Vstoupit do radostného očekávání jedenácti apoštolů a dalších sester a bratří, kteří spolu s Ježíšovou matkou Marií čekají na slíbeného Ducha Svatého, může i každý z nás. Toto rodinné společenství formované jednomyslnou modlitbou je otevřené pro lidi všech dob už téměř dva tisíce let. Ježíšova slova „proste, a dostanete“ jsou stále potvrzovanou zkušeností, kterou máme i my zakusit ve svém životě, abychom ji mohli věrohodně předávat dál.

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC-BY-NC-ND 2.0)

**Cesta
světla**

Vojtěch Cikrle

Cesta světla

Vojtěch Cikrle

Text *Cesty světla* sestavené biskupem Vojtěchem, který jsme použili na této a předcházejících stranách, jsme vydali také jako samostatný sešitek. Můžete ho jen za příspěvek na tisk (doporučená výše 3 Kč + obyčejné poštovné) objednat v požadovaném množství pomocí kuponu na str. 54, nebo na www.amims.net a www.fatym.com.

A pak přišel On, Duch Svatý

Duch Svatý, třetí božská osoba, Pán a Dárce života – již dvě tisíciletí Církev stále omlazuje a obnovuje, když je poskvrňována hříšností nás lidí. Duch Svatý je duší Církve. Bez něho by již dávno byla Církev mrtvá a skončila by na smetišti dějin. S ním má jistotu, že tu bude až do konce světa, do druhého Kristova příchodu na tuto zem. Že bude moci stále plnit své poslání, které jí svěřil Bůh Syn – Ježíš Kristus –, když byl Bohem Otcem poslán na tuto zem: přivádět lidi k životu s trojjediným Bohem. Ve křtu se ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého můžeme stát Božími přáteli, dokonce adoptivními Božími dětmi a dědici věčného života. Ta nabídka se týká i tebe...

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

Čtrnácté zastavení Vzkříšený Ježíš sesílá slíbeného Ducha Svatého

*Najednou se ozval z nebe hukot, jako když se
přížene silný vítr, a naplnil celý dům,
kde se zdržovali.*

*A ukázaly se jim jazyky jako z ohně, rozdělily se
a nad každým z nich se usadil jeden.*

*Všichni byly naplněni Duchem Svatým a začali
mluvit cizími jazyky, jak jim Duch vnukal,
aby promlouvali.*

Sk 2,2–4

Slíbený Duch Svatý přichází a v něm je nám darována kompletní výbava nejen pro zvládnutí všech situací života, ale také pro to, aby náš život – tělesný i duchovní, v mládí i stáří, v radosti i zármutku, ve zdraví i nemoci, v manželství i celibátu, v potěšení i bolestech, jedním slovem vždycky – byl v Duchu Ježíše Krista oslavou Otce a potvrzením životodárného společenství.

Vyšívání prapor se scénou seslání Ducha Svatého, klášter dominikánských sester, Staffordshire

Závěrečná modlitba

Pane, mohli jsme prožít radostné události prvotní Církve a její zkušenost se vzkříšeným Ježíšem a Duchem, kterého nám seslal. Děkujeme ti za všechno, co nám tyto události připomněly, a prosíme tě, ať nás povzbudí k radostnému životu s tebou a ke službě v Církvi dnešních dnů. Amen.

Přijď Duchu Svatý a ved' mě i celou svou Církev!

Teoty Vojtěch Ciklitz, Cesta světla, Biskupství brněnské, 2020.

Udělej si výlet – pout'

Vydej se pěšky z Bystřice pod Hostýnem na místo, nad kterým ti, kteří ho neznají, žasnou, a na které se ti, co ho znají, rádi znovu a znovu vrací.

V roce 2010 byla slavnostně posvěcena Cesta světla (latinsky *Via lucis*) na Svatém Hostýně, jednom z nejvýznamnějších a současně i nejpůsobivějších moravských poutních míst. Byla vybudována na podnět tehdejšího olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera. Čtrnáct zastavení vede po chodníčku podél starobylého valu hostýnské pevnosti. Zastavení jsou vytvořena ze dřeva (borovice, modřín) na kamenných podstavcích – horniny, ze kterých jsou podstavce vyrobeny, pocházejí z různých kamenolomů v České republice a jejich druh a původ je uveden na informačních tabulkách. Autorem návrhu zastavení je Josef Indra z Prostějova, autorem obrazů připomínajících styl ikon Zdiřad Čech z Kladna. Cesta světla doplňuje tradiční křížovou cestu, která tu je již z dřívějších dob.

Připravil P. Pavel Zahradníček ■

Poutní bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně

Poutníci u cesty světla na Svatém Hostýně

Foto: Clovek a víra, Pavel Langer ©

Svatý Hostýn – nejnavštěvovanější mariánské poutní místo na Moravě (735 m n. m.) s barokní bazilikou Nanebevzetí Panny Marie. Proslul zázrakem záchrany před Tatary a nabízí křížovou cestu i cestu světla, rozhlednu a krásný výhled do okolní pahorkatiny.

Pozor, vjezd pro osobní auta je omezen, velké záchranné parkoviště je k dispozici v Bystřici pod Hostýnem (u hřbitova); odtud pěšky po červené značce je to 3,3 km (1,5 hod.) k poutnímu areálu pod vrcholem. Nebo je možné v automatu na parkovišti zakoupit omezené množství (50 denně) povolenek k výjezdu nahoru...

Foto: Clovek a víra, Vojtěch Pospíšil ©

Tajná evangelia?

Kromě čtyř kanonických evangelií – Matoušova, Markova, Lukášova a Janova – existuje mnoho tzv. apokryfních evangelií. Některá se dochovala celá, z jiných zůstaly jen zlomky. Doslovný překlad řeckého slova „apokryphos“ je „tajný“. Co je v těchto „tajných“ evangeliích? Kdy, jak a proč vznikala? Nakolik byla a jsou tajná? A jak je to s evangeliem Marie Magdalény?

„Tajná evangelia“ – velmi dobře prostudovaná a známá!

Apokryfní neboli „tajná“ evangelia nejsou tak tajná, jak by si někdo mohl myslet. Již více než jedno století se nejen biblisté, ale i další odborníci z různých filologických oborů věnují s velkou důkladností jejich publikaci a podrobnému výzkumu. Už v roce 2001 vyšlo i v českém jazyce velmi kvalitní dílo s touto tematikou. Obsahuje nejen překlady dochovaných apokryfních evangelií – včetně těch, z nichž se zachovaly jen zlomky –, ale také komentáře k nim. Tuto rozsáhlou publikaci vydalo Centrum biblických studií Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy v Praze. Nese název *Neznámá evangelia* (viz prameny na konci článku) a jde o první svazek z celé, dnes již kompletní ediční řady novozákonních apokryfů. Další svazky ediční řady *Novozákonní apokryfy* se jmenují *Příběhy apoštolů* a *Proroctví a apokalypsy* – nebyla totiž jen apokryfní evangelia, ale ke všem knihám Nového zákona vznikaly jejich apokryfní obdoby. A tak jako v Bibli navazuje na čtyři evangelia kniha Skutky apoštolů, pak následují dopisy apoštolů a celý Nový zákon uzavírá kniha Zjevení svatého Jana, podobně existují

Jan Rombouts I.: *Pád Šimona Mága* (1522–1530). Nevznikala jen apokryfní evangelia, ale i další spisy. Podle apokryfních *Skutků Petrových* Šimon Mág (Sk 8,9–24), považovaný za jakéhosi otce gnosticizmu, předváděl svou čarodějnou moc tím, že se vznášel.

i různé apokryfní skutky apoštolů, apokryfní dopisy apoštolů a apokryfní zjevení.

Knihy, které tvrdily, že obsahují tajemství

Existuje rozsáhlá skupina knih, které starověcí církevní otcové označovali jako „apokryphos“ (tedy „tajná“). Ve skutečnosti tyto knihy nikdy moc tajné nebyly – alespoň naprostá většina z nich. Zjednodušeně řečeno, jednalo se o knihy,

které více či méně vypadaly jako knihy Bible – ale ve skutečnosti jimi nebyly. Církev je nikdy nepřijala za inspirované (vdechnuté) Duchem Svatým. Až na výjimky nikdy ani vážně neuvažovala o tom, že by se na jejich vzniku mohl vedle jejich lidských autorů podílet nějakým mimořádným způsobem i Bůh... (Pozn. redakce: Více o tomto spolupůsobení člověka a Boha – Ducha Svatého – při vzniku pravých knih Bible, které Církev ▷

nazývá odborným termínem „inspirace“, najdete v článku *Písma vdechnutá Bohem v Milujte se!* č. 24/2013, str. 20–24 – online v archivu všech dosud vydaných čísel na www.milujte.se.)

Již ve třetím století křesťanský učenec Origenes († 254 po Kristu), významný

představitel nejstarší biblické školy v egyptské Alexandrii, rozlišuje mezi knihami, které byly určeny k veřejnému předčítání při bohoslužbách, a mezi knihami apokryfními. Mnohé z nich napsali různí bludaři, aby ospravedlnili svá učení – své vlastní výmysly. Takže spíš než o tajné

knihy šlo o knihy, které jen tvrdily, že zachycují nějaká tajemství a tajné nauky. Tvářily se, že obsahují něco víc než to, co Pán Ježíš svěřil apoštolům a co je obsaženo ve čtyřech kanonických evangeliích.

„Tajná“ (apokryfos) spíš jako odborný termín

Později, kolem roku 400 po Kristu, se z označení „apokryfos“ stal odborný termín, který s nějakými tajemstvími už neměl prakticky nic společného. Označoval obecně spisy, které nějak připomínají biblické knihy, ale součástí Bible nejsou. Přitom už vůbec nemuselo jít o knihy, které by tvrdily, že obsahují nějaké tajné nauky – mohly to být i knihy celkem pravověrné, které ale nepatřily do Bible. V tomto smyslu termín „apokryfos“ používá například jeden z nejvýznamnějších starověkých biblistů svatý Jeroným († 420 po Kristu). Z označení, které mělo původně určitý nádech tajemnosti, se stal suchý odborný termín.¹

Gnóze: „Víme víc...“

Ale vraťme se ke knihám, které tvrdily, že odhalují skrytá tajemství – něco víc, než co je v Bibli a co hlásá katolická církev. Nejvíce z nich vzniklo v prostředí různých gnostických sekt. Jejich spisy známe díky rozsáhlému nález rukopisů v egyptském Nag Hammádí v roce 1945.

Gnóze se začala rozmáhat již na konci prvního křesťanského století a ve druhém století zaznamenala největší rozkvět. Stoupenci gnóze tehdy rozdělovali lidi do tří kategorií – uspořádáno „od nejhorších po nejlepší“:

1. hylici (*hylé* je řecky hmota): do této skupiny řadili ty, kteří se zajímají jen o hmotné, o materiální prospěch – dnes bychom možná řekli hmotari nebo materialisté;
2. pistici (*pistis* je řecky víra): to jsme dle jejich třídění my, věřící křesťané – katolická neboli všeobecná církev, kteří jsme přijali víru v Ježíše Krista a jeho nauku od očitých svědků – od apoštolů;

¹⁾ Ještě v jiném významu začal výraz „apokryfy“ používat na začátku novověku Martin Luther a po něm i ostatní protestanti: začali tak říkat těm starozákonním knihám a částem knih, které Luther z Bible vyloučil (starozákonní kniha Judit, Moudrosti, Tobáš, Sirachovcova, 1. a 2. Makabejská, Baruch a List Jeremiášův a také části knihy Ester a Daniel).

Spíš než o tajné knihy se jednalo o knihy, které tvrdily, že zachycují nějaká tajemství a tajné nauky...

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

... tvářily se, že obsahují něco víc než to, co Pán Ježíš svěřil apoštolům.

Mezi dvěma skly zakonzervovaný Papyrus Oxyrhynchus 405 s manuskriptem spisu *Proti bludům* sepsaného sv. Irenejem z Lyonu kolem roku 180 po Kr., fragment opisu přibližně z roku 200 po Kr.

Foto: Wikimedia Commons

Důležitou postavou gnostických evangelií se stala Marie Magdaléna: „Ano, vy máte apoštoly, ale my máme ještě někoho zasvěcenějšího a informovanějšího...“

Georges de La Tour: *Kajícnice Marie Magdaléna* (pol. 17. stol.)

3. gnostici (*gnosis* je řecky poznání): sem zařazovali sami sebe jako ty, kteří mají vyšší poznání – něco víc než to, co Pán Ježíš světil apoštolům, než to, co hlásá Církev...

(Pozn. redakce: blud gnóze existuje pod jinými názvy i dnes a může mít celou řadu podob: New Age, různá ezoterická učení... Vždy však jde o domnělé „hlubší poznání“, které má ambici překonat to, co hlásá „obyčejné křesťanství“ a řádný učitelský úřad Církve.)

Marie Magdaléna – důležitá postava gnostických evangelií

Církev se vždy odvolávala na apoštoly. Jim Pán Ježíš předal své učení, oni ho dál předali svým žákům... Podle toho, co apoštolové učili, byla v letech 65 až 95 po Kristu sepsána evangelia. Bylo to

v době, kdy ještě žili očití svědkové Ježíšova působení.

Teprve o sto let později, ve druhé polovině druhého století, bylo sepsáno gnostické *Filipovo evangelium*. O Marii Magdaléně se v něm mluví jako o té, kterou Ježíš miloval víc než všechny učedníky a často ji líbal na ústa (gnostické *Filipovo evangelium* 59). Bylo to právě v době, kdy lyonský biskup svatý Irenej ve svém dodnes dochovaném díle *Adversus haereses (Proti herezím, nebo také můžeme přeložit Proti bludům)* vytýká stoupencům gnóze, že na rozdíl od Církve, která se opírá o apoštoly, očitě svědky Ježíšova působení, oni se nemohou opřít o nic, jen o své vlastní výmysly. A tak v některých gnostických sektách vznikla zajímavá reakce: „Ano, vy máte apoštoly, ale my máme ještě někoho zasvěcenějšího a informovanějšího...“

To vysvětluje, proč se důležitou postavou gnostických evangelií stala Marie Magdaléna. V gnostickém *Filipově evangeliu* (znovu připomínám, že bylo sepsáno ve druhé polovině druhého století, tedy sto let po kanonických evangeliích, v době, kdy už žádní pamětníci nežili) je Marie Magdaléna označována jako Ježíšova družka:

„Tři chodily stále s Pánem: Marie, jeho matka, její sestra a Magdaléna, ta, kterou nazývali jeho družkou. Jeho sestra, jeho matka a jeho družka byly Marie.“ (gnostické *Filipovo evangelium* 59)

Pokud se vám zdá, že předcházející věty nedávají dohromady příliš smysl (byla ta jedna Marie sestra Pána Ježíše, nebo Panny Marie?), nejste sami... Je to dost charakteristický rys gnostických spisů a svatý Irenej jim právem vyčítal, že se sice tváří moudře, ale učí jen lidským výmyslům a to ještě poněkud zmateným způsobem – viz úryvek z gnostického *Filipova evangelia* v rámečku na straně 48.

Gnostické Mariino evangelium

Nyní již nepřekvapí, že Marie Magdaléna je také důležitou postavou takzvaného *Mariina evangelia* – gnostického spisu, který byl sepsán ve druhé polovině druhého století nebo na začátku třetího století. I když se nikde ve spisu výslovně neříká, že jde o Marii Magdalénu, můžeme si to domyslet z toho, co již víme z gnostického *Filipova evangelia*. Ježíš v tomto apokryfním gnostickém evangeliu prozrazuje různá „skrytá tajemství“ – zčásti prostřednictvím této Marie:

Pravil Petr Marii: „Sestro, víme, že tě Spasitel miloval nad ostatní ženy. Pověz nám Spasitelova slova, která si pamatuješ, ta, která znáš a my ne, ani jsme je neslyšeli!“ Marie odpověděla, řkouc: „To, co je vám skryto, to vám sdělím. A začala jim vyprávět...“ (gnostické *Mariino evangelium* 10)

Marie jim potom předává různé gnostické nauky, které s křesťanstvím a s Ježíšovým skutečným učením, které předal apoštolům a Církvi, nemají téměř nic společného. Autor gnostického *Mariina evangelia* si je toho dobře vědom, a tak očekávané námitky, pro jistotu na konci, vkládá do úst samotným apoštolům:

Odpověděl však Ondřej a řekl bratřím: „Povězte, co říkáte tomu, co nám vyprávěla. Já ovšem nevěřím, že Spasitel toto řekl. Vždyť věru tato učení jsou plná jiných myšlenek.“ Petr odpověděl a mluvil podobně. Otázal se jich ohledně Spasitele: „Cožpak mluvil se ženou tajně bez nás a ne ▷

Velké množství gnostických spisů bylo nalezeno v Nag Hammadí v Egyptě.

Koptské muzeum v Káhiře, jehož součástí je Nag Hammadi Library s kolekcí papyrů z úsvitu křesťanství včetně apokryfních spisů.

veřejně? Máme se sami obrátit a poslouchat ji? Vybral si spíše ji než nás?“ (gnostické Mariino evangelium 17)

A pak popisuje, jak prý apoštolové po delší diskuzi a pochybnostech tyto „skryté nauky“ nakonec Marii uvěřili: ... a začali chodit, aby zvěštovali a kázali Evangelium podle Marie. (gnostické Mariino evangelium 19)

Je to však jen fikce sepsaná téměř dvě století po tom, co Ježíš žil.

Další „evangelia“

Existují i další gnostická evangelia: Petrovo, Egyptanů, Tomášovo... To poslední má jen určitý gnostický přídech a jeho původ sahá asi až do prvního století. Marie Magdalská v nich žádnou důleži-

Z apokryfního gnostického „Filipova evangelia“

(místa označená ... jsou v rukopisu poškozená a není možné je spolehlivě zrekonstruovat)

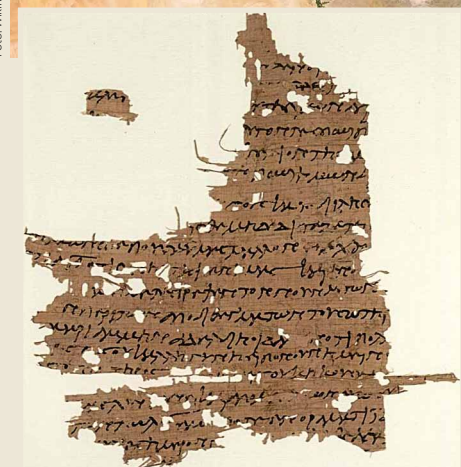
Osel, který otáčí mlýnským kamenem, ušel sto mil. Když byl vypřažen, zjistil, že je na stejném místě. Jsou lidé, kteří vykonají mnoho cest a nepostoupí k jinému místu. Když je zastihl večer, neviděli město ani vesnici, ani výtvar, ani přírodu, ani mocnost, ani anděla. (Pozn. redakce: autor má na mysli ty, kteří nedosáhli „pravého poznání“, k jakému dospěl on a členové jeho gnostické sekty.) Nadarmo se ubožáci namáhali.

Ježíš je svátost. Nazývá se totiž syrsy „Farisatha“, tj. „Roztažený“. Ježíš totiž přišel ukřižovat svět. Pán přišel do Léviho barvírny. Vzal sedmdesát dvě barvy a hodil je do kotle. Vyňal je a všechny byly bílé. A řekl: „Tak přišel Syn člověka jako barvíř.“

Moudrost, které říkají „neplodná“, je matkou andělů a družkou ... Marie Magdaléna. Pán ji miloval více než všechny učedníky a líbal ji na její ústa ... často. Zbytek učedníků ... mu řekl: „Proč ji miluješ více než nás všechny?“ Spasitel dopověděl a řekl jim: „Proč vás nemiluji jako ji? Jsou-li slepý s vidoucím ve tmě, neliší se jeden od druhého. Když přijde světlo, vidoucí světlo uvidí, ale slepý zůstane ve tmě.“

Pán řekl: „Blahoslavený je ten, který je ještě dříve, než vznikl. Ten, který je, totiž vznikl a bude existovat.“

(z gnostického Filipova evangelia 63n, citováno podle: Dus, Pokorný: Neznámá evangelia – viz prameny na konci článku)

Apokryfní Mariino evangelium, Papyrus Oxyrhynchus L 3525, objevený roku 1896

tou roli nehraje. V Petrově gnostickém apokryfním evangeliu je nazývána „učednice Páně“ (XII,50). A je třeba dodat, že v řadě gnostických spisů nehraje žádnou důležitou roli ani křesťanství. Gnóze nebyl rozhodně nějaký jednoduší duchovní směr, ale šlo o řadu sekt, které dohromady spojovalo jen přesvědčení „my víme víc“.

Evangelia, která měla vyjít vstříc lidské zvědavosti

Apokryfní evangelia ale nevznikala jen proto, aby s jejich pomocí různí bludaři odůvodnili své nauky. Řada z nich byla vedena zcela jinými záměry. Jedním z nich byla i touha uspokojit lidskou zvědavost. V pravých – kanonických – evan-

Některá z apokryfních evangelií vznikla z touhy uspokojit lidskou zvědavost.

Codex II z Nag Hammádí: konec Janova apokryfu (Papyrus 32) a začátek Tomášova evangelia (Papyrus 111). Text v sahidštíně (nářečí koptštiny) psaný řeckým písmem (rukopisy ze 4. stol.)

geliích se například jen velmi málo píše o Ježíšově dětství a o událostech, které předcházely Ježíšovu narození. Matoušovo a Markovo evangelium je v tomto ohledu velmi stručné, Markovo a Janovo o Ježíšově dětství nemluví vůbec. A tak volný prostor vyplnila lidská fantazie: *Pseudo-Tomášovo evangelium dětství* (viz úryvky v rámečku na této straně), *Pseudo-Matoušovo evangelium*, *Protoevangelium Jakubovo* (viz následující článek) nebo třeba spis *Sedmnáct zázraků při Kristově narození* – kromě hvězdy oznamující Ježí-

šovo narození se v něm píše o tom, jak všechny chrámy po celém světě naplnilo jasné světlo, kolem Betléma vytrysklo čtrnáct pramenů, dozrálo víno v Jeruzalémě a na pobřeží Kaspického moře se objevila obrovská ryba, na kterou by se vešlo padesát mužů, kteří by mohli stát tak daleko od sebe, kolik může člověk dohlédnout... Čím víc jejich autorům chyběly zdroje spolehlivých informací (protože všichni psali až dlouho po tom, co byla sepsána čtyři kanonická evangelia), o to víc prostoru dali své fantazii.

Z „Pseudo-Tomášova evangelia dětství“

Když mu bylo šest let, poslala ho matka, aby nabral vodu a přinesl ji domů, a dala mu vědro. V tlačenci do něj někdo vrazil a vědro prasklo. Ale Ježíš rozprostřel plášť, který měl na sobě, naplnil ho vodou a donesl matce. Když matka viděla, ten zázrak, co se stalo, políbila ho a pamatovala si ty tajemné věci, které viděla, že dělá.

***

Jednou procházel mezi vystavenými modlami a z jednoho domu na něj spadla cihla. Ježíš řekl: „Dolů s tebou, barabizno!“ A hned se ten modlářský chrám zřítíl. Potom řekl: „A teď se zase postav, ať je z tebe pořádný dům a ne hnízdo ďáblov.“ A tu se ten dům hned krásně postavil.

(Podle: Dus, Pokorný: *Neznámá evangelia* – viz prameny na konci článku)

Apokryfní evangelia jako pokus o falešné důkazy

Autoři apokryfních evangelií se také často snažili poskytnout další důkazy Ježíšova božství. To je vidět nejen v apokryfních evangeliích vyprávějících o jeho dětství, ale také třeba v apokryfních evangeliích, která se znovu a podrobněji vrací k jeho utrpení, smrti a vzkříšení: *Nikodémovo evangelium*, *Vyprávění Josefa Arimatejského*, několik údajných Pilátových dopisů... Ani ty Církev nepřijala – přestože mohou obsahovat i nějaké stopy historické tradice –, protože měla sice stručné, ale spolehlivé svědectví očitých svědků, jak je zachycují čtyři kanonická evangelia.

P. Pavel Zahradníček (Milujte se! č. 39) ■

Prameny:

Dus, Jan. Pokorný, Petr (ed.). *Neznámá evangelia (Novozákonní apokryfy I.)*. Vyšehrad: Praha, 2001. (Podle tohoto díla jsou citovány texty apokryfních evangelií v tomto a následujícím článku.)

R. E. Brown, P. Perkins, A. J. Saldarini. *Apocrypha; Dead Sea Scrolls; Other Jewish Literature*. In: R. E. Brown, J. A. Fitzmyer, R. E. Murphy (ed.). *The New Jerome Biblical Commentary*. New Jersey: Prentice Hall, 1990, 2. vyd.

Tam, kde pravá, kanonická, evangelia mlčí nebo jsou stručná, nastupuje lidská fantazie.

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus

Co je to apoštolská tradice?

Apoštolská tradice je předáváníí Kristova poselství, které se uskutečňuje od počátku křesťanství kázáním, svědectvím, institucemi, bohoslužbami a inspirovanými spisy. Apoštolové předali svým nástupcům, biskupům, a skrze ně všem generacím až do konce světa všechno, co přijali od Ježíše Krista a čemu se naučili od Ducha Svatého.

Srov. „*Kompendium Katechismu katolické církve*.“
Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006.

Slovo Boží a lidská slova – rozdíl, který udeří do oka

Proč Církev některé texty předčítala při bohoslužbách jako Slovo Boží a jiné texty považovala jen za obyčejná lidská vyprávění? Někdy napoví již letmé srovnání. Rozdíl doslova udeří do očí. Je to jako pověstné „nebe a dudy“. Zkusme se podívat alespoň na malou část jednoho z apokryfních evangelií, tzv. Protoevangelia Jakubova. Nese název „protoevangelium“, tedy „první evangelium“, protože se pokouší „dovyprávět“ to, co událostem v kanonických evangeliích předcházelo a o čem Matoušovo, Markovo, Lukášovo a Janovo evangelium nemluví buď vůbec, anebo jen velmi stručně. Lidská zvědavost však chce znát podrobnosti...

Daleko akčnější vyprávění

Tzv. *Protoevangelium Jakubovo*, jehož původ sahá až do 2. století po Kristu, bylo mezi čtenáři velmi oblíbené. Svědčí o tom i množství jeho překladů do dalších jazyků. Jedním z nejstarších je syrskoarabský překlad z 5. až 6. století. Bylo přeloženo i do arménštiny, gruzínštiny, koptštiny, staroslovenštiny...

Protoevangelium Jakubovo oproti čtyřem kanonickým evangeliím (Matoušovu, Markovu, Lukášovu a Janovu) rozhodně nelze upřít, že ho jeho autor pojal mnohem akčněji. Dramaticky začíná i scéna popisující Ježíšovo narození:

Neznámý byzantský autor: Svatý Jan Evangelista (1133); symbolika božské inspirace

Ušli tak půl cesty a Maria říká: „Sundej mě z toho osla. To dítě, co nosím, už mě nenechá jít dál.“ On (Josef) ji sundal z osla a řekl: „Kam tě zavedu? Kam mám schovat tvou hanbu? Vždyť

je tu poušť.“ Pak našel jeskyni a tam ji zavedl a nechal u ní syny (podle Protoevangelia Jakubova IX,2 je Josef již stařec s velkými syny – tím se autor snaží čelit představě Josefa jako Mariina fyzického

*Ušli tak půl cesty
a Maria říká:
„Sundej mě z toho
osla. To dítě, co
nosím, už mě
nenechá jít dál.“
Z Protoevangelia
Jakubova*

Foto: Flickr, hans s (CC BY-ND 2.0)

partnera – pozn. red.) a vydal se hledat porodní bábu Židovku v okolí Betléma. (XVII,3–XVIII,1)

Zázraky na každém kroku

Dalším častým rysem některých apokryfních evangelií je přemíra zázraků. Jsou doslova na každém kroku – často poněkud pohádkové. Tak je tomu i ve chvíli, kdy se Josef vydává hledat porodní bábu a najednou se pohyb všeho kolem zastaví, jako když se v pohádce o Šípkové růžence princezna píchne do prstu:

A já, Josef, jsem tedy šel – a nešel: Pohlédl jsem do vzduchu – a viděl jsem, jak vzduch nehybně visí. Pohlédl jsem na nebeskou klenbu – a viděl jsem, že je bez hnutí a že ptáci na nebi stojí, ani nehlesnou. (...) A opodál hnali ovce na pastvu; už nešly dál – stály na místě a pastýř zvedal ruku, aby je popohnal holí, a zůstal s rukou napřaženou. (XVIII,2)

Také dělníci, co nedaleko jedli z mísy, se zastavili s rukou na půl cesty k ústům. Ale tím není nápaditost autora tohoto textu ani zdaleka vyčerpána. Celý děj dokáže zdramatizovat ještě mnohem víc...

Apokryfnímu „Protoevangeliiu Jakubovu“ nelze upřít, že ho jeho autor pojal mnohem akčněji oproti čtyřem kanonickým evangeliím (Matoušovu, Markovu, Lukášovu a Janovu).

„Gynekologické vyšetření“ jako vrchol všeho...

V tu chvíli právě scházela z hor nějaká žena. „Kam jdeš, člověče?“ říká.

A já říkám: „Porodní bábu hledám, Židovku.“

Ona na to: „Ty jsi z Izraele?“

„Ano,“ říkám.

„A ta v té jeskyni,“ ptala se ona, „ta, co bude rodit, to je kdo?“

„Moje snoubenka,“ řekl jsem.

„Takže ne tvá žena?“ vyptávala se.

„Je to Marie,“ řekl jsem jí. „Vychovali ji v Božím chrámu a já jsem ji pak dostal losem za ženu, ale moje žena není a to dítě, co čeká, má od Svatého Ducha.“

Ona na to: „A to ti mám věřit?“

A já jsem řekl: „Pojď, však uvidíš. A bába šla s ním. (Zde náhle končí vsuvka psaná v první osobě a pokračuje vyprávění ve třetí osobě, na textu postupně od 2. do 5. století pracovalo několik autorů – pozn. red.)

A když se ocitli u jeskyně, objevil se světlý mrak, který jeskyni zastínil. A bába řekla: „Moje duše se dnes povznesla, protože jsem na vlastní oči spatřila neuvěřitelné: Izraeli se zrodila záchrana.“ A mrak se hned vznesl a jeskyni zaplavilo veliké světlo, které oči nemohly snést.

A zanedlouho se ztlumilo i to světlo, takže bylo vidět nemluvně, které šlo samo ▷

Giotto di Bondone: Život Jáchymův: Setkání ve Zlaté bráně. Fresky z počátku 14. stol. jsou příkladem, jak církevní umění čerpalo z Protoevangelia Jakubova.

Narození Panny (1450), dílo neznámého autora nazývaného „Mistr Jáchyma a Anny“. Události ze života Panny Marie a jejích rodičů, o kterých pojednává Protoevangelium Jakubovo, se staly inspirací mnoha děl sakrálního umění.

Šíření „Protoevangelia Jakubova“ Církev nebránila – ale také ji nikdy nenapadlo považovat ho za Boží slovo. Stačí si kousek přečíst a důvod je zřejmý.

se chopit prsu své matky Marie. A bába vykřikla: „Dnes je můj veliký den, protože jsem spatřila tenhle div, jaký nikdo neviděl.“

A bába vyšla z jeskyně a potkala Salomé. Řekla jí: „Salomé, musím ti povědět o divu, jaký nikdo neviděl. Panna porodila, i když je to proti přirozenosti.“ A Salomé řekla: „Jako že je živ můj Pán a Bůh, dokud si na ni nesáhnu vlastním prstem a neověřím si, jak je to s tou její přirozeností, neuvěřím, že panna porodila.“

A bába vstoupila dovnitř a řekla Marii: „Pěkně se polož, protože se okolo tebe vede ne zrovna malý spor.“

A Salomé vložila prst do jejího přirození a vykřikla: „Proč jsem se dopustila takového bezpráví, proč jen jsem nevěřila! Podrobila jsem zkoušce živého Boha a ruku mi za to sžírá plamen a odtrhává ji od těla.“

Prostá vznešenost Božího slova

Sami jistě vnímáte ten obrovský rozdíl mezi textem apokryfního *Protoevangelia Jakubova* a prostě jednoduchým líčením

Božího narození v Betlémě, jak ho popisuje Lukášovo evangelium:

Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo. (Lk 2,6n)

Nakolik je známo, šíření *Protoevangelia Jakubova* Církev nebránila – ale také ji nikdy nenapadlo považovat ho za Boží slovo. Stačí si kousek přečíst a důvod je zřejmý.

Starokřesťanský text, který má svou hodnotu

I když v žádném případě nejde o Duchem Svatým inspirované Boží slovo, text *Protoevangelia Jakubova* má pro Církev svou hodnotu:

- Je to cenné, velmi poutavě napsané dílo, které dokládá pestrost starokřesťanské literární tvorby.
- Je jedním z mnoha svědectví o víře v panenské početí a porod Panny Marie v prvních staletích existence Církve.

- A snad uchovává i některé prvky historické tradice, která není obsažena v kanonických evangeliích. Např. co se týče jmen rodičů Panny Marie.

Když si Církev každoročně 26. července připomíná památku svatého Jáchyma a svaté Anny, rodičů Panny Marie, čerpá právě z tohoto apokryfního evangelia, protože je to nejstarší pramen, kde jsou jména obou zaznamenána.

P. Pavel Zahradníček (Milujte se! č. 39) ■

Pramen:

Protoevangelium Jakubovo in: Dus, Jan. Pokorný, Petr (ed.). *Neznámá evangelia (Novozákonní apokryfy I.)*. Vyšehrad: Praha, 2001.

**Nejde o Boží slovo,
ale o cenné, velmi
poutavě napsané
starokřesťanské
literární dílo.**

Jak používat knihy z A.M.I.M.S. nejen pro sebe, ale i pro druhé?

Publikace, které v tiskovém apoštolátu A.M.I.M.S. vydáváme, většinou osloví i lidi vzdálené od víry. Knih si můžete objednat alespoň deset od každého vybraného titulu. V objednávkovém kuponu na str. 53–54 je jen část naší nabídky – více najdete na www.amims.net. Sami byste si měli nejdříve knihy přečíst (to je možné i bez toho, že byste si knihu objednali – kompletní texty většiny publikací z A.M.I.M.S. najdete na internetových adresách www.fatym.com a www.amims.net). Potom byste měli uvážit, koho z vašich známých, přátel, sousedů, příbuzných (zejména těch, kteří jsou nevěřící či víře odcizení, kteří již dlouho neudělali nic pro své náboženské vzdělání, kteří jsou nemocní, osamělí...) by kniha mohla oslovit, zaujmout, komu by byla prospěšná. Knihy pak můžete rozdávat, půjčovat, nabízet za příspěvek na tisk...

P. Marek Dunda ■

Foto: Freepik (CC0)

Vysvětlivky značek:

- N** knihy i pro nevěřící
- Z** knihy, které mohou tvořit určitý základ vzdělání
- P** knihy vhodné pro plošné rozdávání
- knihy o pěším putování

Název publikace, popis a doporučený příspěvek na tisk	NOVÉ	N	P		kusů
Jana Ilčíková: <i>Nes světlo, Jano!</i> (formát 164 x 225 mm, 96 str., 30 Kč)		N			
Jitka Krausová: <i>Příběhy moudrosti</i> (formát A5, 96 stran, 20 Kč)			P		
Jozef Luscoň: <i>Do akce jde Titus!</i> (A5, 128 stran, 25 Kč) Napínavý příběh nového blahoslaveného kněze, salesiána. Nejen pro mládež...		N			
P. Jiří Ochman a kol.: <i>Se svatým Josefem</i> (formát A5, 32 stran, 10 Kč) Praktická příručka vydaná nejen k roku sv. Josefa					
Josef Janšta: <i>Eliška a Víta</i> (A5, 76 stran, 15 Kč) Čtivý příběh pro děti staršího školního věku od známého autora příběhů pro děti a mládež					
Josef Janšta: <i>O výchově</i> (A5, 40 stran, 10 Kč) Několik užitečných poznámek a doporučení k nelehkému úkolu, jakým je výchova					
P. Jan Peňáz a poutníci: <i>Pout' do Říma od A do Z</i> (A5, 112 stran, 25 Kč)					
P. Jan Peňáz: <i>Pojď na pout'</i> (A5, 72 str., 20 Kč) Navazuje na předchozí titul					
Jana Brabcová: <i>Pojďte s námi</i> (A5, 42 str., 15 Kč) Pěšky na Velehrad...					
<i>Směr Velehrad</i> (A5, cca 88 stran, 20 Kč) Poutní zpěvník					
P. Marek Dunda a kol.: <i>Hesla pro skvělý život</i> (A5, 104 stran, 20 Kč) Zveršovaný katechismus v heslech (pracovní verze k YOUCAT)					
<i>Pojď si hrát: Stvoření světa</i> (A5, 32 stran, 8 Kč) Domalovánky, luštěnky, křížovky, spojovačky					
<i>Pojď si hrát: Sv. Zdislava</i> (A5, 20 stran, 4 Kč) Domalovánky, luštěnky, křížovky, spojovačky					
Sestry dominikánky: <i>Vaříme se sestrou Flavii</i> (A5, 76 stran, 20 Kč) Recepty řeholní sestry, která vařila v litoměřickém semináři bohoslovcům		N			
P. Josef Soukop: <i>Velký náčelník dává Základní kurz křesťanské nauky</i> (A5, 60 stran, 15 Kč) Velmi srozumitelně a přitom do hloubky (a ještě k tomu velmi poutavě s použitím velkého množství příkladů)		Z			
P. Martin Sedloň, OMI: <i>Doprovázení</i> (12 x 21 cm, 44 stran, 10 Kč) Řada myšlenek a impulsů – kniha, kterou můžete kdekoli otevřít a hned se do ní začtete. Stručné, jasné, čtivé – výborná dárková kniha					
P. Martin Sedloň, OMI: <i>Poutníkem naděje</i> (12 x 21 cm, 44 stran, 10 Kč) Kniha o tom, co tak mnoho lidí potřebuje, ale přitom to postrádá: o naději. Kniha na četbu již trochu náročnější než ta předchozí		N			
P. Marek Dunda (ed.): <i>Tak kázal Vianney</i> (A5, 72 str., 15 Kč) Tiskový apoštolát A.M.I.M.S. postupně publikuje kázání svatého faráře arského. V této a následujících čtyřech publikacích najdete již více než polovinu z celkem osmdesáti dochovaných kázání sv. Jana Marie Vianneye.					
P. Marek Dunda (ed.): <i>Jak kázal Vianney o svaté zvědi</i> (A5, 68 stran, 15 Kč)					
P. Marek Dunda (ed.): <i>I tak kázal Vianney</i> (A5, 68 stran, 15 Kč)					
P. Marek Dunda (ed.): <i>Promluvy sv. Jana Marie Vianneye</i> (A5, 60 stran, 15 Kč)					
P. Marek Dunda (ed.): <i>Z myšlenek sv. Jana Marie Vianneye</i> (A5, 36 stran, 10 Kč)					
<i>Matka Ustavičné Pomoci a modlitby ukrajinsky / Мату Неустанної Помочі та українські молитви</i> (A6, 64 stran, 0 Kč)					
P. Marek Dunda (ed.): <i>Řekli svatí a to platí I., II. a III.</i> (A5, 80–84 stran, 3 x 20 Kč) Rozsáhlá sbírka stovek citátů svatých a blahoslavených				I. II. III.	
sv. Jan Zlatoústý: <i>Kázání na Janovo evangelium, kázání 1–15</i> (A5, 84 stran, 20 Kč) Kázání, ve kterých jeden z nejvýznamnějších kazatelů starověké Církve probírá takzvaný „Prolog“, tj. prvních osmnáct veršů Janova evangelia. Editorem celé série je P. Marek Dunda.					
sv. Jan Zlatoústý: <i>Kázání na Janovo evangelium, kázání 62–75</i> (A5, 84 stran, 20 Kč) Kázání na 11.–14. kapitolu Janova evangelia, tedy o událostech předcházejících Ježíšovu utrpení a o části poslední večeře					
sv. Jan Zlatoústý: <i>Kázání na Janovo evangelium, kázání 76–88</i> (A5, 84 stran, 20 Kč) Kázání na 15.–21. kapitolu Janova evangelia, tedy o závěru poslední večeře, o Ježíšově utrpení, smrti a zmrtvýchvstání – a o následujících událostech		NOVÉ			
P. Ladislav Simajchl: <i>Stáří</i> (A5, 48 stran, 10 Kč) Jak prožívat stáří tak, abyste se na něj mohli téměř těšit...					
Jozef Luscoň: <i>Janko Havlík, celkem milý</i> (A5, 92 stran, 25 Kč)		NOVÉ			

objednávkový kupon

ROZMLOUVEJ
S BOHEM

PŘÍPRAVA
PRVNÍ SVATÉ PŘÍJÍMÁNÍ

Ladislav Simajchl

anik
a
ladní

ez
e

Příprava
na svatební
dny

Název publikace, popis a doporučený příspěvek na tisk	kusů
Jitka Krausová: <i>Eskulapova hůl, lampa a kříž</i> (A5, 288 stran, 40 Kč) Svatí a věřící lékaři a zdravotníci (17.–21. století)	
Jitka Krausová: <i>Manželství – cesta ke svatosti</i> (A5, 322 stran, 40 Kč) Příběhy svatých manželů 20. století – a dokonce začátku 21. století	
Mons. Vojtěch Cikrle: <i>Cesta světla</i> (A4, 8 stran, 3 Kč) NOVÉ	
Joseph Fabelle: <i>Cena, kterou zaplatíš</i> (A5, 160 stran, 30 Kč) Muslim z Iráku napínavě vypráví o svém obrácení, křtu, útěku...	N
P. Marek Dunda, P. Pavel Zahradníček (ed.): <i>Dotyky nebe a země</i> (formát A5, 128 str., plnobarevná obálka, 30 Kč) 7 událostí a předmětů v dějinách křesťanství, které zvou k zamyšlení N 2. VYD.	
P. Pavel Zahradníček: <i>Dějiny, jak je možná neznáte</i> (A5, 128 str., plnobar. obálka, 30 Kč) 10 mýtů o křesťanství ve světle historických faktů Z N 2. VYD.	
P. J. Doubrava, P. M. Dunda: <i>Mozaika duchovní moudrosti</i> (A5, 96 str., plnobarevná obálka, 20 Kč) Výběr citátů známých osobností Z N 2. VYD.	
Jaroslav V. Polc: <i>Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti</i> (A5, 128 str., plnobarevná obálka, 30 Kč) Kým byl Jan Hus ve skutečnosti – ve světle faktů, jeho klady i zápory... N	
Thomas E. Woods, Jr.: <i>Jak katolická církev budovala západní civilizaci</i> (A5, 208 stran + 16 stran barevných příloh, 180 Kč) Z N	
P. Marek Dunda: <i>Krokodýl aneb můžeš růst</i> (A5, 64 stran, plnobarevná obálka, 15 Kč) 36 impulsů pro růst lásky k Bohu i k bližnímu Z	
Ze života pro život (A5, 96 str., plnobar. obálka, 20 Kč) Výběr z nejzajímavějších svědectví, která vyšla v prvních dvaceti číslech časopisu <i>Milujte se!</i> P	
sestra Cecílie: <i>Útěk sestry Cecílie</i> (A5, 96 stran, plnobarevná obálka, 20 Kč) Napínavé, ale i humorné vyprávění řeholnice, která v 50. letech ukrývala kněze před StB a pak před ní sama utíkala N	
sv. Alfons M. Liguori: <i>Návod na dobrý život</i> (A5, 96 str., plnobar. obálka, 20 Kč) Stručně a jasně o základech duchovního života – dobrého a radostného Z	
P. Jan Kabeláč: <i>Základy křesťanské víry</i> (A6, 44 stran, 5 Kč) Stručně a srozumitelně nás toto dílko uvádí do křesťanských postojů. Jedna z nejžádanějších brožurek A.M.I.M.S. – vytištěno již přes 110 000 kusů. Z P N 2. VYD.	
P. Marek Dunda: <i>To promodlím</i> (A6, 42 stran, 5 Kč) Další z evangelizačních publikací s modlitbami – také s těmi nejzákladnějšími P	
P. Josef Havelka: <i>Rozmlouvej s Bohem</i> (A6, 48 stran, 5 Kč) Nejen modlitby, ale také stručný úvod do modlitby – publikace hlavně pro mládež P	
P. Petr Šabaka: <i>Pane Bože, co mám dělat?</i> (A5, 44 stran, 12 Kč) Aneb manuál pro člověka, který si v kostele připadá jako Alenka v říši divů N	
P. Marek Dunda a kol.: <i>Příprava na svátost smíření dnes</i> (A6, 48 stran, 25 Kč)	
Matt Fradd: <i>Ateismus – 20 otázek a odpovědí</i> (40 stran, 20 Kč) NOVÉ	
Jimmy Akin: <i>Biblické nejasnosti – 20 otázek a odpovědí</i> (40 stran, 20 Kč) NOVÉ	
Petr Piřha: <i>Slyšte slovo a zpívejte píseň</i> (224 str., 45 Kč, měkká vazba) 2. VYD.	45 Kč
Petr Piřha: <i>Slyšte slovo a zpívejte píseň</i> (208 str., 180 Kč, pevná vazba, původní vydání z roku 2012 v „dárkovém provedení“) Z N	180 Kč

Níže můžete dopsat objednávané tituly podle www.amims.net
Nezapomeňte prosím uvést své jméno, adresu s PSČ, telefon a případně i e-mail:
Jméno: .....

Adresa: .....

PSČ: ..... **Tel.:** ..... **E-mail:** .....

Vyplněný kupon zašlete na adresu A.M.I.M.S., Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí. Knihy vám přijdou jako obyčejná poštovní zásilka České pošty s vloženou složenkou na úhradu příspěvku na tisk a poštovné (možno uhradit i bezhotovostně). Možno objednávat i na apostolat@fatym.com.

Jeden vesničan energicky zabušil na těžká dubová vrata kláštera. Když bratr vrátný otevřel, vesničan se usmál a ukázal mu nádherný hrozen vína.

„Bratře vrátný,“ oslovil mnicha, „víš, komu chci darovat tento hrozen vína, který je nejkrásnější z celé mé vinice?“

„Asi našemu představenému nebo nějakému otci z kláštera?“ uvažoval mnich.

„Ne, ne. Tobě!“

„Mně?“ Bratr vrátný celý zčervenal radostí. „Ty ho chceš darovat právě mně?“

„Jistě, protože jsi se mnou vždycky jednal přátelsky a pokaždé jsi mi pomohl,

doron

V nakladatelství Doron vyšla nová kniha o životě a duchovním díle sv. Bartola Longa, apoštola růžence a zakladatele baziliky v Pompejích. Původně ale byl anarchistou a satanistou. Na webu nakladatelství naleznete bohatou nabídku knih a dalšího knihupeckého zboží i mešní vína.

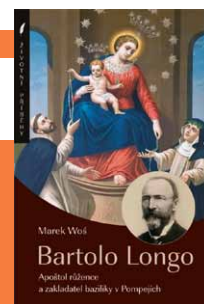

Foto: Freepik (CC0)

Kruh radosti

když jsem něco potřeboval. Chci ti tímhle hroznem vína udělat radost.“

Ta jednoduchá a ryzí radost, která se zrcadlila bratru vrátnému v očích, ozářila také vesničana.

Bratr vrátný si položil hrozen vína tak, aby na něj dobře viděl, a díval se na něj celé ráno. Byl to opravdu nádherný hrozen.

A tu ho něco napadlo: „Proč bych ten hrozen nedonesl otci opatovi, abych udělal radost také jemu?“

Vzal hrozen a zaklepal u opata.

Otec opat se upřímně zaradoval.

Ale pak si vzpomněl, že v klášteře je jeden starý nemocný bratr, a pomyslel si: „Donesu mu hrozen, a tak se chudák trochu potěší.“

Hrozen vína tedy putoval dál.

Ale nezůstal dlouho v cele nemocného bratra. Toho napadlo, že by tím hroznem potěšil bratra kuchaře, který se celé dny potí u plotny. A tak mu hrozen poslal.

Ale bratr kuchař ho daroval bratru sakristiánovi, aby mu také udělal radost.

Ten ho zase donesl nejmladšímu bratrovi z kláštera a ten ho dal dalšímu a ten zase dalšímu.

Nakonec hrozen, který putoval od bratra k bratrovi, skončil znovu u bratra vrátného. I jemu někdo z bratří chtěl udělat radost...

Tak se uzavřel kruh.

Kruh radosti.

***

Neměli bychom čekat, že začne někdo druhý.

Měli bychom začít ten kruh radosti právě dnes.

Často stačí malinká jiskřička, aby se vytvořil ohromný plamen.

Stačí jiskřička dobroty a svět se začne měnit.

Láska je jediný poklad, který se násobí sdílením.

Je to jediný dar, který se zvětšuje, čím víc se rozdává.

Je to jediný podnik, ve kterém čím víc se utratí, tím víc se vydělá.

Daruj lásku, rozhazuj ji, rozšiřuj ji do čtyř světových stran, naplň jí tašky, dávej ji do košů, nalez ji do sklenic a zítra jí bude daleko víc, než když jsi začal rozdávat!

Bruno Ferrero („Příběhy pro potěchu duše“, Portál, 2008; knihy krátkých příběhů pro zamyšlení si můžete objednat na obchod.portal.cz – viz upoutávka na této straně) ■

Láska je jediný dar, který se zvětšuje, čím víc se rozdává.

Knihy z Portálu

<https://obchod.portal.cz>

Portál byl založen v roce 1990 Salesiánskou provincií Dona Boska s cílem pomáhat při výchově dětí a mládeže. Od začátku se proto zaměřil především na publikace z oborů pedagogika, psychologie a sociální práce, a to na odborné i populární úrovni. Později přibýly knihy pro rodiče i děti, jak z oblasti beletrie, tak rozvíjející tvořivost. Nedílnou součástí knižní produkce jsou rozhovory, spirituální tituly, beletrie a non-fiction. Veškerou produkci nakladatelství Portál (včetně akčních slev) najdete na webu obchod.portal.cz.

Zaměstnanecká mentalita

Byl Zelený čtvrtek. Kněží z celé diecéze se shromáždili v brněnské katedrále – „na Petrově“. Kázal otec biskup Vojtěch. Mluvil o „zaměstnanecké mentalitě“. Může infikovat i kněze. Dost se mě jeho slova dotkla. Je to již několik let, ale znovu se k nim vracím! A protože ze zkušenosti vím, že platí rada, kterou mi kdysi dal jeden moudrý kněz: „To, co osloví tebe, časem osloví i druhé,“ poprosil jsem otce biskupa, aby o nebezpečí nákazy zaměstnaneckou mentalitou – a také o kráse toho, když k zaměstnanecké mentalitě nesklouzneme (anebo když se z ní dokážeme znovu pozvednout) – povyprávěl nám všem. Vznikl tak celý blok následujících textů.

P. Marek Dunda

Foto: Flickr, Mr. Moss (CC BY 2.0)

Úsměv

Matka Tereza z Kalkaty řekla: „Počátkem pokoje je úsměv. Usměj se pětkrát denně na toho, na nějž se ti usmívat nechce. Nikdy se nedozvíme, kolik dobrého může vzejít z jediného úsměvu.“

... o kráse toho, když k zaměstnanecké mentalitě nesklouzneme, anebo když se z ní dokážeme znovu pozvednout.

Láska s hadrem v ruce

Zastavil jsem kdysi na rušné křižovatce na červenou. A než se vyměnila světla, rozhlížel jsem se kolem. Uprostřed dopravních pruhů stál na výsuvné plošině auta dělník a právě dokončil opravu světla semaforu. Víím, není na tom nic divného. Práce jako každá jiná. Ale místo aby ten poměrně mladý muž sjel s plošinou dolů, překvapil mě tím, že vzal hadr a celý semafor utřel. Nejen funkční sklo, to bylo stejně čisté. Ale láskyplně, ano, to je to správné slovo, otřel celý kryt semaforu. Jen těch pár pohybů, a bylo z nich jasné, že má svou práci rád. Práci pro jiné tak obyčejnou a možná i podřadnou. Když tu příhodu popisuji, jsem zaražený její všedností. Ale ve chvíli, kdy jsem ji prožíval, jsem měl velkou radost. A měl jsem o čem přemýšlet – o tom, co dělám, jak to dělám, o způsobech přiblížení se k tajemství Boha a jeho činnosti.

***

Ve světě se slovem povolání myslí zaměstnání. V církvi známe jiný význam slova povolání – povolání ke službě. Povolání k manželství, ke kněžství, k zasvěcenému životu. Ale množina se dá i uzavřít – každé zaměstnání může být povolání ke službě, pokud do něj vstupujeme s Bohem.

Foto: Flickr, muffinn (CC BY 2.0)

Kolik? A jak?

Často jsem v minulosti dostával otázku, kolik lidí pracuje na brněnském biskupství. „Doufám, že aspoň polovina,“ říkával jsem žertem. Vzorem mi byla historka s papežem Janem XXIII., který takto odpověděl nově jmenovanému diplomatovi, když se zeptal, kolik lidí pracuje ve Vatikánu.

***

Není práce jako práce, záleží na tom, jakou máme „zaměstnaneckou mentalitu“, a to nejen na pracovišti. V osobním životě i v práci mohu něco jen „odfláknout“, nebo udělat pečlivě. Mohu to udělat proto, že musím a na lidech mi ani tak nezáleží. Nebo to dělám proto, že chci udělat radost těm, které mám

rád, a je to způsob vyjádření mého vztahu. A mohou to být zcela obyčejné věci – praní, vaření, nákupy nebo oprava vrzajících dveří. Ve službách, které se týkají druhých lidí, mohu otráveně udělat, co musím, nebo s druhými cítit a přidat něco navíc, třeba úsměv. Všichni víte, co mám na mysli.

V duchovních povoláních vnímáme silněji rozdíly mezi tím, „abych to měl z krku“ nebo abych před druhými vypadal dobře – měl nejlepší „pí ár“. Anebo cítíme, že jde o upřímnou službu Bohu i lidem, která vidí v druhých Ježíše Krista.

3x Mons. Vojtěch Cikrle ■

Foto: Pexel, Kampus Production (CC0)

„Ježíši Kriste, ty jsi ten, kdo mě miluje bez ustání v životě, který nekončí. Otevíráš mi dobrodružnou cestu. Nečekáš ode mne jen pár drobtů, ale celý můj život.“

bratr Roger Schütz

Kolem mne šla láska...

Někdy mívám dojem, že v našem křesťanství chceme všechno snadno a rychle a ještě zadarmo. Aniž bychom se dotkli něčeho, co je těžké, co vyžaduje boj nebo zřeknutí se pochybných cest. Žijeme v „klouzavé“ společnosti, kde se stanovují zásady tak, aby byly především výhodné. Tento způsob života ale nemůže vést k pravé a trvalé radosti.

Existuje názor, že se k víře nejčastěji uchylují slabí a nešťastní lidé, aby vyřešila jejich problémy. Ano, jsou i takoví. Jenomže víra není únik k čemusi imaginárnímu ani dudlík k utišení plačícího dítěte. Víra znamená uvěřit Tomu, který mne miluje. Je to obdobné situaci, kdy mládka zaujme nějaká dívka a on v ní vytuší naději pro celý svůj život.

Z náboženského hlediska je víra dar. V určité fázi života je obdarován každý a je jeho svobodným rozhodnutím, jestli tento dar přijme, nebo ne. Petr Bezruč se v jedné básni už jako stařec vyznává: „Jen jedenkrát šla kolem mne láska.“ A v těch slovech je cítit lítost nad tím, že ji nechal jít. Bylo mu něco nabídnuto, a on to v té chvíli nepřijal. S náboženstvím a vírou je tomu podobně.

Mons. Vojtěch Cikrle

Foto: Flickr, World Youth Day Krakow 2016 (CC BY-NC-ND 2.0)

Víra znamená uvěřit Tomu, který mne miluje.

Foto: samregidio.org

Floribert Bwana Chui

Proč já? Proč právě já? Proč zase já? Možná naše občasná otázka v různých situacích a okolnostech života. Někdy se odpověď hledá těžko. Ale tam, kde nemůže pomoci nikdo jiný, to musím být já.

Dne 15. června 2025 byl v Římě blahořečen mladý mučedník Floribert Bwana Chui z Konga, který se stal symbolem statečného odporu vůči korupci a svě-

Oslovuje všechny, kdo čelí morálním kompromisům.

Schrána s Floribertovým oděvem, nesoucím stopy smrtelného násilí

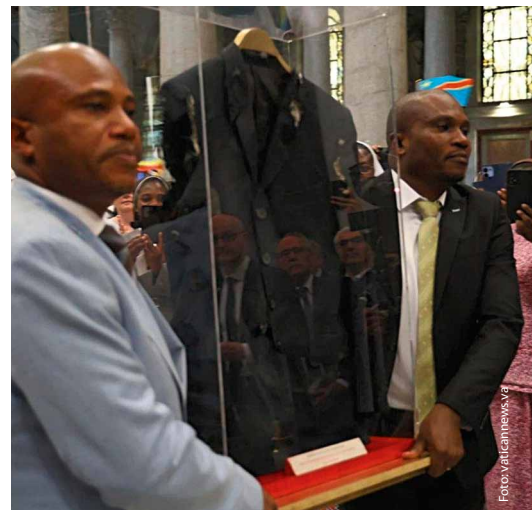

Foto: vatcamnews

Příprava rýže v Kongu

Foto: Wikimedia Commons, USAID in Africa (CC0)

Floribert Bwana Chui

dectvím křesťanské poctivosti. Narodil se 13. června 1981, vystudoval práva a místo kariéry v hlavním městě se rozhodl sloužit církvi ve společenství Sant'Egidio. V civilním zaměstnání pracoval v Úřadu pro kontrolu kvality, kde s vědomím, že by tím mohl ohrozit zdraví tisíců lidí, odmítl pustit na trh zkažené potraviny. Rozhodnutí nezměnil, ani když byl vystaven silnému tlaku a výhrůžkám. V noci ze 7. na 8. července 2007 byl unesen a brutálně zavražděn. Jeho příklad se stal tichou, ale silnou výzvou k poctivosti a odpovědnosti. Oslovuje všechny, kdo čelí morálním kompromisům, a ukazuje, že i dnes je možné zůstat věrný pravdě a svému svědomí.

* * *

Žijeme v době sebeprosazování a sebevymezování vůči druhým, v době, kdy se polarizují strany i společenské vrstvy, v době, kdy se člověk staví do role neomezeného pána.

Stačíme si sami a stáváme se středem světa. Přestáváme vyhledávat Boží blízkost, Boží existence a přítomnost nám často přímo překáží a vadí.

Poutníci z Konga při blahorečení svého krajana v římské bazilice sv. Pavla za hradbami

Foto: vatcanevsa

Zkusme to naopak: Vyhledávejme blízkost Boha, který stále tvoří, přijímejme všechny příležitosti, které jsou nám nabízeny, abychom mohli setrvat v tichu před Eucharistií a v její přítomnosti zakusit velikost a něžnost Boží lásky.

Mons. Vojtěch Cikrle ■

**Ukazuje,
že i dnes je
možné zůstat
věrný pravdě
a svému svědomí.**

Vizualizace: Ondřej P. Vaněček, by AI (CC BY 2.0)

Ty a Ježíš jako stopař

Kdysi jsem slyšel krátký příběh o řidiči a stopaři. Myšlenka se mi líbila, tak jsem ho teď pro vás rozšířil a tak nějak „převyprávěl“. V malém kvízu si můžete vyzkoušet, jak na tom jste v životě s Bohem:

1. stupeň:

Jedu v autě, sedím za volantem a na silnici mne stopuje Ježíš. Nezastavím a jedu dál. Nestojím o něj.

2. stupeň:

Jedu v autě, sedím za volantem a na silnici mne stopuje Ježíš. Zastavím a posadím ho na zadní sedadlo. No, co se dá dělat, máme pomáhat bližním.

3. stupeň:

Jedu v autě, sedím za volantem a na silnici mne stopuje Ježíš. Zastavím a posadím ho vedle sebe. Jsem rád, že je mi blízko někdo moudrý a milující.

4. stupeň:

Jedu v autě, sedím za volantem a na silnici mne stopuje Ježíš. Zastavím, posadím ho vedle sebe a dovlím mu, aby mi radil. Těším se na každou chvíli, kterou s ním mohu být.

5. stupeň:

Jedu v autě, sedím za volantem a na silnici mne stopuje Ježíš. Zasta-

vím a pustím ho za volant. S důvěrou ho prosím, aby to byl on, kdo řídí cesty mého života.

***

Každá služba církvi je jedinečné dobrodružství. A míru životních překvapení zvyšuje míra naší odevzdanosti do Boží vůle.

2x Mons. Vojtěch Cikrle ■

Je vším?

Při svém setkání s řeholnicemi je papež Lev XIV. vyzval, aby se každá sama sebe zeptala: „Je Bůh pro mě vším?“ Myslím, že ta otázka platí pro nás všechny. Bůh se nás jednou nezeptá: „Kolik dobrých skutků jsi vykonal?“ Ale: „Kolik lásky jsi vložil do toho, cos v životě udělal?“

Láska není to, co říkáme. Láska je to, co děláme. Láska, to je dávání...

Míru životních překvapení zvyšuje míra naší odevzdanosti do Boží vůle.

Profesor a rybář

Jeden proslulý univerzitní profesor, kandidát Nobelovy ceny, slavný v celém světě, si jednou vyšel na břeh jezera.

U břehu uviděl rybáře s bárkou, a protože se mu zachtělo projet se po jezeře, požádal rybáře, aby ho na své bárce svezl. Rybář souhlasil a profesor nastoupil do loďky. Když už byli dost daleko od břehu, profesor se začal rybáře vyptávat.

„Znáš dějiny?“

„Ne.“

„Pak je čtvrtina tvého života ztracená. Znáš astronomii?“

„Ne.“

„Pak dvě čtvrtiny tvého života jsou ztraceny. Znáš filosofii?“

„Ne.“

„Pak jsou tedy ztracené tři čtvrtiny tvého života.“

V tom okamžiku se zvedla strašná bouře. S bárkou uprostřed jezera si vítr a vlny pohrávaly jako s ořechovou skořápkou.

Rybář se obrátil na profesora a snažil se překřičet řev větru:

„Umíte plavat?“

„Ne,“ odpověděl profesor.

„Pak je ovšem celý váš život ztracený!“

Je tolik cest, krásných a svůdných, které vedou ke smrti. Jen jediná cesta vede

k životu. Je to cesta Boží. Nikdy si nepřestaň uvědomovat, co je opravdu důležité.

Pozn. redakce: Možná ti pomůže, když si znovu přečteš slova Pána Ježíše na titulní stránce tohoto časopisu.

Bruno Ferrero („Příběhy pro potěchu duše“, Portál, 2008; knihy krátkých příběhů pro zamyšlení si můžete objednat na obchod.portal.cz – viz upoutávka na straně 55) ■

Foto: Freepik, gpointstudio (CC0)

Foto: Freepik (CC0)

**Zavři časopis.
Podívej se na obálku.
Přečti si, co ti Ježíš říká.
Uvažuj.
Jednej.**

Společenství čistých srdcí

Kontakty na Společenství čistých srdcí
www.spolcs.cz

P. Vilém M. Štěpán, O.Praem.
Římskokatolická farnost, 439 63 Liběšice u Žatce 1
farnost.libesice@seznam.cz, tel.: 608 831 584
P. Marek Dunda, Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí
marek@fatym.com, tel.: 731 402 742

*Určitě znáte
zkratku MDD –
Mezinárodní den
dětí. Může mít ale
ještě jiný význam.*

MDD Mám důvod děkovat

Jeden můj známý říkal: „Už teď se netěším na to, až se zase vrátím po dovolené do toho mého běžného života. Všední povinnosti, stálý stereotyp...“ Jistě není jediným, kdo se dostal do podobného neradostného rozpoložení.

Má to řešení!

Existuje řešení? Jedno nenápadně předkládá svatý Pavel. Ve svých listech totiž opakovaně vybízí, že máme děkovat Pánu Bohu – například: „... nepřestávejte Bohu děkovat“ (Kol 2,7). Považuje to za důležité – děkovat Bohu, proto o tom tak často píše!

Kdo děkuje, vidí dary...

A má pravdu. Nic totiž není samozřejmost – vše je pro nás nezasloužený dar. Dar nezištné lásky Boží. A když děkujeme, tak si nejen uvědomujeme, že jsme obdarováni, ale také nám snad trochu dochází kým. A můžeme z toho mít radost.

A třeba pak i „my obdarovaní“ budeme chtít Dárce (tj. Pána Boha) v jeho velkorysém počínání alespoň trochu napodobit. A s tím může být spojena další radost... I o ní svatý Pavel vyprávěl, a to nejen lidem z města Efes, když se s nimi naposledy loučil: „Ve všem jsem vám dal

Foto: Reuters, DANIEL (CCO)

Foto: Flickr, Loretto-Gemeinschaft (CC BY-NC-NC 2.0)

příklad, jak se takto vlastní práci máme ujmát potřebných a pamatovat tím na slova Pána Ježíše, protože on řekl: Blahženější je dávat než dostávat“ (Sk 20,35).

Na co se soustředíš ty?

Jsou lidé, a to paradoxně i křesťané, kteří si často stěžují a na něco reptají. Ti mají pozornost upřenou na něco, co se jim nezdá, a vůbec netuší, že by spíš měli být vděční: radostně děkovat za to, co mají a co již dostali.

A jsou i ti, kteří vše považují za samozřejmost a ochuzují se o poznání, že jsou i skrze drobné všednosti obdarováni! Nevnímají, že nic není samozřejmé a jimi plně zasloužené – „nárokové“, že je to dar Boží velkorysosti a lásky. Neděkují za to a tím se ochuzují o radost obdarovaného! A svým způsobem je to vůči Pánu Bohu i nespravedlivé. Samozřejmě, že to pak má neblahý vliv na životní nastavení daného člověka.

Děkovat od začátku – a až do konce

Občas se setkávám s tím, že je pohřeb a někteří pozůstalí jsou celí zdrcení a s výčitkou vůči Bohu – jak si to mohl dovolit, že nechal tohoto našeho blízkého zemřít? Místo tohoto negativního „nalaďení“ by ale spíš bylo na místě Pánu děkovat za život zesnulého: za vše, co mohl

Třeba zkratka MDD poslouží i někomu z vás a možná se díky ní stanete vnímavější pro důvody k děkování. A také pro důvody k radosti!

prožít a čím jsme byli skrze něj nezaslouženě obdarováni.

Spouštěče děkování

Také je dobré vytvořit si vnímavost pro spouštěče k děkování. Pro mě jsou to například schody.

Před dvěma lety jsem měl zlomenou nohu, a protože na faře bydlím v prvním poschodí, bylo pro mě strašným problémem se dostat nahoru. S berlemi a s pomocí dalších dvou lidí mi to vždycky trvalo celou věčnost. Když teď už zase v pohodě po schodech vybíhám, občas si vzpomenu, že mám důvod Bohu děkovat!

Nečekej, až něco ztratíš!

Ano, většinou nám dojde, že něco bylo dobré, až když o to přijdeme. Ale bylo by lepší přijít na to, že něco dostáváme, a děkovat za to už mnohem dřív. A mít z toho radost...

A je toho všeho opravdu dost: celá věčnost by však nestačila na to, abychom

Pánu Bohu poděkovali za to, co jsme již nezaslouženě od něj dostali.

Zkratka MMD

S mládeží máme různé zkratky jako pomůcky pro duchovní život. V této souvislosti bych připomenul zkratku MDD. Někomu se vybaví za touto zkratkou Mezinárodní den dětí, ale pro nás je to připomínka: „Mám důvod děkovat.“ Třeba zkratka MDD poslouží i někomu z vás a možná se díky ní stanete vnímavější pro důvody k děkování. A také pro důvody k radosti!

P. Marek Dunda ■

***„Nepřestávejte Bohu děkovat.“
sv. Pavel (Kol 2,7)***

Biblická křížová cesta

sv. Jana Pavla II.

Tato forma křížové cesty byla poprvé použita sv. Janem Pavlem II. na Velký pátek 1991 v římském Koloseu. Oproti obvyklým křížovým cestám začíná už Ježíšovou smrtelnou úzkostí na Olivové hoře v předvečer jeho smrti.

1. Ježíš na Olivové hoře (Lk 22,39–46)
2. Ježíš je zrazený Jidášem a zatčen (Mk 14,43–46)
3. Ježíš je odsouzen veleradou (Lk 22,66–71)
4. Petr zapírá Ježíše (Lk 22,54–62)
5. Ježíš je souzen Pilátem (Lk 23,13–25)
6. Ježíš je bičován a korunován trním (Jan 19,1–3)
7. Ježíš na sebe bere kříž (Jan 19,16–17)
8. Šimon Kyrénský pomáhá nést kříž (Mt 27,32)
9. Ježíš se setkává s jeruzalémskými ženami (Lk 23,27–31)
10. Ježíš je ukřižován (Lk 23,33–34)
11. Ježíš slibuje své království kajícímu zločinci (Lk 23,39–43)
12. Ježíš svěřuje Matku učedníkovi (Jan 19,25–27)
13. Ježíš umírá na kříži (Lk 23,44–46)
14. Ježíš je uložen do hrobu (Lk 23,50–54)

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, ty jsi proměnil dřevo kříže ve znamení svého velkého vítězství nad hříchem a smrtí. Dej, ať vždy slavíme tvé zmrtvýchvstání a navždy si pamatujeme tvou velkou oběť vykonanou pro naši spásu. Kéž obnovíme svůj křestní závazek k tobě, našemu Pánu a našemu Bohu, a prosíme tě, abys do nás vtiskl přesvědčení, které potřebujeme k radostnému hlásání dobré zvěsti všem generacím, které přijdou.

**On-line pouť do Svaté země
na TV-MIS.cz**

„Svatá zem Izrael 2008“

www.tv-mis.cz/titul.php?id=448

Unikátní dokument z roku 2008 je natočen jako virtuální pouť do Svaté země: Nasedněte do letadla, sledujte přibližující se Svatou zemi, putujte s námi, vyslechněte si přednášky o jednotlivých místech, slavte na nich bohoslužbu, prohlédněte si je s námi... Záznam z pouti olomoucké diecéze trvá víc než 7 hodin. Můžete ho stáhnout, sledovat po částech, můžete přeskokovat a podívat se na místa, která vás zajímají.

Mimoto bonusové díly nabízejí navíc několik kompletních záznamů bohoslužeb na hoře Sion, na hoře Blahoslavenství, v Betlémě, v Jeruzalémě, v Judské poušti...

Milujte se!

Římskokatolický farní úřad, Náměstí 20
671 03 Vranov nad Dyjí
e-mail: redakce@milujte.se